

บทนำเสนอ

วรรณคดีเรื่องชนะสิบทิศไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ใดเป็นผู้แต่ง และแต่งขึ้นในสมัยใด ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายในการแต่งเพื่อสั่งสอนจริยธรรมแก่บุคคลทุกระดับว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรในฐานะเป็นพ่อ แม่ ลูก สามี ภรรยา พี่ น้อง นายจ้าง ข้าทาส พ่อค้า

รูปแบบคำประพันธ์ แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทโคลงสาร หรือที่เรียกว่ากลอนอ่าน มีเนื้อเรื่องแบ่งออกเป็นชั้น ๆ (ตอน) จำนวน ๕๐ ชั้น เช่น ชั้นเทศนาธรรม ชั้นสอนคงเฮือน ชั้นสอนราชา ชั้นให้รู้จักคุณพ่อแม่ เป็นต้น

มีวิธีดำเนินเรื่อง โดยกล่าวถึงพญาปัสเสน กษัตริย์เมืองสาวตลิ่ง ปฏิบัติตนไม่อยู่ในฮึดคง มีใจโหดฮ้าย มัวเมาในบาป พระอินทร์เห็นว่าพญาปัสเสนเป็นผู้มีบุญจึงตั้งใจให้พญาปัสเสนพามเหสี นางสนม และข้าราชการพาราเสด็จไปฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า ซึ่งพระพุทธเจ้าได้แสดงธรรมเทศนา โดยยกนิทานเรื่องชนะสิบทิศกษัตริย์ผู้ครองเมืองพาราณสี ผู้ซึ่งปกครองเมืองโดยปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมและฮึดคงของกษัตริย์พญาสิบทิศสั่งสอนศีลธรรม การประพฤติปฏิบัติตนที่ดีงามแก่ประชาชนทำให้เมืองพาราณสีร่มเย็นเป็นสุข

หลังจากได้ฟังธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้าแล้ว พญาปัสเสนเกิดดวงตาเห็นธรรม ปฏิบัติตนอยู่ในฮึดคง ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม ปกครองประชาชนด้วยความเมตตากรุณา ทำให้บ้านเมืองสงบสุข

วรรณคดีอีสาน เรื่องชนะสันทะชาดก

๑. นะโม ตัสสะ แก้ว	อุอาเป็นที่เพ็ง
ภันเต หมายถึงเจ้า	คุณแก้วหน่วยสาม
ขอให้เวราฮ้าย	หายเสียหนีหลัก
อย่าได้ เนาอยู่ค้ำ	คิงข้าสิ่งใด
๒. เกสาผมเกศเกล้า	ตางดอกมาลา
ทสะมือทั้งสิบ	ตั้งเทียบตามได้
อันว่าตนตัวข้า	เป็นผางดวงประทีป
จิตใจเป็นดั่งน้ำ	มันได้สูงเฮือง
๓. กับทั้งจักขุแก้ว	ตาเยี่ยมทั้งคู่ กิติ
เป็นประรูปได้	บุชาแก้วยอดคุณ
อันว่าหูทั้งสองกำ	บุชาพุทธบาท
เป็นดั่งข้าวตอกเจ้า	นางฟ้าหวานถวาย
๔. อันว่าโทโสพร้อม	โลภปิตุฆาต กิติ
ขออย่าได้เกี่ยวข้อง	ใจเนื้อแห่งเยี่ยม แต่ถ้อน
โจรังพร้อม	กัมมังหลายสิ่ง กิติ
อย่าได้มาเบียดข้า	ประสงค์ตั้งต่อบุญ พระเอี้ย
๕. สิทธิเดชพร้อม	ชัยโยดวงประเสริฐ
ศรีสุมังคเลศล้ำ	ตัวข้าอยู่กระเสริม แต่เนอ
สุขวิทตโกพร้อม	ไซโยดวงยิ่ง
ให้หมาแนมแนบข้า	เสถียรล้ำอยู่ยืน...
๖. บัดนี้ข้าจักแปลเข้าพื้น	ในธรรมไซ้อ่าน จริงแล้ว
ชนะสันทะราชตัน	สอนข้าไพร่พล
ขอให้ข้าฮ้ำฮู้	ปัญญาสวดแวนตี แต่ถ้อน
อย่าให้หลงบาลี	พระปั้นแปลสอนไว้
๗. อาจารย์โยเจ้า	อาจารย์นักปราชยญ์ กิติ
ให้ค่อยฟังจื่อไว้	เอาเว้าต่อไป นั้นเนอ
ฝูงหมู่บัณฑิตผู้	เสนาน้อยใหญ่ กิติ
ทั้งหมู่สาวบ่าวฮ้าง	ฮามหม้ายค่อยฟัง
๘. ให้ค่อยมีใจตั้ง	ฟังเอาจำจื่อ
ยอมมือแปะใส่หน้า	หูเจ้าค่อยฟัง นั้นเนอ

ใจให้ค่อยคิดต่อตั้ง

ตาอย่าเป็นนโหล

๙. อย่าได้นั้นเนื่องต้าน

กรรมจักหลงปองต้าน

อันว่าสัพพัญญูเจ้า

นำสัตว์ให้พ้น

๑๐. พระกัณเภาสถิตยั้ง

ภาวนาทุกค่าเช่า

พระกัณเภาจิมไกล้

คณิงหวลเห็น

๑๑. พระยานันโหมโหด้วย

ผีเอาของไพร่น้อย

เขาหากเป็นน้อย

ก็เล่าทรงสุรา

๑๒. กามคุณแก้ว

อุโปวันขนาดแท้

ก็ท้อเอโกอ้าง

บให้ไผปากเจ้า

๑๓. คิดว่าโตเป็นเจ้า

มักสิ่งใดก็กล่าวต้าน

ก็บไปไหว้เจ้า

อัญฐานะปัญจะศีล

๑๔. ท่อแต่มีวมาเล่น

คล่องแต่ข้าง

ชู้วันเปาะนางเนื้อ

ไผบโดยนำองค์

๑๕. ทำแต่ปาณาเข้า

พระพุทธรเจ้า

คิดจักสอนสั่งให้

เพื่อว่าบุญเหลือหลาย

๑๖. พระกัณเภาใจฮ้าย

ทางบุญมาบ่เอื้อ

พระฮ้ำแล้ว

อย่าได้ฮ้ำคณิงเคือง พี่เนอ

ใส่ชายฮามน้อย

สวนความผู้อ่านอัน อวนเอี้ย

ไซข้อเทศนา

เป็นครูสอนโลก เฮานี้

โภยฮ้ายชูตัว

เซตวันอารามใหญ่

เห็นเผี้ยนชูอัน

ปเสนใหญ่พระยาเมือง

เหตุพระยาตงเผี้ยน

เงินค่าทุกสิ่ง

ไหมฮ้อข่มเหง

ตัดใส่สินหลาย

ชู้วันมีคร้าน

วันคินปมีชาติ

พุ่มแก้วแต่ผู้หญิง

เอาโตเป็นใหญ่

พานถ้อยสิ่งใด

ตามใจตกแต่ง

เอาแท้ชูอัน

พุทธรบาทมหาคุณ

ก็บ่จาจงเอื้อ

หิงคลีฮุกหาบ

ทรงม้าไล่จัว

ทุกค่าวันคิน

โกรธเค็มค้ำกล้า

หาตัวทุกเมื่อ

เห็นแล้วคิดฮื้อดู

พระบาททรงศีล

บให้มีเวรต้อง

โมโหโลกถ่าย

สิไปกั้วตั้งแต่เวร

เลยอยู่ตุนหิ

ภาวนาสถิต

๑๗. แต่นั้น ศิลาแก้ว

เลยกระด้าง

อินทร์จึงหลิงล้ำเยี่ยม

ก็จึงเห็นสัพพัญญู

๑๘. เห็นปัสเสนเจ้า

ทำบาปทุกคำเข้า

อินทร์ก็ยินฮักเจ้า

ก็จึงบังเกิดให้

๑๙. บให้เสียศีลเจ้า

ใจหากเป็นบาปกล้ำ

ก็จึงบันดาลให้

หลิงดูเมืองมิ่งบ้าน

๒๐. อันนี้กูบ่อนำฮิตบ้าน

โภยภัยทั้งโรคา

พระก็คณิงใจแล้ว

บัดนี้กูจักไปไหว้เจ้า

๒๑. พระจึงต้านต่อแก้ว

ทั้งนงฮาม

เสนาพร้อม

พระบาทให้

๒๒. เขาก็ชมชื่นแท้

ตกแต่งไว้

วันฮุ่งเช้า

ก็จึงเดาตาดก

๒๓. พระก็ทรงรถแก้ว

ม้าคู่เข้า

พอคราวถึง

แต่นั้นปัสเสนเจ้า

๒๔. ลงรถแก้ว

ถึงช่วงกว้าง

พระก็ยอมมือทูล

บรรบวณยั้ง

อยู่ในอารามแก้ว

ของพระอินทร์ไหวหวั่น

แข่งกล้าต่างหลัง

โลกลุ่มโลกี

เนาอยู่ทรงศีลแก้ว

มีใจสาโหด

กินเหล้าชู้วัน

ปัสเสนพระยาใหญ่

ใจแจ้งต่อบุญ

บุญหลังแต่ชาติก่อน

พาสร้างแต่เวร

ใจพระยาครัณเมื่อย

สุญเศร้าย่างหลัง

เดิมปู่บุญฮาม

เกิดมาหลายช้อ

กินแหมงมีมาก

องค์ล้ำโลกสื่อ

นางนาทเทวี

หมุ่นสมสาวใช้

ชาวเมืองน้อยใหญ่

เดินต้านชู้คน

ใจบุญตั้งต่อ

ดาถ้วนชู้อัน

พระยาใหญ่เสวยโภชน

แต่งไปลงห้อง

เทวีเทียมพ่าง

เทียมแล้วแก่ไป

ช่วงอารามเขายั้ง

ราชาพระยาใหญ่

คนล้อมแท้ไป

อารามใหญ่องค์พุทธโธ

ใส่หัวเลยไหว

สมควรนั่งอยู่

๒๕. พลพวกล้อม

แต่นั้นพุทธบาทเจ้า

พระก็ทรงพลมา

กิจการโยกย้ายฮ้อน

๒๖. จังเดินล่องเข้า

เฮาก็เนาในห้อง

บ่หอนได้เห็นหน้า

พระกล่าวแล้ว

๒๗. พระยาปัสเสนเลย

อันว่าการเมืองข้า

คำเจ็บคำเดือดฮ้อน

ก็จึงบ่ได้มาไหว้เจ้า

๒๘. ฮามปีเดือน

บัดนี้ การเมืองสร้าง

ก็จึงพาไพร่พร้อม

พระยากกล่าวแล้ว

๒๙. ดุรา พระยาปัสเสนเอี้ย

ตัวเฮานี้

มนุษย์ได้ทะแห่งหล้า

เฮาก็เนาในห้อง

๓๐. โผดสัตว์ไต้ลุ่มฟ้า

ก็บ่ควรที่พระบาทเจ้า

อย่าได้เอโก

ครั้งว่าเป็นพระยานี้

๓๑. มีแต่เวรบาบเข้า

กับทั้งเววดาพร้อม

มาให้โทษแก่เจ้า

เป็นพระยานี้

๓๒. กรุณาคนทุกข์ไ้

มุกิตาด้าน

อุเบกขา ดีและฮ้าย

สีลังไว้

๓๓. ทานังให้หยาดน้ำ

แฝงเจ้าคั่งนอง

ต้านต่อราชา

เหตุใดเดิ่นั้น

สันได้มาฮอด เฮาพี่

อารามกว้างแห่งเฮา นี้ได้

กุฎีทองหลังใหญ่

องค์เจ้าพระยอดเมือง

เลยอยู่ตุนหิ

เล่ายอมมือไหว้

หนักหนาหลายสิ่ง จริงแหลั่ว

ฝูงนั้นเกิดมี พระเอี้ย

พุทธบาทมหาคุณ

บ่เห็นจอมเจ้า

เบาบางพอยู่

มาไหว้พระยอดคุณ

พุทธบาทเทศนา

ค่อยฟังเฮาด้าน

เป็นครูสอนสามโลก

ลือล้าท่อเฮา นี้แหลั่ว

ภาวนาทุกเข้าคำ

นำขึ้นสู่สวรรค์

ปราศจากสัพพะญญ แท้ตาย

คิดว่าโตเป็นเค้า

หาไผเอาโทษมิได้

ใจเจ้าหม่นหมอง

อินทร์พรหมสวรรค์โลก เทิงพุ่น

จอมไ้ก็จึงมี แท้ตาย

ให้อี้อูสัตว์ทุกหมู่ จริงตาย

ชาวบ้านไพร่เมือง นั้นเนอ

คำควรหวานม่วน จริงเทอญ

จอมเจ้าค่อยฟัง

ในคิงอย่ามีขาด

ทานแท้หมู่ของ

อันว่าฝูงไพร่น้อย

ราชาคือ

จึงได้ไล่เสียแท้

๓๔. โทสะทำโทษฮ้าย

โมหะอย่าได้ฮ้าย

ให้อีกฝูงไพร่น้อย

ไพร่พระยานั้น

๓๕. ให้เป็นตั้งย่อยชั่งเป้ง

ความโลภทำให้

อย่าได้คิดอยากได้

ละอคติเสียได้

๓๖. ทรงศีลปฏิบัติ

เป็นพระยาให้

เจ้าหากเป็นชาติเชื้อ

ให้อ้าฐู้

๓๗. สอนเสนา

ก็หากมีผลาแท้

ครั้งว่ามรึงแล้ว

อันหนึ่งไผหากคิดฮ้ำฐู้

๓๘. ก็บ่มีคำสอน

ก็ทำการสร้าง

บ่เอาของพุ้นพี

ก็ทำเวียกย้าว

๓๙. ก็บ่มีใจหิงสา

พระหากมีใจมัน

บ่มีใจเปียงเบี้ยว

ก็หากตั้ง

๔๐. จาอ่อนน้อม

จากล่าวต้าน

ทำตัวถนอม

ก็ท้อเอาตัวเว้น

๔๑. บ่เล่นซู้

บ่โลกเลี้ยว

เทียมดั่งบุตรา นั้นแล้ว

พ่อคิงเขาแท้

อคติทั้งสี่ พระยาเอี้ย

ฝูงน้อยอย่าให้มี

โกธากริ้วโกรธ

ชาวบ้านไพร่เมือง

อย่ามีใจฮักเปียง จริงตาย

ชาวค้าจิงดี

เอาใจเว้นหลีก จริงเทอญ

ของข้าไพร่เมือง

จิงค่อยสืบเสวยเมือง แท้ตาย

ดึกมันคงย็นล้ำ

ใจคิงทุกเข้าค่า จิงตีตาย

แนวแก้วอย่าเกลือกดิน นั้นเดื่อ

ไทรเพทไทรปิฎก

ไพร่เมืองอย่ามีคร้าน

ปานไฟเอียงฮุ่ง พระยาเอี้ย

เมื่อฟ้าบ่อนบุญ พุ้นเนอ

ในแห่งหือระทัย

ฮ้ำเพิงเดียวได้

ด้วยตนตัวมุลมั่ง

มาก้าวเกลือกแกม

การสิ่งสันใด ก็ดี

หมู่ชุมชาวบ้าน

ก็ทำไปตามชื่อ

ไปแท้ต่อไผ

ในคลองผิดชอบ

คำฮ้ายบ่มี

เสียงอ่อนหวานหู

คร่อมคลองย้าย่าน

ในกรรมทั้งแปด

เมียซ้อทนทานผู้ได้

ลักสิ่งเอาของ เพ็นนั้น

บัตว์ะปลวงพราง

บ่ฆ่าสัตว์แท้

๔๒. บ่หยิ่งเว้า

บ่หยาบช้า

บ่จาคำเสิกเสิน

บ่กินเหล้า

๔๓. แปดจำพวกนี้

ไผหากมีใจเลื่อม

ให้อ้าฮู้

ในธรรมเจ้า

๔๔. ให้อริรักษาศีลฟังธรรมภาวนาอยู่ใจ ๆ

ฝูงนี้เป็นทางเท่า

หายโศกเศร้า

ไผผู้อุปัฏฐากเจ้า

๔๕. ทั้งครูบา

ไผหากยาแยงยัน

ทั้งพระพุทธรเจ้า

ให้เจ้ายาแยงยัน

๔๖. ไผผู้เกิดก่อนแท้

อันว่าคลองฝูงนี้

ให้ท่านสังและน้อย

อันหนึ่ง ให้หยาดน้ำ

๔๗. ฝูงหมู่ตอกเวจี

แล้วให้ไปเถิงเชื้อ

เทวดาอยู่ฟ้า

สัตว์มีดุกบ่มีดุกพร้อม

๔๘. กับทั้งหินผาฝูง

ฝนลมพร้อม

เดือนดาวทั้งดาววัน

ฝูงหมู่คงคาท้าง

๔๙. กับทั้งเขาเสมอรออยู่กำ

กับทั้งราชาเจ้า

ทั้งอยู่สี่ที่ปทุม

ให้เพิ่นซังกันแท้

มีใจฮักยั้ง

ลวงเลี้ยวถายความ

เกินฮืดคลองธรรม

ว่าโตดีแท้

สุราเว้นจาก

ไผเว้นก็แม่นดีแท้ตาย

สอนคนในโลก เฮานี้

ธรรมพระเจ้าชูอัน

สิบประการแวนยั้ง พระยาเอี้ย

ฝูงนี้ประเสริฐดีแท้ตาย

นิรพานสนุกยั้ง จริงแท้แล้ว

คำฮ้ายชูอัน

พ่อแม่ตายาย

หมู่พระสงฆ์เณรน้อย

ครูบาเฒ่าแก่

พระธรรมพร้อมพราสงฆ์

บิดาป้าแม่

ให้ย้ายันชูคน เกาะเนอ

ก็ทำบุญมากยั้ง จริงตาย

บุญผู้ส่งหลาย พระเอี้ย

ไปชูตัวสัตว์

ให้กิดในเมืองฟ้า

วงศัวานพ่อแม่

อินทร์พร้อมหมู่พรหม

ทุกสิ่งแนวใต้ กิดี

หมู่ดินพนาไม้

อากาศกลางหาว

หมู่ไฟทั้งน้ำ

หลายกระแสท้างใหญ่

เมืองฟ้าก็ส่งเถิง

เสวยเมืองพระยาใหญ่ กิดี

ไปค้าท้าวเถิง

กับทั้งเมขลาเจ้า

๕๐. กับทั้งธรณีนาถน้อย

กับทั้งสัตตะบัวระพันพร้อม

ให้หยาดน้ำ

กับทั้งยักษ์เผดฮ้าย

๕๑. กับทั้งหิมพานต์คงคา

อธิษฐานให้

ให้อั๊กสัตว์อยู่ใช้

สิบหกชั้นฟ้า

๕๒. อธิษฐานไป

กับทั้งสิบห้าชั้น

อุทิสสะไปเถิง

ไฟผู้ไปเห็นแล้ว

๕๓. เทียมตั้งสระบ่อน้ำ

ผลาฟุ้งนี้

ให้ทานพอสลึง

เขาก็เพียงคำให้

๕๔. ให้เจ้าคิดอำฮู้

แต่นั้น สัพพะบุญเจ้า

ฉันทมากเคี้ยว

แต่นั้น ปัสเสนไหว้

๕๕. ยอมมือยกใส่เกล้า

ขอพระเทศนาให้

ให้เป็นดังสุริเยศขึ้น

ให้ทั้งหลายฮู้

๕๖. ทุกวันคืนคือเข้า

พระยาก็อัญชลินบ

แต่นั้น สัพพะบุญเจ้า

เอาอติเต พาราณสีตำนาน

๕๗. เอานามะปะริสุเข้า

เทศนาไปใจ ๆ

ดูราปัสเสนไหว้

อุบาสกสีกาพรำพร้อม

อีศุรครุฑนาค

ผู้ถือน้ำหยาดทาน

เขาหลวงหลายหน่วย ก็ดี

หมายแท้ทั่วเถิง

ฝูงหมู่ผีสง

ก็ให้ไปชุค้ำ

ยมภิกบาลกุมภันท์ใหญ่

ในหม้อโศเดผาย

เทวดาอยู่ในวิมานก็ดี

ชูงองค์ชุค้ำ

ใต้ตำธรรณี

อย่าหลอหลงแท้

อธิษฐานเสมอว่า มานี้

อโนมากว้างบ่ขาดวัง

กว้างแผกหลายประการ

ก็หากคือทานแท้

ราชาพอส่นอย พระยาเอี้ย

เอาถ้อนชูงอัน

เทศนาแล้วอย่า

อิงเทิงอยู่เย็น

นาโถหาเหตุ

วอนไหว้เทศนา

สอนไปหลายสิ่ง

เฮืองแจ่งส่องใส นั้นเทอญ

วันคืนเข้าค้ำ จริงเทอญ

ถ้าแหวกว้างมีดมัว

นั่งฟังพุทโธเจ้า

เทศนาสอนสั่ง

เป็นเค้าสืบไป

เป็นปลายสอนสั่ง

บมิได้ขาดสาย

ราชายศใหญ่ ฟังเทอญ

ฟังแล้วจื่อเอา

๕๘. เอาจักไขในห้อง
ก็หากหลายवादว่า
ยังมีพรหมทัตทำว
ทรงเมืองพาราณสี

๕๙. โปธิญาณเจ้า
เทียวเผดสัตว์ได้ลุ่มฟ้า
พระก็เอาปฏิสนธิตั้ง
นานสิบเดือน

๖๐. ดุงามล้ำ
ก็บ่มีบ่อนฮ้าย

ราชาไท้
กับทั้งฝูงโคตรเชื้อ

๖๑. ก็จึงหานามท้าว
ชื่อว่าชนะสันทะราชาเจ้า
ถึงฤดูได้
สิบหกขวบเข้า

๖๒. เจ้าจึงเดินดุ่มตื่น
เดินไปถึงตักกะศิลา
บรรจบแล้ว
พ่อก็ฮักยิ่งเพียง

๖๓. ก็จึงหามาให้
เป็นเอกเค้า
สาวสนมหนุ่มน้อย
บริวารหลาย

๖๔. แล้วจึงอภิเษกท้าว
เป็นอุปราชแท้
บรรจบแล้ว
เมืองมิ่งบ้าน

๖๕. หลายปีล้ำ
เฒ่าแก่แล้ว
เขาจึงหุดสร่งท้าว
ชื่อว่าชนะสันทะเจ้า

๖๖. ผู้ทศพิชราชาธรรมเข้า

พุทโธธรรมสอนสั่ง มาดาย
คำฐู่ฮู้ฮั้น

พระยาใหญ่ปางปฐม
ไพร่ไทยสร้าง

ท้าวระมานในโลก
ปางนั้นชูตัว

ในท้องแม่เทวี
ออกมาเป็นท้าว

คือคำทั้งแห่ง
แกมแก้วเกลือกคิง

บิดาตนพ่อ
แนวท้าวหลังมา

กุมารน้อยอ่อน
ลือล้าฮูปางาม

หลายปีขึ้นใหญ่
งามย่อยดั่งพระอินทร์

เขียนฮู้ศาสตร์ศิลป์
ฮ่ำเขียนเลยได้

คินมาเมืองพ่อ
ปานแก้วหน่วยตา

กุมารีนางนาถ
เมียช้อนแทบทรวง

พอหมื่นโสภา
อยู่เรียนระวังล้อม

ในนามรัชทายาติ
คอยทำสินั่งเมือง

ทั้งหลายลาเล็ก
ยูสร้างอยู่กระเสริม

ราชาองค์พ่อ
เลยเข้าสู่สวรรค

เสวยเมืองแทนพ่อ
ลือล้าฮู้แดน

ในใจภูวนาถ

ทานะสีละไว้

บริจจาคังพร้อม

มัททะวังแนบเนื้อ

๖๗. ต่บปังพร้อม

อะวิหิงสังปกกล่าวต้าน

ขันตีเข้า

บ่หอนมีอาจต้าน

๖๘. อะวิโรระนั่งให้

ฝูงนี้พระหากเอาใส่ไว้

เมตตาแท้

มุกิตาช่างเจ้า

๖๙. พระกัทรราชแท้

บ่มีใจโมโห

พระกัคคิงคำคำ

พระพ่อทั้งไพร่น้อย

๗๐. บัดนี้บุญกุได้

ทั้งไพร่น้อย

กุจักสอนเขาแท้

วันหน้า

๗๑. พระฮ้ำแล้ว

ให้ปลุกหอมมณฑป

เม็งหลายล้าน

สาดอ่อนซ้อ

๗๒. ดอกไม้พร้อม

ชุงหางแขวน

เพดานกั้ง

ประรูปประที่ปได้

๗๓. รุงกระดาดล้าน

ฝูงหมู่เสนาตก

แต่นั้น เถิงยามเช้า

สนมหนุ่มพร้อม

๗๔. เขาก็พาที่ต้าน

พระจักสอนสั่งให้

ใจเจ้าปไล

อาชชะวังแถมแทบ

คิงเจ้าปไล

อ๊กโกธังบ่เคิงเคียด

เตียนถ้อยใส่ไผ

เทียมทรวงภูวนาถ

คำฮ้ายใส่ไผ

มีใจตั้งต่อ

ใจเจ้าบ่หวนไหว

กรุณาสัตว์สิ่ง

อุเบกขาเจ้าปไล

ตั้งอยู่ตามคลอง

แกไผขุนข้า

หากุณพ่อแม่

ชาวบ้านชู้คน

เสวยเมืองแทนพ่อ

ขุนข้าเฟิงกู

เฮียนคลองอันประเสริฐ จริแล้ว

เดือนได้สืบท้าเฟิง

เดินป่าวเสนา

ที่ในกลางคุ่ม

สนาดีปูลาด

หมอนเท้าอเนกนอง

ทุกสิ่งมาลา

กระดาดเต็มในคุ่ม

ทางบนฝ้าม่าน

เรียนไว้ฮ้างเฮือง

เดียดระดาดรุชชัย

แต่งดีกะเลยแล้ว

คนโฮมคับคั้ง

ขุนเฒ่าหลังโฮม

ดอมกันซี่ซิว

คำฮู้สั่งใต้

แต่นั้น พระบาทเจ้า
สถิตเหนืออาสนา

๗๕. สีสนหน้า
เสียงออนอ่อน
ดูรา มนุษย์ชาวเชื้อ
เฮาจักสอนสั่งให้

๗๖. อันว่าหญิงชายห้อง
ทำกรรมอันบ่ชอบแท้
คำกินแห่งนี้
ให้ค่อยพากันฟัง

๗๗. ไผผู้ยังชี้คร้าน
ทั้งนาสวน
ก็บ่ทำยังแท้
เถิงเมื่อยามเพ็งได้

๗๘. ไผผู้มีของแล้ว
ทอแต่ทรงแต่ซู้
ทรงเล่นเบี้ย
ครั้นได้ทรงสุรา

๗๙. ฟุ่งนี้เป็นกรรมแท้
อันว่าเงินและเบี้ย
ครั้นว่าเถิงเฒ่าแล้ว
เหตุว่าเสียของโต

๘๐. ครั้นว่ากูแพงไว้
กูหากมัวแต่เล่น
ฟุ่งนี้ครั้นว่าตายไปได้
เพราะว่ามันบ่ฮู้

๘๑. ไผผู้ยังทุกข์ไเฮ้
มันเลาชอกแซกได้
คนฟุ่งนี้
ครั้นว่ามันตายไป

๘๒. ไผผู้มีของล้น
ครั้นว่าดับชาติแล้ว
พ้นจากนารกแล้ว

เสด็จสู่เม็งคำ
ที่ควรพระองค์เจ้า
แดงงามดูต้อง
ใจแจ้งชู้คน
ทั้งหลายจำจื่อ เอาเทอญ
สูแจ่งชู้อัน นี้แหละ
โลกกิงโลก เหาหนี
ตายแล้วเล่าแขนง นั้นตาย
มีมากสิบประการ แท้ตาย
จื่อจำเอาไว้
บ่ทำเวียกการเอือน ดังนั้น
ฝ้ายไหมบ่มีสร้าง
ภายหลังกินแขนงมาก จจริงตาย
กินแขนงแท้ตั้งตาย
บ่กินทานแพงอยู่
สาวน้อยฮูบงาม
หมากรุกทั้งสะกา
ม่วนเมามัวเล่น
จิบหายมีมาก จจริงตาย
หายเสียงบ่แก่นถง แท้แหละ
สีไ้อ้าวกินแขนง
แต่เมื่อยามเพ็งเนื้อ
ยังสีมีนาเพื่อน จจริงนา
เงินเบี้ยจึงหาย แท้ตาย
ตกอายุทั้งสี่ จจริงแหละ
คำเหล้นหากหลาย นั้นตาย
เงินคำบ่พอบาท
อันใดแท้ให้ทาน
ก็ทุกข์แต่ชมพู นี้แหละ
สู่สวรรคเมืองฟ้า
บ่กินทานแพงอยู่ ฉนั้น
สีไปค้ำงอยู่อบาย
มาเกิดเป็นคน ก็ดี

หาสิ่งกิน

๘๓. ไผ่ผู้เป็นคนไฮ้

ชาติหน้าเลยเล่าได้

ไผ่ผู้มีของซ้ำ

ชาติหน้าเลยเล่าได้

๘๔. อันว่าของทานนี้

เทียมดั่งไปเชื่องไว้

อันว่าตัวเฮานี้

เปรียบตัวเฮาคือเอือน

๘๕. ไผ่ผู้เอาของไว้

ไฟปไหม้

สุยคร้าน

ครั้นว่าตายไป

๘๖. อันว่าคำพุทโรนี้

ไผ่ทำเพียรก่อสร้าง

ไผ่ผู้เป็นคนใบ้

บ่มีป้องกัน

๘๗. ภายลุนซ้ำ

เสียกายแสนทุกข์ไฮ้

อันว่าเป็นคนสร้าง

ยังหนุ่มน้อย

๘๘. ครั้นว่าพอฮามแล้ว

อย่าได้เห็นแต่เล่น

ครั้นว่าเฒ่าแก่แล้ว

เงินค่าของ

๘๙. ครั้นว่าโภยภัยต้อง

เทียมดั่งปลาอยู่น้ำ

ไผ่หากยังกลัวย่าน

ให้ค้อยแพงเชื่อมไว้

๙๐. ครั้นว่าโภยภัยต้อง

ยังสิได้มีที่อ้าง

บ่ได้ไปเที่ยวกู่

เอาของโตไปเสีย

นุ่งทรงบ่มีได้

บ่กินทานติดต่อ ไปนั้น

แสนไฮ้ทุกข์จน

กินทานติดต่อ ไปนั้น

มีแทกว่าหลัง

บ่มีเสียสูญเปล่า เจ้าเอี้ย

ในพื้นที่แผ่นดิน

เสมอดั่งเคหิง เหาตาย

ที่ไฟพวมไหม้

ในดินซุกเชื้อง ฝิ่งนั้น

ยังสิได้ต่อทีน

ให้ทานทอดวางไป แท้ตาย

อย่าให้มีคำโธ

มีจริงตัดเที่ยง พระยาเอี้ย

บุญนี้บ่หอนเสีย แท้ตาย

ปัญญาชั่วใจเบา

ให้ส่วนบุญชูค้ำ

เป็นคนใบ้เง่า

มาซ็อนแต่โต

สงสารเมืองลุ่ม เหาหนี

คำเล่นหากหลาย

สอนตัวฮู้ฮิต คลองนั้น

เขาถ้อนสิเมื่อยโต ท่านเอี้ย

สิโธอ่าวกินแหง

บ่มีสิ่งสร้าง

บ่มีสิ่งเป็นที่พึ่ง

หนองหญ้าบ่มี นั้นแหละ

โภยถึงยามแก่ ไปนั้น

ของเข้าก็จั่งดี

ตนโตเชื้อโคตร ก็ดี

เสียแท้ง่ายตาย

ของเพิ่นมาเสวย

อยู่สบายหายฮ้อน

๙๑. อันว่าชีวิตนี้
 ให้ค่อยอดออมเลี้ยง
 ใฝ่ผู้อดสาเลี้ยง
 ชื่อว่าอุตตะมะแท้
 ๙๒. ใฝ่มีปัญหาเลี้ยง
 ครั้นว่าถึงเฒ่าแล้ว
 อันใดได้
 ให้กระทำเที่ยงแท้
 ๙๓. ครั้นว่ามีบาทเบีย
 ให้ค่อยทำเพียรยัด
 หอมหยับไว้
 อย่าได้เห็นแก่ชื่อ
 ๙๔. ครั้นว่ามีของแล้ว
 ครั้นจักซื้อช้างม้า
 ผูกหมู่ชุมชาวบ้าน
 ผูกหมู่ทุกซี่ยากไธ้
 ๙๕. ใฝ่มีของนี้
 ตามแต่ใฝ่อยากไว้
 บัดนี้ โยติกาไว้
 อย่าเฮ็ดซื้อคร้าน
 ๙๖. เขาจักสอนสั่งให้
 ชายได้ฟังคำสอน
 ศาสตร์ศิลป์นี้
 ดีเงินแปลงชูเชื้อ
 ๙๗. ดีทองได้
 ดีคำขายจ่ายเชื้อ
 แปลงฮูปไม้
 แห มง สาน
 ๙๘. ดีเหล็กให้
 มีดและพริ้ว
 สานฮูปไม้
 กับทั้งบุง
 ๙๙. กับทั้งเขียนเขียนแต้ม

ทำเพียรเลี้ยงยาก เขาเอี้ย
 โตไว้ชั่วชีวิต นั้นเทอญ
 ตนโตบมีโทษ สันนั้น
 คนนั้นประเสริฐดี แท้ตาย
 คุณแลโตให้ถ้วนทั่ว สันนั้น
 สิแห่งไอ้เมื่อลุน
 โดยโตเป็นความชอบ
 ตามเจ้าเทศนา นั้นเนอ
 ชิกล่าพอไฟ กี่ดี
 ใส่ลงแพงไว้
 หลายที่ยังจักมาก ได้ตาย
 ชายเล่นจ่ายไป นั้นเนอ
 ชื่อเอาส่งก็ได้จ่าย
 กะเอาได้ตั้งใจ แท้ตาย
 ก็ยำแยงโอยอ่อน
 มาเข้าเฟิงพา
 ชาวเมืองก็คูง่าย จริงแท้แล้ว
 คำเล่นบ่กลัว
 สิจาไปบั้นใหม่
 ตาเจ้าอยากนอน นั้นตาย
 เฮียนฮู้ศาสตร์ศิลป์ นั้นเนอ
 ฮ้ำเฮียนดีแท้
 หลายประการมีมาก จริงแท้แล้ว
 ชายแท้สร้างปอง
 ชายไปทุกสิ่ง
 กินแท้ขาดสาย
 ชายจ่ายหลายแนว
 ต่งปลาขายได้
 เป็นฝูงง้าวหอก
 ชายได้ชูอัน
 เป็นโตกชั้นขาย
 สรรพสิ่งมีขายได้
 ลิงลายทุกสิ่ง

ควดฮูปไม้

เขียนเอาได้

เขียนปีบคั้น

๑๐๐. เขียนเอาห้อง

ทั้งฤกษ์น้อย

เขียนคองค้อย

เขียนฮิตเจ้า

๑๐๑. เขียนฮิตบ้าน

ฝูงหมู่คลองเสนา

ฝูงนี้ชื่อว่าศาสตร์ศิลป์แท้

สูงจ้งฟ้งจื่อ

๑๐๒. บัดนี้เฮาสีสอนสั่งให้

สูงจ้งเอากันฟ้ง

เป็นหญิงให้

เป็นหญิงอย่าได้คร้าน

๑๐๓. เป็นหญิงให้

ครั้นสิปากให้กล่าวตำนาน

ครั้นจักลีลาย้าย

ให้ค้อยวอนอ่อนน้อม

๑๐๔. แล้วให้เขียนติดฝ้าย

ครั้นว่าเอามาเขียน

แล้วให้เขียนเขียนฝ้าย

สือเอาก่อสร้าง

๑๐๕. แล้วตำผ้า

ทั้งผืนแพง

เขียนปักไหมให้

สับพันธดอกไม้

๑๐๖. ฝูงนี้ศาสตร์ศิลป์แท้

ไผ่เป็นหมู่

อันหนึ่ง หญิงชายพร้อม

มักโคบฮื้อ

๑๐๗. ผีปองให้

ผีปากเว้า

เป็นแท้ซู้ฮัน

เป็นหมอยาปัวพยาธิ

เอ็นให้สว่างดี

หุราฤกษ์ใหญ่

ทวยคิ้วต่อยาม

คองกลางจ้าวหอก

พุทโธแท้ซู้ฮัน

เมืองแต่งตามมา

แต่งเมืองเขียนไว้

ไผ่เขียนแวนประเสริฐ จริงแท้แล้ว

ไว้เอาถ้อนซู้คน

ฮิตหมู่คลองหญิง

จื่อเอาเขียนไว้

เขียนคลองดอมเพื่อน ดีตาย

เขาสีเว้าเรื่องโต

แปลงโฉมอวนอ่อน ดีตาย

เสียงน้อยค้อยจา

ไปมาให้คมเคี่ยม

ย่ำยันพ่อแม่ตน

นวลอ่อนเป็นผง

เส้นงามเสมอแท้

เสมอดีเลิงแลบ จริงตาย

ผืนกว้างก็หากงาม

ลายต่างภาษา

นุ่งทรงตัวแท้

ทำดีดวงยอด

ให้เขียนไว้ซู้ฮัน

ครอหญิงให้จำจื่อ เอาถ้อน

หญิงฮ้ายถ้อยคน แท้แท้แล้ว

ฝูงมีใจเบาเบียง สันนั้น

นาฮั่วไฮ่สวน

เขาเสียของตายชื้อ

เอาแล้วแผ่วหนี

ผู้ควรมีโทษนั้น

เขาผู้เป็นดี

๑๐๘. เห็นแก่เงินคำจ้าง

สับส่อให้

อันใดเห็นว่าฮ้าย

บ่มีใจกลัวเกรง

๑๐๙. มักเบียดเนื้อ

ให้เขาเสียชีวิตรัง

ใจตรงเข้า

ข้างและม้า

๑๑๐. เขาฝูงนี้

จักได้ลงสู่พื้น

ชื่อว่า เวตระตีกว้าง

ปานารกล้อม

๑๑๑. เขาเอาขอเหล็กถิ่ม

ขอทองเกาะ

ขอนั้นเป็นไฟแท้

เขาก็เกาแยกที่น

๑๑๒. เขาก็เอาขี้ก้อน

ตีพลิกปลิ้น

เขาก็แฉวนตีนขึ้น

หัวต่าวปลิ้น

๑๑๓. ขี้เล่ายอเอาส้อม

ตนโตแดง

พอคราขี้

ซัดแกว่งถิ่ม

๑๑๔. หลายเล่ากลัวขี้

หวายเหล็กแดง

แล้วเล่าเอาหงายไว้

คือตั้งไฟสุ่มหลัว

๑๑๕. บ่เป็นบ่ตายแท้

เขาก็แทงข่มไว้

พอคราขว้อย

พลอยเล่าเป็นดี

เลยให้มีภัยต้อง

ศีลทานของท่าน

สหายแก้วแตกกัน

ยังเล่าตันกระทำ

บาปเวรคำฮ้าย

สัตว์สิ่งมั่งสัง

เพื่อโตกระทำฮ้าย

เป็นโจรลักท่าน

ควายพร้อมพร้าของ

มรณาลดขี้ ไปนั้น

อบายแท้เที่ยงจริง

กุมภังหม้อใหญ่

แยงเจ้าอยู่คอย

เกาะปากกายขวา

ปากมันนายซ้าย

แดงเฮืองฮ้อนเฮ้ง

ดิ่งล้าวแกมา

เหล็กแดงหนักหมื่น

หลายครั้งคว่าหงาย

เมื่อบนไกวอยู่

ลงแท้เวทนา

สามง่ามมาแทง

เลื่อนองไหลย่อย

เอาลงหม้อใหญ่

ไปแท้คว่าหงาย

เอาออกมาตี

กระหน่ำลงบ่มีเว้น

เทิงแผ่นเหล็กแดง

ลูกท้าวคิงฮอนฮ้อน

ดิงตนดินต่าว ๆ

บ่มีให้ออกหนี

เอามาให้ยีนอยู่

โหด ๆ เนื้อ

๑๑๖. คิงเปื่อยฮ้าย

โลหิตไหล

มันก็กินหนอนพร้อม

เป็นที่เว้าบ่ได้

๑๑๗. หมาสบเหล็กสบทองซ้า

หมากก็ขบยาดขึ้น

กาสบเหล็กสบทองซ้า

แกยาดขึ้น

๑๑๘. ไผ่ผู้เอาไก่พร้อม

กับทั้งเอาหัวควาย

ฝูงนี้ครั้นตายไปแล้ว

ชื่อว่า อูสสุทะนารกแท้

๑๑๙. เขาก็เอาหัวตั้ง

ทุกคำเข้า

เขาก็กินแห้งแท้

อยู่นรกอฮ้อน

๑๒๐. ไผ่หากยังฮู้แล้ว

ให้ค้อยเอาตัวกลายเป็น

ไผ่บ่มีใจย่าน

หากว่าคนถ้อยแท้

๑๒๑. เทียมตั้งอาบน้ำแล้ว

มันจ๊กหมองหนังคิง

ชายได้มัวเมาเล่น

ตีเคียดฮ้าย

๑๒๒. ครั้นว่าตายแล้วลงไปไหม้

กินแต่ไฟนรกอฮ้อน

ไผ่ผู้มีใจฆ่า

มันนี้มรมิ่งเมี้ยน

๑๒๓. ครั้นว่าสุกแล้วย่าน

ให้พากันหลีกเว้น

ฆ่าสัตว์นี้

พระพุทเจ้า

เซ็นย่านสั้นสาย

เป็นบาดหนอนเจาะ

หลังมาคือน้ำ

ทั้งกินน้ำเน่า

นำเจ้าน้ำฮืดู แท้ตาย

มากินน้ำเน่า

คิงล้าวแก่ไป

บินมาสบตอด

หนังหลุดขาดกระจาย

นกต่อชนกัน

ไล่กันชนง้าว

ตกอบายหม้อใหญ่ จจริงแท้แล้ว

เวรฮ้ายจ้องลง

ชนกันห้อยอยู่

หัวบ๊อบบเพ

บ่มีไผ่จ้อง จจริงแท้แล้ว

หนีเว้นกะบ่เป็น

อย่าได้ตัวนตันกระทำ แท้เนอ

บาบเวรอย่ามาข้อง

คำฮ้ายผิดชอบ สั้นนั้น

ไผ่กั้วบ่หอนดี

เทียวฮ้อมทางควาย นั้นตาย

ถึกตมควายกั้ว

กินสุราทุกเช้าค่ำ

ตีฆ่าหมูฝูง มันนั้น

ในอบายจมอยู่

ตามน้ำชูวัน

สัตว์กินทุกเช้าค่ำ

สilingไหม้แผ่นแดง

ตกอบายทั้งสี่

คำฮ้ายชูอัน

ก็เป็นกรรมอันยิ่ง จจริงแท้แล้ว

สอนไว้สืบมา

๑๒๔. พระกัศลอนสั่งเจ้า
ตั้งแต่ปาณาติปาตา
ชาตะรุ ม้วน
ไฟผู้จำจ้อไว้

๑๒๕. ไฟผู้ฮู้ฮิตซ้ำ
คนนี้ครันมันตายสืได้ลงไปไหม้
จมอยู่พื้น

ฝูงหมู่กุ่มกัณฑ์พลเจ้า
๑๒๖. ทั้งบาดขึ้น

ยังแต่เอ็นต่อไว้
ยมภิบาลเอา
เหิงนานขึ้น

๑๒๗. นายกุ่มพล ซ้ำแทงพริกปลิ้น
ผูกเหยียดไว้
แล้วเล่าโจมยอซัด
ชื่อว่าสัญชีวะนรกแท้

๑๒๘. เขาก็จมอยู่พื้น
ทรงทุกซี้ได้
ก็จิ้งพันจากหม้อ
เลยเล่ากลับเปลี่ยนปลิ้น

๑๒๙. ครันมันกลายเป็นกลับมา
เป็นข้างม้า
เป็นแนวสัตว์
แนวไต่ตัวไปฆ่า

๑๓๐. แล้วสิ่งใดได้ฮ้อยชาติ
ใช้หมู่สัตว์ถ้วนแล้ว
อายุตามภาษาสัตว์
สัตว์หากตายในท้องใต้

๑๓๑. สัตว์หากมันจากห้อง
สัตว์พอฮามแล้ว
ครันว่าได้เกิดแล้วก็ตายซ้ำ
สัพพะโรคาเขาเป็น

๑๓๒. ชาติหนึ่งเป็นไบบ้า

ภิกษุหมู่สามเณร
ก็หากเป็นโตนัน
เป็นปลายสอนสั่ง
ฝูงนี้ก็ยอมยีน แท้ตาย

แล้วเล่าพางาน
ในอบายหม้อใหญ่

ในหม้อแผ่นแดง
เหล็กแดงซัดใส่
หนังพร้อมขาดใจ
ตบย่างไปมา

กึ่งลงในหม้อ
ทั้งหนองซ้ำติดต่อ มานั้น

เถือขึ้นปาดหนัง
เหนื่อแผ่นเหล็กแดง
ใส่ในวังกว้าง
เป็นเปลวแดงเฮือ

ในหม้อพร้านาน
แสนปีปลายหมื่น
มาใช้ส่วงเวร
เป็นเปรตสีริกาย

เกิดเป็นแนวเนื้อ
พร้อมหมู่วัวควาย
ชูตัวหมดถ้วน
นำเป็นทุกสิ่ง จริงแล้ว

นำใช้ชูตัว
มาเกิดเป็นคน
แต่เมื่อโตไปฆ่า
ก็ตายเสมอภาค กันตาย

โตนันก็ตั้งเดียว
ก็ทำการมรมึง ไปนั้น
ตัวवलันมาเกิดเป็นคน
บาดมะเฮ็งดูฮ้าย

ตาฟางหูหนวก

ปากกีกแท้
 ขาดิหนึ่งทุกขมอดไเฮ้
 ขาดิหนึ่งเป็นทาสา
 ๑๓๓. ขาดิหนึ่งตาบอดแท้
 ขาดิหนึ่งหน้าป่าว
 ขาดิหนึ่งเป็นม่องแท้
 บัฮู้จักกรรมพระเจ้า
 ๑๓๔. ขาดิหนึ่งเป็นคนหยาบ
 เป็นโมโห
 อันนี้ชื่อว่าชนะสันตะเจ้า
 สอนสั่งให้
 ๑๓๕. ฟิงเอาถ้อน
 ไผ่ผู้กลัวบาบแท้
 ไผ่ผู้ทำเพียรเลี้ยง
 ก็บมีใจโลกเลี้ยง
 ๑๓๖. ครั้นว่า ตายแล้วได้
 ทรงคำสุข
 ครั้นได้กลับตัวปลิ้น
 จักได้เป็นราชา
 ๑๓๗. อายุได้
 ปากกล่าวตำนาน
 บได้ตายด้วยน้ำ
 เสือสาหัสสัตว์
 ๑๓๘. เป็นที่ฝูงสัตว์พร้อม
 เสียงอ่อนแม้ง
 มีพิน้องพร้อม
 ทั้งหมู่อินทร์พรหมอีก
 ๑๓๙. บ่หวนเป็นคำทุกข์แท้
 โภยภัยทั้งโรคา
 ชื่อว่าพระยาชนะสันตะตำนาน
 ให้แก่ชาวเมืองฟิง
 ๑๔๐. พระจึงจาในห้อง
 หลึงใต้ใจเปียงเลี้ยง

โฉมหน้าตั้งผี
 ทำชั่วมันตาย
 เพ็นตีทุกแลงเข้า
 ดินมือบ่พร้อมพรวด กั้นนั้น
 สบซ่าแหวงเสย
 ใจหนาสาโหด
 สอนแท้สิ่งใด นั้นแท้แล้ว
 สั่งสอนยากบ่เอาความ
 ปกกลัวไผแท้
 ราชาพระยาใหญ่
 ชาวบ้านแต่ปฐม
 ปัสเสนพระยาใหญ่ ฟิงถ้อน
 ควรเว้นอย่ากระทำ
 ชิวังตัวเท่าหมดชั่ว
 ทำฮ้ายใส่ไผ
 เมื่อสู่เมืองสวรรค
 พร้านานลือล้า
 มาเกิดชมพู ก็ดี
 นั่งเมืองทรงสร้าง
 ยืนยาวเท่าหมดชั่ว
 ชาวบ้านยอมกลัว
 ไฟหอกหลาวแหลม
 ก็มากระทำได้
 ทั้งคนฮักยิ่ง
 จาตำนานม่วนหู
 เชื้อเผ่าเหลือหลาย
 ถ่าแลหลังเยี่ยม
 ด้วยสิ่งสันไต
 บ่หอนมาเบยงได้
 สอนหมู่ฝูงคน
 ก็หากบรบวนแล้ว
 มิจฉาจารย์อันถ้อย
 มีชู้จากผัว

ภายลุนได้
 ชื่อว่าสติมิจฉานรกฮ้อน
 ๑๔๑. เถิงหมื่นชาติแล้ว
 เป็นสิริกาย
 จักได้กินแหงงแท้
 คิดถึงผัวมิ่งตัน
 ๑๔๒. ครั้นกูปเล่นซู้
 ก็บ่ตกอเวจี
 มั่นครางไอ้
 กุมภันท์ยักซ์ข่มไว้
 ๑๔๓. อันนี้เป็นบทห้อง
 หญิงไตใจเบี่ยงเลี้ยวมักเล่นซู้
 ฟังเอาถ้อน
 อย่าได้หัวยุ่มเปี้ย
 ๑๔๔. บัดนี้ โยติกาไว้
 ผุงหมู่ชายหนุ่มน้อย
 ชายไต่ไม้กโลกเลี้ยว
 เป็นตั้งหญิงผู้้น
 ๑๔๕. เลยเล่ากินแหงงไอ้
 ผุงหมู่สาวมีบ่แท้
 กูก็ใจประสงค์ซ้อน
 ก็จึงมีบาปฮ้าย
 ๑๔๖. ครั้นใจกูตั้ง
 ก็บ่เป็นตั้งนี้
 มั่นคินงแล้ว
 กุมภันท์แทงฉีกซ้า
 ๑๔๗. ชื่อว่าโลรุวะนรกแท้
 ไพนรกเข้าไหม้
 กุมภันท์ซ้า
 ผุงหมู่หนังและซิ่น
 ๑๔๘. คือสิ่งเพียง
 ภาคหนึ่งคือตั้งเขาไถนา
 บ่เป็นบ่ตายแท้

ตกอบายทั้งสี่
 นอนกั้วตั้งควาย
 มาเกิดเป็นผี
 ผุดหลวงโตฮ้าย
 ภายลุนมีมาก
 โตแท้โอ้ยหา
 โลกจากผัวตน ตั้งนั้น
 อยู่ทรงในหม้อ
 หาผัวเข้าค่า
 จมพื้นแผ่นดินแดง
 อิตถิหญิงปางก่อน
 ชายซ้อนพาบผัว
 ผุงหญิงน้อยใหญ่ ฟังถ้อน
 หูเจ้าให้ค้อยฟัง ฟังถ้อน
 จาไปบั้นใหม่
 ขุนเตมาให้ค้อยฟัง นั้นเนอ
 เล่นเมียขวัญของท่าน
 จมพื้นบ่ฟู แท้แล้ว
 ภายลุนอยู่เข้าค่า จริงแท้แล้ว
 กูปเล่นถ้อยผญา แท้นอ
 เมียขวัญของท่าน
 มาไหม้แผ่นดินแดง นี้แท้แล้ว
 ดอมเมียด้วยซื่อ
 จริงแท้ลืออยู่ดี ดอกนา
 กาสบทองเลยตอด
 ลงหม้อแผ่นดินแดง
 พันปีจมอยู่
 ในเนื้อทังฟุง
 เอาเหล็กแทงยีย่า
 เสียเสียงเปื่อยเพ
 ถ่านไฟมุ่นเป็นผง แท้แล้ว
 เปื่อยเพเสียเสียง
 ดิงตนดินต่ำ ๆ

นายกุมภกันท์จับสอบได้

๑๔๙. มันก็ปมขึ้นไม้

หนามเลยหลบ

ครั้งว่าสัตว์รกรกฝูงนั้น

หนามตัวปลิ้น

๑๕๐. เลือดหยาดย่อย

คือตั้งเลาย่าป्ली

นายกุมภกันท์พร้อม

มันฆ่าผลัดตัวปลิ้น

๑๕๑. เขาก็แขวนง่าไม้

โอย ๆ คราง

แต่นั้นไพนรกรกขึ้นเกี่ยว

พุงขึ้นได้สับทกโยชน์แล้ว

๑๕๒. กุมพลซ้ำ

เขาก็อยู่บ่ได้

ถึงปลายไม้

ทต ๆ เนื้อ

๑๕๓. แต่มัน ผุงหมูแฉิ่ง

กับทั้งกาสบทอง

สับหัวพร้อม

เขาก็อยู่บ่ได้

๑๕๔. ถึงดินแล้ว

หมาโตท้อซ้าง

ปากหมานั้น

ขบคาบกินหมูชิ้น

๑๕๕. เขาก็อยู่บ่ได้

กาสบเหล็ก

ผุงหมูแฉิ่ง

เขยชมบิณ

๑๕๖. แฉิ่งนั้นสบทองแท้

สับตอดผุงบาปฮ้าย

เขาก็เฮฮันดิน

ตกถึกหลาวอยู่พื้น

กุมฆ่าไล่แทง

หนีหลีกคำตาย

ปิ่นปลายลงพื้น

ปิ่นลงใต้ต่ำ

ปลายขึ้นเสียบแทง

ขึ้นมุ่นคิงแดง

ตั้งเดียวกันแท้

กันแทงทบทั่ว

ลำไม้หลีกโภย

เวาอยู่ฟางตาย

เวทนาเสียงฮ้อง

เอาเขาผุงเปรต

เลยปลิ้นตัวลง

เอาเหล็กแดงแทงเสียบ

เลยซ้ำขึ้นต่อไป

กายบนนั่งอยู่

เซ็นยันสั่นสาย

โตใหญ่สบเหล็ก

ตอดคิงกินชิ้น

เจาะตาแตกถ่อง

เลยปลิ้นต่างลง

เขาเขานั่งอยู่

ทะยานเต้นเล่นถึง

เป็นไฟแดงเอื้องเฮือ

เอ็นเส้นเปื่อยเพ

เลยปลิ้นตัวเมื่อบน

โตท้อควายบินแล้ว

โตใหญ่ปานเหมือย

หลังมากินชิ้น

เป็นไฟเอื้องเฮือ

เข้าให้ชั่วแฉว

เอาหัวลงก่อน

คาไว้เสียบแทง

๑๕๗. หลาวนั้นเป็นไฟไหม้

คือจิ้งเหาจุดได้

เขาจึงติงตนได้

ฝูงหมู่หนึ่งและขึ้น

๑๕๘. แต่นั้นกุมพลซ้ำ

หม้อนั้นสืบทโยชนได้

น้ำนั้นเป็นแนวเชื้อ

แปวเป่งฮ้อน

๑๕๙. ครั้นว่าหมดเวรแล้ว

บ่มีไผฮักแท้

แมนส์ทำการสร้าง

ก็บ่ลู่ลาภได้

๑๖๐. มีของข้าว

หากมีโจรลักดั้น

เป็นคังสัพพะเจ้า

ได้เกิดเป็นวอกเมา

๑๖๑. ฝูงวอกน้อย

เขาก้ขบทำเสีย

ฟังเอาถ้อน

อย่าได้ไปเล่นซู้

๑๖๒. ภายลุนยังจักได้

อย่าได้จากกล่าวไว้

อันว่าใจหญิงนี้

ไผบ่ใจหน่วงฮื้อเอาแท้

๑๖๓. ไผผู้เป้หญิงนั้น

หญิงใดมกนังใกล้

ชาติที่เป็นชายนี้

ไผหากไปล่อใกล้

๑๖๔. ชาติที่ศัตรูให้

อย่าได้ฝนหอกง้าว

อันหนึ่ง เป็นหญิงนี้

ชาติที่ควายอยากน้ำ

๑๖๕. ไผบ่อนำคำเจ้า

ทั้งคิงแดงเฮื่อ

หลัวแท้ตั้งเดียว

เซไปลุ่มถ่าว

เลยเปื่อยเพพัง

เอาลงหม้อใหญ่

ขงกว้างขอบมน

ทองแดงเดือดปลาน

ควันกุ่มอยู่เรียง

มาเป็นคนเกิดอีก

ชาวบ้านเพิ่นนายแห่ง

นาสวนนำเพิ่น กี้ดี

เฮือนเหย้าหม่นหมอง

เงินทองสัพพะสิ่ง กี้ดี

เอาแท้ซู้ฮ้อน

มิจฉาจารย์เมียท่าน

โหมฮ้ายบ่งาม

พากันเคียดชิงซัง

เล่าเป็นมองแท้

ฝูงชายน้อยใหญ่ ฟังถ้อน

เมียท่านเพิ่นแพง

กินแห่งเสมอกล่าว มาตาย

ค่าน้อยต่อเมีย เพิ่นเนอ

เทียมใจคือดอกท่ม จริงตาย

สิตายค่างอยู่ลำ นั้นแล้ว

อย่าเอาใจใส่ผิวเพิ่น

ชายแท้หากบ่สงค์

เทียมใจดั่งแม่ต่อ

ไลสิตันบ่สงค์

เอาใจหนีหลีก

ดวงกล้าฆ่าแทง

อย่าลวนประสงค์หนุ่ม

เห็นแล้วบ่ห่อนกลาย ได้แล้ว

พุทโธธรรมสอนสั่ง มานัน

จักได้ไปอยู่ใช้

ฟังเอาถ้อย

ให้พากันหลีกเว้น

๑๖๖. อันได้เห็นว่าฮ้าย

ให้ค่อยพากันเฮียน

บัดนี้ บรรจบแล้ว

ให้สู้ฟังจื้อตั้ง

๑๖๗. อันหนึ่งมีของนั้น

ท้อแต่ของโอดอ้าง

ครั้นว่าตายไปแล้ว

คั้นว่าได้ตัวปลิ้น

๑๖๘. เงินคำสั่ง

แล้วเล่ามีเดือดฮ้อน

กายลุนจัก

อันหนึ่งไผผู้เตียนขวัญเจ้า

๑๖๙. ช่างปากเว้า

เห็นพินย่อง

ดอคว่าโตมีความ

ครั้นตายได้

๑๗๐. นรกอ้อน

บัดนี้ ยอยกไว้

ไผผู้ฮู้

อันว่าพ่อแม่

๑๗๑. ให้ค่อยยำแยงนบ

ไผหากเป็นคนกล้า

ครั้นตายไปหากสิฮู้

ไผหากอดสาห์เลี้ยง

๑๗๒. เลี้ยงทั้งฝูงพี่น้อง

คนนี่อินทร์พรหมพร้อม

ชื่อว่าอุตุตะมะแท้

ครั้นว่ามันตายแล้ว

๑๗๓. ทรงคำสุข

ไผไปทำเพียรเลี้ยง

ในหม้อแผ่นแดง

หญิงชายน้อยใหญ่ ฟังถ้อย

เวรฮ้ายอย่างกระทำ

แล้วอย่าดันกระทำ

ฮืดคลองคุณแก้ว

สิจาไปบั้นใหม่

ใจมั่งอย่าหลง แท้ตาย

เลยแพงบ่ทานทอด

จาเว้าว่าโต

สังอันสิเพ็ง บ่มีตาย

ได้เกิดเป็นคน

บ่มีพอเสี้ยว

บั้งเกิดกินแห่ง

โอ้อยครางบ่มีแล้ว

ภิกขุบิณฑบาต

อาบัติเจ้าใส่โต

หัวต่อแสว ๆ ดั่งนั้น

ช่างจาพินเล่น

ตกอบายทั้งสี่

คอยท่าแต่มัน นั้นแหละ

สิจาไปบทใหม่

ฟังถ้อยจื้อเอา

คุณมากเหลือหลาย แท้ตาย

อย่าให้มีคำคร้าน

บ่ยำแยงพ่อแม่ สันนั้น

เห็นแท้ชูอัน นั้นแหละ

บิดาพ่อแม่

พงษ์เชื้อบ่ไล

เทวดาก็หลังล่า

ชานนั้นประเสริฐดี

เมื่อเกิดเมืองสวรรค์

ตั้งใจจงอ้าง

บิดาพ่อแม่ ตนนั้น

เอาแต่ใจอยากเล่น

ฝูงนี้ชื่อว่าหีนะ

๑๗๔. ไผอย่าเอาตัวเทียม

อันว่าพ่อแม่

ให้เจ้าทำเพียรอด

แต่เมื่อยามยังน้อยยามเมื่อเฮาเนาน้อง

๑๗๕. หนักหน่วงท้อง

ครั้นว่ามัมท้องแล้ว

วันคินนอน

ครั้นว่าบุตรา

๑๗๖. เหลือเฟิ้นเลี้ยงยากแท้

หาอันใดเพี้ยง

คำหอมฝูงดอกไม้

ควรที่ยำแยงย่าน

๑๗๗. อย่าได้อ้างโอดแท้

บัดนี้ โยติกาไว้

อันหนึ่ง โตบู้

วิชาการเฮียนชูอัน

๑๗๘. แแนวโตโตบู้

เขานั้นชื่อว่าป็นครูบา

ครั้นไคยินเขาตัน

เฮียกว่าครูสั่งให้

๑๗๙. ควรให้มีใจย่อง

มันจักเป็นกรรมเวร

อย่าได้วาจาตัน

ข้อยหากคิดฮ่ำผู้เดียวแท้

๑๘๐. ซาติที่เป็นคนสร้าง

หากมีครูสั่งให้

อันหนึ่ง ไผชี้คร้าน

มีแต่ไปเที่ยวจ้าง

๑๘๑. ครั้นยามมีลูกเต้า

จักบ่มีผีนแพง

คำกินนั้น

ไปแท้สิ่งใด

สิไปสู่อเวจี นั้นแล้ว

ตั้งควายตมแก้ว

คุณมากเหลือหลาย แท้ตาย

ปิ่นปวออย่ามีคร้าน

อุทรคัพพะวิก

เดินย้ายค่อยไป

เพียรปิ่นบวระบัด

ยิบยามบ่มีได้

บ่มีใจชมชื่น

เหิงนานเจ้าจ้งใหญ่

ปุนปานฮักลูก บ่มีแล้ว

บ่มีเพี้ยงลูกตน นี้แล้ว

บิดาพ่อแม่ จริงตาย

ค้ำกล้าตอบความ นั้นเนอ

สิจาไปบั้นใหม่

ให้หาเฟิ้นป็นครู กิติ

ชูวันจำไว้

ถามเฟิ้นพอความ กิติ

แกโตสอนให้

ความโตให้จำจื่อ เอนั้น

คำฮู้ก็จักมี แท้ตาย

อย่าประมาทคำสอน นั้นเนอ

ถึกตนเมื่อหน้า

บ่เอาความไผบ่นบอก สันนั้น

คำนี้อ่าจา แท้ตาย

สงสารในโลก เอนั้น

คำฮู้ก็จ้งมี

บ่ทำการจักสิ่ง

ขอข้าวเฟิ้นกิน

น้อยหน่อหญิงชาย กิติ

นุ่งทรงบ่มีได้

บ่มีสังฮึดอยาก

เจ้าหากไปเที่ยวบ้าน

๑๘๒. เขาก็อยู่ไปได้

ก็บ่มีไฟเผา

จักได้กินหนังแท้

คิดฮ้อดลูกเผ่าผู้

๑๘๓. ฟังเอาถ้อย

อย่าได้เบี่ยงแต่หน้า

บัดนี้ บรรจบแล้ว

ให้สุฟังจื้อบัน

๑๘๔. ยังมีติดตามเถรเจ้า

ไปเป็นลูกน้อย

พรานนั้นปามาฆ่า

เอาแต่หนังและชิ้น

๑๘๕. ก็บ่มีเวียกหย้า

มีแต่ทำปาณา

พรานก็ได้เต่าพร้อม

เอามาวางให้

๑๘๖. บาก็เอาไปถืม

โผดให้เขาหลีกพัน

รานซ้าหาเอาได้

คิดเถิงบุตรานา

๑๘๗. บาซ้าไปปล่อยให้

นายพรานมัน

มึงหากดันทำแท้

กูจักหนีจากแท้

๑๘๘. พรานกล่าวแล้ว

บาคาญเนา

พรานซ้าหามาได้

บาก็เลยเล่าถืม

๑๘๙. แต่ถั้น พรานก็โกธาฮ้าย

พรานก็จ่าฆ่าเจ้า

แต่กูอดสาห์เลี้ยง

บ่เห็นหาต่อนซั้น

ขอได้ก็หากกิน

เลยเล่าเดินหนี

อยู่ด้อมโตแท้

ภายลุนมีมาก จริงตาย

ตนแท้ไอย์หา

หญิงชายน้อยใหญ่ ฟังถ้อย

หูนี้ให้จื้อเอา

สิจาไปบันใหม่

จำไว้อย่าลืม

ปางปฐมองค์หนึ่ง

พรานแต่อาฮูปางม

สัตว์กินทุกเข้าคำ

ขายซ้อจ่ายกิน

การสั่งสันไต

ซู้วันแนวเนื้อ

ทั้งลั่นแลนเป็น

แก่บาบุญกว้าง

วางเสียปะปล่อย

โภยฮ้ายหลีกเวร

สัตว์สิ่งทั้งเป็น

อยู่เฮือนเอาให้

สัตว์แล่นบินหนี

เล่าโกธาฮ้าย

หลายทีปะปล่อย ไปนั้น

ให้มึงตื่นอยู่ตาย

จึงดุงหากิน

อยู่เฮือนคาห้อง

ปลาเป็นเลยหาบ มาแล้ว

ลงน้ำบ่ลลอ แท้แล้ว

เค็ง ๆ นาบด่า

บาน้อยเคียดเค็ม

มึงมาเหิงยั้ง จริงแล้ว

มาให้สู้กิน

๑๙๐. กุ๊กกะปะมึงถิ่ม
มึงจิ้งนอนแวบห้อง
พรานกล่าวแล้ว
ไลบาคาญ

๑๙๑. บานันสอนเล่น
พอปากต้าน
ก็บ่มีไฟเลี้ยง
ท้าวจิ้งเดินดุงตัน

๑๙๒. ก็จิ้งไปพบเจ้า
บาคาญเนา
แต่นั้น สมพรานเนื้อ
ก็จิ้งขอบวชสร้าง
๑๙๓. ชั่วมหากุศลติริยะเถรเจ้า
จบไตรเพทได้
พระก็ไปสอนให้
บให้ทำบาปฮ้าย

๑๙๔. นายพรานเฒ่า
ก็ท้อไปยาตฮื้อ
กับทิ้งไปกระทำฆ่า
ตราบต่อเท้า

๑๙๕. มันจิ้งกินแหงงไ้อ้
ลูกหากสอนสั่งให้
กุจ้งมาทุกซี้ซี้
หนี่กะหนี่บได้

๑๙๖. อันนี้ คำพรานเฒ่า
ปาณาทำบาปฮ้าย
ลูกก็ย้งต่างแท้
เขาหากสอนคำดี

๑๙๗. บัดนี้ ยอวางไว้
อย่าได้ปากกล่าวต้าน
ไผบ่อนำคำเจ้า
จักได้เข้าสู่ห้อง

๑๙๘. เวสสุวรรณเจ้า

ตายเสียกะตามช่าง มึงถ้อน
กินแท้ตั้งแต่ลม นั้นถ้อน
เลยลวงหนีไป
อยู่เดียวในห้อง
ไปมาสอนอย่าง
จาเล่นเล่นไว
บาคาญฮื้อคอยู่
ไปแท้ค้วขอ

พุทธบาทมหาคุณ
อยู่นำพุทธเจ้า
เพ็งงามขึ้นใหม่
ศีลแก้วค้อยเพียร
ตนตีวิเศษ
ธรรมเจ้าชูอัน
บิดาพ่อแม่
สอนให้ชูอัน

บ่เอาความตนลูก
เอาสิ่งของท่านนั้น
สัตว์กินทุกเข้าค้ำ
ตายเข้าแผ่นดินแดง

หากุณพุทธบาท
กุนี่บ่เชื่อฟัง
ในอบายทั้งสี่
เวรฮ้ายจ้องลง นี้แหละ
กินแหงงครางไ้อ้ สุเอี้ย
ผุ้งนี้บ่ดี

ผู้ประเสริฐกะมีหลาย
ก็ให้เอาคำแท้
สี้ไซ้ไปบทใหม่ จริงแหละ
หัวเล่นให้ค้อยฟัง
พุทธธรรมสอนสั่ง
ศาลากว้างบ่อนกรรม
ยมภีบาลหมาใหญ่

ให้นายกุมพลพราพร้อม

มิ่งนี้ยังได้ทำบุญสร้าง

ยังได้อุปัฏฐากเจ้า

๑๙๙. ยังได้จำศีลเจ้า

กับทั้งธรรมพระเจ้า

ยังได้ภาวนาไหว้

หรือได้ทานทอดให้

๒๐๐. ยังได้อุปัฏฐากเจ้า

ยังได้ทานโภชนัง

ยังให้ข้าวบิณฑบาตเจ้า

มิ่งให้ทานอันใด

๒๐๑. มิ่งหากได้ทำการสร้าง

กุจกสงฆ์ขึ้นฟ้า

มันก็ปากบ่ได้

นายกุมพลเลยจับ

๒๐๒. มันก็กินแห่งแท้

ก็ท้อทุกข์อยู่ใช้

ท่านทั้งหลายยังกลัวย่าน

ให้ค่อยทำสืบสร้าง

๒๐๓. บัดนี้ บรรจบแล้ว

อย่าได้นอนนั่งแข็ง

เป็นคนให้

คือว่าหูและปาก

๒๐๔. ทวารอามพร้อม

ทวารหกแห่งนี้

ทวารอามนี้

ที่บ่ควรชี้ให้

๒๐๕. อามนี้

อย่าได้เห็ดม่อตื่น

กลางที่นั่น

เสียเงินคำคอบชี้

๒๐๖. อันหนึ่ง อย่าได้เป็นโกนให้

เงินและเบี้ย

มาเขียนขอไต่ถาม

สันไตให้ไว้ต่อ กุถ้อน

พระสงฆ์แท้ตั้งได้ นั้นแต่

ในคิงจักเทื่อ

ได้ฟังแท้ตั้งได้

เทิงหัวเข้าคำ นั้นบื้อ

ของแท้สิ่งใด นั้นแต่

พ่อแม่ตายาย นั้นบื้อ

แก่พระสงฆ์เถรน้อย นั้นบื้อ

พระสงฆ์ดั่งเดินไป

บอกมาให้มันแจ้ง

กองบุญเสมอว่า มานี้

หาห้องบ่อนบุญ

แค่น้อยอยู่เสมอตาย

กึ่งลงในหม้อ

หาอันใดสิพอเพ็ง บ่แล้ว

ในหม้อพร้านาน เจ้าเอ๊ย

เป็นเวรเสมอกล่าว มานี้

บุญแท้ชูอัน ...

สิจาไปบั้นใหม่

หัวเว้าให้ค่อยฟัง

รักษาทวารหกแห่ง จริงตาย

ดั่งพร้อมพราดำ

ทวารตณหากามโลก

รักษาได้กะจิงดี

มีโยยสองสิ่ง จริงตาย

หนีเว้นหลีกไกล

หนีไกลไลแจบ

ชาวบ้านเพิ่นสิซัง

เขาจักไหมเอาโทษ

โตแท้บ่ห่อนตี

เขาเห็นสิเป็นโทษ

อาการณ์ผ้าบ่แก่นถง

บัดนี้กล่าวทวารหนึ่งแล้วซ้ำ
สูงจ้งำน่าจิต

๒๐๗. ทวารตณหานี้
สิ่งหนึ่งให้หลีกเว้น
สิ่งหนึ่งนั้นอย่าแปรให้
กลางเทื่อเป็นโทษแท้
๒๐๘. อันหนึ่ง เมื่อจักไปเยียวนั้น
อย่าได้ตามใจโต
อันว่าทูลหานี้
ให้ได้ยินถึถ้วน

๒๐๙. อย่าได้วาจาต้าน
จักเป็นกรรมบาปฮ้าย
อันว่าตาเห็นแจ้ง
เห็นบ่คักแน่ฟ้าว

๒๑๐. อันว่าดังหานี้
หนึ่งหอมเมียวเพิ่นอย่าได้
ครั้นบ่เป็นโทษแท้
ชาติที่หนองมีปลา

๒๑๑. อันหนึ่ง อย่างกล่าวต้าน
ให้มีใจแพงฮัก
ฮักกันทำเลิงเท้า
อันหนึ่ง อยาได้กั้วข้าวน้ำ

๒๑๒. ภายลุนนั้น
อันใดหาได้นั้น
เลยเล่าบ่ได้
กลายเป็นคำผิด

๒๑๓. ก็จักผิดกันแท้
ก็จั้งคิดอ่าวไอ้
ฟังเอาถ้อน
ทั้งหมู่ฝู่งไพรน้อย

๒๑๔. บัดนี้ย่อยกไว้
อย่าได้เคี้ยวหมากต้าน
อันหนึ่งให้คอยพากันตั้ง

ลิกกล่าวทวารสองก่อนแล้ว
จื่อความเฮาเว้า
โภยมีสามสิ่ง จริงแท้แล้ว
หนีแท้แห่งเมียว ท่านนั้น
เขาเห็นเอ็นหย่อน โตเนอ
เขาฮื่อโภยของ
ให้ฮื่อฮ่อมทำผิด
กลางจักเสียเงินเบี้ย
โทโสบดหนึ่ง
จริงแท้จั้งฟัง
ตวงเอาเว้าอีก จริงตาย
ลงไหม้แผ่นแดง พุนตาย
มีจริงก็จั้งกล่าว
ไปเว้าโทษมี นั้นตาย
จงหงหลายสิ่ง
ไปฮ้อนอยู่ดอม นั้นเนอ
ก็เป็นบาปหนักหนา
ขว้างแหฆมานแท้
ไสสวกเมียวสะหาย แท้ตาย
ตั้งแนวนามน้อง
ชราการเฒ่าแก่ จั้งตีตาย
เงินแท้จ่ายกิน นั้นเนอ
โตจักแทนก็ยินยาก
โตฮื้อฮ้อยากกิน นั้นตาย
ก็ลวดห่างเหินนาน
ดอกทินเขาขึ้น
เสียคำฮักยั้ง จริงแท้แล้ว
ภายหน้าเมื่อลุน นั้นตาย
เสนาขุนหมื่น ฟังถ้อน
ชาวบ้านจื่อเอา นั้นเนอ
จักไซไปบั้นใหม่
เปือนหน้าต่าวหนี แท้ตาย
จำศีลคลองประเสริฐ

ศีลห้าไว้

๒๑๕. ตั้งแต่ปาณาแท้

อย่าได้ฆ่าหมู่นี้อ

อทินนານี้

หากเป็นศีลขนาดแท้

๒๑๖. กาเมนนี้อ

ธรรมกล่าวไว้

มุสาวาอย่าได้ต้อน

ศีลข้อที่สี่นี้

๒๑๗. สุราเมนนี้อ

อย่าได้กินเหล้ากั้ว

จ่านำบทศีลห้า

แล้วลิสอนสั่งให้

๒๑๘. ไผ่ได้เอาหมู่นั่งเจ้า

ในเฮือนโต

เถิงเมื่อเดือนเพ็งแท้

ศีลพำพร้อม

๒๑๙. คนฝูงนี้

โภยภัยหาดลือกเว้น

ไผ่ผู้ฟังธรรมแล้ว

ทั้งทานแปะ

๒๒๐. ฟังธรรมแล้ว

สอนเมียทั้งลูกเต้า

คนฝูงนี้

สัพพัญญูทั้งอินทร์พรหม

๒๒๑. ไผ่ผู้ฟังธรรมแล้ว

กับทั้งทานทอดให้

บ่จื้อได้

เลยบ่มีคำจา

๒๒๒. คนนี้หลอนว่าเป็นคนสร้าง

จักได้ขึ้นสู่ฟ้า

เป็นคนสร้าง

เฮียนแต่ยังหนุ่มน้อย

ในเนื้ออย่าสุไล นันเนอ

เป็นศีลโตที่หนึ่ง

ตายเมี้ยนมิ่งมรณ

อย่าลักเอาของท่าน

พระธรรมด้านถ้วนสอง

อย่าประสงค์เมียท่าน

ศีลนี้ถ้วนสาม

วาจาตั่วล่าย

ให้จำไว้คู่ชู้คน นันเนอ

ก็เป็นศีลดวงประเสริฐ จริงแท้แล้ว

มาเล่นลืบาปหนา แท้ตาย

บรรบอนไว้ก่อน

ธรรมเจ้าเทศนา นันเนอ

มาเทศนาสอน

เมื่อวันอุโปแท้

ทั้งแฮมแปดคำ

เพียรตั้งใส่หัว

มีบุญยอดยิ่ง จริงตาย

สบายสร้างแต่งทาน แท้แท้แล้ว

เลยจื้อจำเอา

ใส่หัวจ้งทานแท้

สอนบิดาพ่อแม่

วงศาพร้อมชู้คน

ประเสริฐยิ่งมหาอุตม์ แท้ตาย

ก็หากมีคำย่อง

วางเสียบ่จำจื้อ เอานัน

อันได้แท้ใส่หัว

คำเทศนาสอน

เรื่องธรรมพระองค์เจ้า

สงสารดอมเพิน จริงตาย

เทิงพุ่นอยู่เกษม

เฮียนคลองนำเพิน ดีตาย

เถิงเฒ่าก็จ้งดี...

๒๒๓. อันว่าฟังธรรมนี้
 ครั้นบ่ตั้งต่อแท้
 คือตั้งไปเอน้ำ
 ก็หากเต็มอยู่แล้ว

๒๒๔. ไผ่ผู้ฟังธรรมเจ้า
 ใจบ่คิดโลกเลี้ยว
 แล้วเล่าเดินเขาให้
 สูอย่าปากกล่าวต้าน

๒๒๕. คนฝูงนี้
 คือตั้งเอาไฟไฟ
 เอาแต่ฝูงน้ำล้น
 ในไหยยังอยู่ล้น

๒๒๖. บทนี้เป็นบทตั้ง
 ก็หากแล้วท่อนี้
 บัดนี้ เขาจักตามด้านฮู้
 ไผ่อยากฟังให้จำเอา

๒๒๗. ไผ่ผู้ฮู้ฮิตแล้ว
 เลยบ่กินทานดอม
 มีสิ่งแล้ว
 บ่มีใจอ่าวเอื้อ

๒๒๘. เเทียมตั้งดาวขึ้น
 เลยเล่ามีเมฆกุ่ม
 คั่นพอเที่ยงแท้
 เท้าเถิงกลางคืน

๒๒๙. กินแห่งแท้
 เขาก็ครางโอยฮ้อง
 ไผ่ผู้ทำการสร้าง
 ภายลุนเลยเล่าคร้าน

๒๓๐. ภายลุนนั้น
 บ่มีไผ่ลิกกล่าวย่อง
 ท่านทั้งหลายหากฮู้แล้ว
 ให้ค่อยเอากันเพียร

๒๓๑. ไผ่บ่เฮียนเอาดอมเพิ่นแล้ว

แสนเพียรอดยาก จริงตาย
 บุญนั้นก็บ่มี ท่านเฮีย
 มาขังในอ่างแตก
 คราวน้อยก็ฮั่วเสีย นั้นแล้ว
 เทศนาสอนสั่ง
 ประสงค์ตั้งต่อฟัง
 ฟังธรรมทุกหมู่
 ฟังเจ้าเทศนา
 มีบุญมากเหลือหลาย แท้ตาย
 ต่งฮางรินเหลือล้น
 มากินก็หากอิม
 เต็มแท้พรา่เสมอ นั้นตาย
 ฟาธรรมจำจื่อ
 ยอไว้ที่ควร ก่อนแล้ว
 แล้วเล่าพางาน ก่อนแล้ว
 เข้ามานั่งใกล้
 ซ้ำเล่าพางาน
 เพิ่นไปเมื่อหน้า
 พ่างเอาไว้แจบ
 ทานแท้แต่พ่าง
 สวยมาแดดแก่
 แสงเศร้างบ่เห็น
 ค้านคำปานใต้
 ลวดหายบ่มีแจ้ง
 ไปเถิงฝูงเปรต จริงแล้ว
 เสียโอยอ่าววอน มากแล้ว
 ก็เป็นไปจักสิ่ง
 บ่ทำแท้สิ่งใต้
 จักเป็นคนทุกข์ยาก
 ทั่งบ้านเพิ่นขัง
 อย่าประมาทกองบุญ นั้นตาย
 ก่อบุญอย่ามีคร้าน
 ภายหน้ายอมตี ท่านเฮีย

ไผ่ผู้ทำบุญตั้ง
ศีลห้าไว้

ปากกล่าวด้าน

๒๓๒. ก็หากยำแยงคลองงาม

คนฝูงนี้

ชื่อว่าอุตตะมะแท้

ครั้นว่ามรมิ่งแล้ว

๒๓๓. ทรงวิมานคำ

เทียมตั้งดาวนขึ้น

หากค่อยใสเป่งขึ้น

ฝูงหมู่เมฆฟ้าพร้อม

๒๓๔. มรแต่แสงใสเอือง

เขาก็ซึกเปรียบให้

ไผ่บู้

ไผ่บ่มีผญานี้

๒๓๕. เทียมตั้งแพรท่อน้ำ

ไผ่หากมีผญาสร้าง

ช่างปากหากช่างเว้า

คนผู้มีผญานี้

๒๓๖. ไผ่ผู้หาผญาบ่ได้

ไผ่หากยังอยากฮู้

ให้เฮียนเอาธรรมฝูงอาจารย์

ครั้นว่าสัพพัญญูย่อง

๒๓๗. มีสองจำพวกแท้

จำพวกหนึ่งบ่ฮู้แล้ว

ชื่อว่ามชฌิมะคน

สัพพัญญูย่อง

๒๓๘. คนนี้อยู่ที่มีตแล้ว

จำพวกฮู้แต่น้อย

บ่กระทำเวรสัง

ใจเพียรสร้าง

๒๓๙. บ่มีใจโลภเลี้ยว

คนนี้อยุตตะมะแท้

กินทานหลายสิ่ง

ในเนื้อบไล

บโอดอ่าวสะหาสูง

ปู้ตาย้าย่าน

สัพพัญญูย่องยิ่ง จริงแท้แล้ว

คนนี้ประเสริฐดี

เมื่อสู่เมืองสวรรคร์ ที่พูน

อยู่เทิงเมืองฟ้า

บังเงาเมฆใหญ่

แสงกล้าฮุ่งเอือง

กุมกอบกวมบัง

เฮือดิงามแจ้ง

ทั้งหลายเฮี้ยจำจื่อ เอาถ้อน

ฟังแล้วให้จื่อเอา แท้ตาย

กินทานกะกินเปล้า เจ้าเฮี้ย

ยอขึ้นกะฮั่วเสีย นั่นแท้แล้ว

ทำบุญแสนประเสริฐ

อาบัติให้หลีกโต แท้ตาย

กินทานก็ยากยิ่ง จริงแท้แล้ว

กินทานแท้ก้งายตาย แท้แท้แล้ว

ผญาแต่งทำบุญ ตั้งนั้น

จื่อจำเอาไว้

ฝูงคนเฮาในโลก

เป็นต้นต่อไป แท้ตาย

จึงแต่งกองบุญ

ประเสริฐดีจริงแท้

กองบุญบ่ตกต่ำ เป็นแท้แล้ว

ชกแจ้งฮุ่งเอือง นั่นตาย

เฒ่าแก่มรณา

บาบปมีพอเสี้ยว

กองบุญติดต่อ

สังแท้สิ่งใด

คุณหลายเหลือประเสริฐ แท้แท้แล้ว

อินทร์พรหมทรงอยู่ฟ้า

เทียมตั้งสุวรรณชาเข้ม

๒๔๐. เอามาเลี้ยงหล่อปั้น

ไฟผู้ยังรู้แล้ว

สัพพัญญูทั้งอินทร์พรหม

คนนี้อยู่ที่แจ้ง

๒๔๑. ชื่อว่าหิณะสัตว์ปติ

คนนี่ ครั้นตายแล้ว

ชื่อว่ากาละสุตะนรกฮ้อน

คนนี่เทียมตั้งเคหังห้อง

๒๔๒. บ่อนานเลยเล่าบ้าง

ไฟผู้รู้โลกเลี้ยว

โภยภัยฝูงโทสา

มันนี่ครั้นตายแล้ว

๒๔๓. แสนจักทำก่อสร้าง

ก็ท้อทรงทุกข์ฮ้อน

ชื่อว่ามาระสุกณะนรกกว้าง

จ่านรกพร้อม

๒๔๔. เอาหวานเหล็กแดงตี

เครือหวายนั่น

เขาก็ตีฟาดล้ม

เขาก็เอาหางไว้

๒๔๕. บีให้ติงไปมา

เขาจึงเอาสายประทัดเหล็กแดงเข้า

จึงเอาขวานเพชรเข้า

จ่านรกด้าน

๒๔๖. มึงอย่าจาคำเส็กเสิน

กูจักแปลงมึงให้

อย่าได้จาโอดอ้าง

เขาก็เฮฮนดิน

๒๔๗. โปนรกไหม้

เขาก็กินแห่งโอ

ทุกข์อยู่ได้ห้าฮ้อย

ยอ่องว่าตี แท้ตาย

คำแดงมาแต่บ่

โฉมเจ้าหน่อพุทโธ นั้นแหละ

เลยเล่าพางาน

ก็บมีค้ายอง

ใจมืดตีบตัน นั้นตาย

ให้เอาใจเว้น

ตกอบายทั้งสี่

ไปไหม้อยู่เหิง นั้นตาย

เสาขางเฮือนไม้อ่อน

ดินหุ้มปลวกกิน

ตำนานปากคำเสิน

โหดเวรป๋าย้าน

ตกอบายทั้งสี่ จจริงแหละ

บุญนั้นก็บมี แท้ตาย

อเวจีหม้อใหญ่

แคบเกลี้ยงขอบมน

เป็นหมู่เหลือหลาย

ฟาดคิงหงายปลิ้น

เป็นไฟทั้งแท่ง

เซหน้าถ้าวหลัง แท้ตาย

เหนื่อแผ่นเหล็กแดง

ที่ใต้วางไว้

มาปูนเทียมแทบ

มาแล้วถากเถื่อ

หยันบอกคำเจ็บ

ถ่ายพรางลวงเลี้ยว

ใจดีตรงชื่อ

สะหาวแท้ปติ ท่านเฮี้ย

ติงตนเหนื่อแดงแผ่น

ลนเนื่ออยู่เลิง

ภายลุนมมีมาก

ปีแท้ก็จ้งหาย แท้แหละ

มัมจากหันมาเกิดเป็นสัตว์ฮ้าย

๒๔๘. ปู่จ๊กคลองธรรม
ละสิ่งนั้นได้ทำฮ้อยชาติแท้
แล้วจึงมาเป็นเวร
เป็นคนไฮ้

๒๔๙. พ่อแม่ตายแต่น้อย
ชาติหนึ่งเป็นคนเปลี้ย
ชาติหนึ่งปากก๊กแท้
ชาติหนึ่งตาบอดซ้ำ

๒๕๐. ชาติหนึ่งเป็นมะเฮ็งหลวง
ชาติหนึ่งสัพพะโรคฮ้าย
หาความสุขได้
เขาฝูงนี้

๒๕๑. สัพพะญชุกเปรียบให้
ยังมี เฒ่าตัวหนึ่งนั้น
เอาไปวางแคมสมุทร
ผู้หนึ่งนั้น

๒๕๒. ในคงคา
เฒ่านั้นเดินไปแท้
ครั้นมันพ้อแอกแล้ว
แล้วจ๊กขึ้นแอกข้าม

๒๕๓. ไหลไปเถิงหิมพานต์
ฟังเอาถ้อน
เฒ่านั้นคือสิ่งเพี้ยง
เขานั้นทรงทุกใช้

๒๕๔. พระพุทธเจ้า
เหตุตั้งนั้น
ไผ่บมีใจโทสา
ให้สุพากันสร้าง

๒๕๕. ใจให้ใสตั้งแก้ว
อันว่าชีวงนี้
คือตั้งพุดดอกไม้
กลางคนเข้าอยู่ห้อง

ทุกหมู่ผีสง
บาปหนาใจฮ้าย
มาเกิดเป็นสัตว์
เวทนาแสนปลิ้น
บิดาพ่อแม่ ปมีแท้แล้ว
เสียเสียงบ่ยัง
ตาฟางหูหนวก
ขาห่านต่ำสูง
ทั้งเล่ามะเฮ็งเสีย
เล่าเป็นมองแท้
มาถึงมันทุกสิ่ง จริงแท้แล้ว
ผองเท้าชัวตาย นั้นแท้แล้ว
จ๊กเป็นตีกี้หายาก จริงแท้แล้ว
เฮฮู้พร่าฟัง
ตาบอดทั้งสอง
ปล่อยเสียไปหั้น
เอาแอกไปไหล
ล่องไปตามน้ำ
ประสงค์หายแอก
เนายังอยู่ดอม
น้ำแม่คงคา
ที่พงไพรกว้าง
สะโนเอี้ยจำจื่อ เอาถ้อน
เวรฮ้ายบาปหนา
แสนอักโขปีเป็นเขต แท้แท้แล้ว
บ่ไล่ให้กบ่เถิง หั้นแท้แล้ว
จ้งเรียกว่าสัพพะญชุก
ก็หากเป็นบุญแท้
กินทานดอมเพิ่น
ทานนั้นก็จ้งดี ทานเอี้ย
ทำเพียรเลี้ยงยาก จริงตาย
เหยแห่งเหยวเสียด
ได้แค่สองเดือน นั้นแท้แล้ว

๒๕๖. แม่ก็เป็นปีเดือน
 ลางคนพอเบิ่งหน้า
 ลางคนวาจาเสียง
 ลางคนพอเล่นเล่น
 ๒๕๗. มرمى้งเมี้ยน
 ลางคนไปเกิดกำ
 ลางคนเป็นคนจน
 เขาฝูงนี้
 ๒๕๘. ลมหากตีฟาดปลิ้น
 อันว่าทำบุญนี้
 เขาจักไขชาติเจ้า
 ให้สูเอาหูห่าง
 ๒๕๙. ทำบุญคลองว่าไต่
 อันว่าสัพัญญูสร้าง
 ลางองค์ไต่
 ปลายแสนมหากับ
 ๒๖๐. ลางองค์ไต่แปด
 เหลืออดเพียรสืบสร้าง
 ลางองค์ไต่สี่สังไขปลาย
 ก็จ้งเป็นพระแท้
 ๒๖๑. และกับนั้น
 พระก็ภาวนาแผ่สืบสร้างตาย
 ครั้นว่าสัพัญญูเจ้า
 คนและสัตว์ก็บ่พัน
 ๒๖๒. อันว่าคนในห้อง
 บ่ได้พบพระพุทเจ้า
 ลางคนได้ฮ้อยชาติ
 บ่ได้ฟังเทศนา
 ๒๖๓. เขาฝูงนั้นทอล่อน
 เหมือนดั่งสัตว์สิ่งฮ้าย
 บัดนี้ยอกไว้
 ไผอยากฟังถึถ้วน
 ๒๖๔. เขาจักไขข่าวให้

หลอดลงตายแท้
 พอปลิ้นข้อมหงาย
 ปากเป็นมระเมี้ยน
 พอฮามสอนใหญ่
 ไปแท้ก็เพื่อเวร นั้นตาย
 ไกลศาสนาสอน
 บ่ได้ฟังธรรมซ้า
 เทียมไปเสมอโง่ จจริงตาย
 ไปแท้แห่งใด บ่ฮู้
 อดสาร์ทเพียรมีมาก เขาเอี้ย
 พุทโธนั้นสุฟัง นั้นเนอ
 ฟังเอาไขข่าว จจริงเทอญ
 สบายแท้บ่ทอนมี ท่านเอี้ย
 โโพธิสมภารก็มากยิ่ง จจริงตาย
 สิบหกอสงไข
 ก็จ้งเถิงชาญแท้
 อสงไขปลายแสนหมื่น จจริงแล้ว
 บุญแท้ก็จ้งเถิง นั้นตาย
 แสนมหากับดูขนาด
 เหลือสร้างจ้งเถิง นั้นตาย
 สัพัญญูลงเกิด บ่มีแล้ว
 หลายกับแท้ก็จ้งเถิง นั้นแล้ว
 บ่ลงมาผายโผด ตั้งนั้น
 เวรฮ้ายจากโภย แท้แล้ว
 ชมพูเมืองลุ่ม เหา
 ก็มีแท้มากมาย นั้นตาย
 หมื่นชาติและแสนปี ก็ดี
 แห่งพุทโธพระองค์เจ้า
 เป็นคนนำเพิ่น จจริงแล้ว...
 กุมกั้วแต่เวร นั้นแล้ว
 จักไขไปบั้นใหม่ จจริงแล้ว
 ให้มาไกลนั่งเฮียง พีเถิ่น
 พระตั้งแต่งเป็นกับ นั้นเนอ

อย่าได้ว่าจาเสียง

ยังมีขุมหนึ่งเล็กและกว้าง

ทั้งขวางฮี้

๒๖๕. ฮ้อยปีทิพแท้

เอาเม็ดผักกาดเม็ดดงาแล้ว

ตราบต่อเท่า

สัพพัญญูจึงเทศนา

๒๖๖. อันหนึ่งนั้น

ลวงสูงไป

ฮ้อยปีทิพแท้

เอาผ้าทิพผัดเทื่อหนึ่งแล้ว

๒๖๗. เท้าว่าดอยอันนั้น

สัพพัญญูเทศนา

อันว่าฝูงบาปนั้นเขามาได้

จักได้ตกจักรวาล

๒๖๘. ลางคนิ ได้เกิดใกล้

ตีนมือทั้งหุดา

ก็บไปหาได้

บได้ฟังธรรมเทศนาเจ้า

๒๖๙. ลางคนได้

บได้พบพระพุทธรเจ้า

อันว่าพระพุทธรเจ้านี้

บ่ห่อนมีพอสอง

๒๗๐. บัดนี้โยติกาไว้

เฮาหากยังสีไว้

คือตั้งฝนรินตก

พสุธาที่เคยแห้ง

๒๗๑. กอหญ้าและป่าไม้

บัดนี้เฮาจักจาในหิ้ง

ไฟผู้ยังโลกเสี้ยว

ภายลุนนั้น

๒๗๒. มีผิวเมียบและลูกเต้า

มีหมู่หูดานั้น

ปากนั้นสวนข้อ

ได้แปดพันวา

ก็ตั้งเดียวกันแท้

มีเทวดาองค์หนึ่ง

มาถ่มใส่ขุม

เต็มฮาบเพียงดิน

ว่าเป็นกับแท้

มีดอยใหญ่พันวา

ก็ชู้พันว่าแท้

มีเทวดาองค์หนึ่ง

เลยล้ำค่าวเมื่อ

ฮาบอยู่เพียงงาม

ว่าเป็นกับแท้

เกิดเป็นคนดี ก็ดี

อยู่ไกลพุทโรเจ้า

พุทธรบาทมหาคุณ ก็ดี

ก็บมีมวลพร้อม

ในเฮือนทุกซออยู่

เป็นคนแล้งเป่าตาย นั้นแล้ว

เป็นคนดีดอมเพ็น

สอนให้เทศนา แท้ตาย

ก็มีแต่พระองค์เดียว นี้แล้ว

ช่วงซากันแท้...

บรวนวนมันไว้ก่อน

ไปหน้ามากหลาย

หลังฮวยอำพัน

ฝนอำกะเลยขุม

ใบปลิ้นปงเขียว

ฝูงคนมุสาวาท ก่อนแล้ว

หลายลีนแงอน

มีสังบโสภา

บ่เพียงพร้อมตั้งใจ นั้นแล้ว

บ่งามดีดอมเพ็น

ตนตัวขาแข้งพร้อม
ลั่นสั้นปู่

๒๗๓. ครั้นมันวาจาต้าน
กลางคนลั่นไถ่นั้น
มันจกจางจาเสียง
กลางฟองตีบหนาแท้

๒๗๔. บ่สู้จักฮึดเฒ่า
บทนี้จักจาในห้อง
ไผหากฟังที่แล้ว
อันว่าคำพรางนี้

๒๗๕. มีข้าวของบ่เที่ยงมัน
ไผผู้เอาใจเว้น
จักได้ขึ้นสู่ห้อง
ครั้นว่ายังได้เกิดใต้

๒๗๖. บิดาทังมารดา
ก็บ่ผิดเถียงฆ่า
ฮักกันตราบต่อเท่า
โหมฮูปเนื้อ

๒๗๗. โรคาฝูงโทสา
หากอยู่หากค้อยได้
เทียมดั่งนาวาเฮือ
ฝูงนี้บุญเขาเว้น

๒๗๘. มีตาใสส่องแจ้ง
มีหูก็หากแจ้ง
ก็บ่มีเอ็นซึก
มีหูลั่น

๒๗๙. จาเสียงใส
อันว่าทันตาแซ้ว
บ่อน้อยบ่ใหญ่แท้
ครั้นวาจาต้าน

๒๘๐. ชื่อว่าอุปละแท้
ครั้นจาต้าน
ใจมันก็ฉลาดฮู้

แขนสั้นบ่งาม
ปลายหากบ่แหลมดี
ก็คือกาฮ้องโห่
สูญเปล่าบ่มีเสียง
บ่ดั่งเย็นบั้ง
หาไผก็ยินยาก
คลองเจ้าหน่อพุทโธ
มุสาวาคนตัวละลาย
อย่านิยมคำเว้าละลาย นั้นเนอ
เป็นโถยแสนสิ่ง จริงตาย
เสียแท้ย่อนโต
มุสาวาคำตัวละลาย
เมืองฟ้าบาดท่าตาย
ในที่ปชมพู่ ก็ดี
เฒ่าพงค์กะยอเย่อง
ตีกันบ่อยค่า
เถิงเฒ่าแก่ชรา
เกลี้ยงฮายงามดี
ก็บ่มีมาใกล้
ของหลังไหลมา
ฮั่วเต็มยั้งน้ำ
มุสาวาตัวละลาย
เถิงเฒ่ากะบ่มีวู้แท้ตาย
เท่าชั่วมรณา
จ่องดั่งโขไว้
ยาวใหญ่แหลมปลาย
ม่วนดีบ่มีถั่ว
งามดีเพียงฮาบ
พอเพียงท่อกัน
หวานคือดวงดอก
หอมอ้วนอ่อนงาม
ดอมไผเขาก็เชื่อ จริงแท้แล้ว
บาลีแท้ซู้ฮู้

อรรถพัญญชนะพร้อม

๒๘๑. ฌญาตีสอดแผ้ว

อันนี้บุญเข้าวัน

ให้สุจำจ้อไว้

บทนี้บรรจบแล้ว

๒๘๒. สูงจำจ้อไว้

ว่าความสัจนี้

คำปากนั้นหวานยิ่งล้ำ

อันว่าคนเหล่านี้

๒๘๓. ฌางคนมักแต่ส้ม

ฌางคนนั้น

ฌางคนนั้น

ฌางคนเค็มขนาดแท้

๒๘๔. ฌางคนนั้น

ฌางคนบดขี้เตียนแท้

ฌางคนนั้น

นักปราชญ์ผู้ฉลาดรู้

๒๘๕. ไผ่หากมักอันไค้นั้น

ไผ่หากหวานยิ่งล้ำ

อันว่าสัจจะนี้

รสสิ่งอื่นนั้น

๒๘๖. อันว่าอินทร์พรหมพร้อม

สัจจะมีเที่ยงมั่น

อันหนึ่งธรรมพระเจ้า

ยังมีหญิงปางปฐม

๒๘๗. มันก็หวงผิวแท้

ฮักยิ่งล้ำ

มันก็หามาเลี้ยง

ผิวมันสุขอยู่ล้วน

๒๘๘. บิให้ผิวหลงห้องไป

ตั้งแต่ฮักยิ่งล้ำ

ผิวจักไปไหว้เจ้า

ว่าจักขอศีลสืบ

อภิธรรมก็ตัดส่อง

ไซแก่เปรศนา

วาจาบัตวะล่าย

เมื่อหน้าให้ค้อยเพียร

จักจาไปบั้นใหม่

สอนให้ต่อไป นั้นเนอ

หอมดีดูประเสริฐ

เหลือล้นกว่าชู้อัน

คำกินก็ยงต่าง กันตาย

ฮินฮ้ายก็ว่าดี

กินหวานแชบยั้ง จริงแท้แล้ว

กินขมก็แชบยั้ง

กินได้แชบนิ้ว

กินจางเหลือยั้ง

กินได้ชู้อัน

กินเผ็ดยวดยั้ง

ใจแท้ชู้คน นั้นแท้แล้ว

ไปนำทุกสิ่ง จริงแท้แล้ว

ใจนั้นก็หากหวาน

ดวงดีหวานยั้ง จริงแท้แล้ว

บมีเกื้อแปลกปูน

เทวดาตนประเสริฐ

ดีแท้ก็จั้งเลิง นั้นแท้แล้ว

เพิ่นมีเทศนาสอน

ก็บมีความฮู้

กะทำเพียรทุกเช้าค่ำ

แพงไว้บอ้มตา

แนวกินทุกสิ่ง

ในห้องบให้หนี

ทางใต้จักเทื่อ

แพงไว้ชู้วัน

พุทบาทมหาคุณ ก็ดี

ใส่หัวจำไว้

๒๘๙. เมียก็หวงแหนไว้

ย่านแต่สาวสำน่อย

ผ้าบ่มีชิ้นคำแก้ว

ผัวก็คิดฮ่ำฮู้

๒๙๐. เมื่อถูกจักคลใจแท้

มันจักเป็นเหตุฮ้อน

ชาติที่เป็นชายสร้าง

บุญก็เลยบ่ได้

๒๙๑. บัดนี้ถูกจักถือสัจจะมัน

ถูกจักจำจื่อไว้

พอแต่มันคนิงแล้ว

ฮุ่งคำเช่า

๒๙๒. ครั้นว่ามันตายแล้ว

ผาสาทเฮืองฮุ่งกว้าง

สัพพะมังคลังพร้อม

อายุยืนยงล้ำ

๒๙๓. คนนี้เทียมตั่งเฮาสร้าง

นับมือคุณก่อขึ้น

ไผผู้จาโลกเลี้ยว

ไผหากกล่าวแล้ว

๒๙๔. คำตั่วคำพรานนี้

ครั้นบ่เป็นโทษแท้

ไผผู้ฮู้ฮิตแล้ว

เรียกว่าอยู่ที่แจ้งแล้วฮ้ำ

๒๙๕. ไผผู้ฮู้ฮิตแล้ว

ภายลุนมัน

คนนั้นเทียมตั่งผ้าขมั้น

เอาไปพื่อตากเมน

๒๙๖. สีสู้ญเศร้า

นับมือหมองกำปี้

ไผบ่ฮู้แต่น้อย

คนนั้นเทียมตั่งลงขุมเหว

๒๙๗. หลอนทอเป็นคนสร้าง

บ่ไล่ไปจักเทื่อ

จาต่านปากดอม

เมียมันจักสิ่ง

คณิงแท้ผู้เดียว

กลายเป็นเมียกล่าว สันนั้น

เฮือนเหย้าสิแปเพ ชั้นบ้อ

ชมพุดอมพิน

ศีลนั้นก็บ่มี แท้แล้ว

วาจาบ่ตั่วละลาย

บ่มีให้หล่าหลง แท้แล้ว

ถือสัจจะจำจื่อ

สัจจะมันแมนบ่ลิม

เมื่อเกิดเมืองสุวรรณค์

นางฟ้าอเนกนง

ดุริยาตีเสพ

เดียนนี้หากอยู่คง

เจดีย์ติดต่อ

สูงได้ตั้งใจ นั้นตาย

บ่เห็นคุณจักสิ่ง

ภายท้ายเล่าแห่ง

บ่มีตีจักสิ่ง จริงตาย

ชาวบ้านเพิ่นก็ซัง

ฮ้ำผัดเล่าทำบุญ

หาแจ้งต่อไป

เลยเล่าพางาน ดั่งนั้น

หากสิกินแห่งแท้

ฮ้อมใหม่งามดี

กลางวันบ้าน?

เสียไปด้วยแดด

ดำเข้าซี่โคล นั้นแล้ว

ฮ้ำผัดเล่าเฮียนคลอง

มือตันซังไว้

สงสารดอมเพิ่น

คือตั้งตอเสียปไว้
 เขาจักถึงสุขนั้น
 คือตั้งคอเสียปไว้

๒๙๘. ฟังเอาถ้อย
 ให้เอาใจตอตั้ง
 ไผ่ผู้ใจบุญนั้น
 ผูกหมู่คนบาปไว้

๒๙๙. ไผ่ผู้ศึคห้ำฮู้
 จักได้ทำบุญหลาย
 มันคณิงแล้ว
 คนนี้ดีเที่ยงแท้

๓๐๐. ไผ่ผู้ละชีวังเข้า
 จำจื่อไว้
 สิบประการนั้น
 ผูกวงค์วานและพิน้อง

๓๐๑. ก็ท้อทำเพียรสร้าง
 ก็บ่คิดอยากได้
 บ่อว่าด้าน
 ก็ท้อเอาใจหนี

๓๐๒. คนนี้เป็นบุญแท้
 คั่นว่ามรมิ่งได้
 ไผ่ผู้มักโลกเลี้ยว
 ทั้งย่อยเพียร

๓๐๓. ลักข้างม้า
 ลักเอาของชาวเมือง
 คนฝูงนี้
 มีของก็หากฮ้อน

๓๐๔. ฮู้มักมีโภยตอ
 โจรฮู้มาลักตั้น
 ฮู้ไปเสียด้วยน้ำ
 เสียด้วยอัคคีไฟ

๓๐๕. ฟังเอาถ้อย
 เป็นคนอย่าได้โลกเลี้ยว

ในกองข้าวเล่าหาย
 บ่หวังเห็นจักเทื่อ
 ในพื้นแผ่นดิน นั้นแล้ว
 ทั้งหลายเอี้ยจำจื่อ เอาถ้อย
 ธรรมเจ้าสั่งสอน นั้นถ้อย
 สัพพะบุญอยู่อย่างจริงแล้ว
 พระธรรมเจ้าว่าบ่ดี

ในชาติก่อนภายหลัง
 ลีบบาปเวรหายแท้
 ทำบุญติดตอ ไปนั้น
 ภายหน้าหากสิคุณ
 ในคลองพุทธบาท

คำฮู้บ่หล่าหลง
 สะไปทุกสิ่ง
 บ่มีเตื่องต่าวหา
 ภาวนาทุกเข้าคำ
 อันใดแท้ให้ฮ่างมี
 เว้าต่อฝูงหญิง
 บ่คอยสังแท้

ดูดีประเสริฐยิ่ง จริงแล้ว
 เมื่อฟ้าบ่อนประสงค์ ฟันตาย
 ตาซังชิน ? ตั่งนั้น
 ซังเอาของค้ำ

ทุกสิ่งจ้วควาย
 จ่ายกินขายฮื้อ
 มักมีโภยหลายสิ่ง จริงแล้ว
 ของแท้ฮู้ฮ้อน

ราชาทำโทษ
 เอาแท้สิ่งของ
 เอือนจุ่มจมไป
 ไหมเสียจนเผี้ยน

ทั้งหลายจำจื่อ เอาถ้อย
 ใจนั้นให้ฮื่อตรง

ลักทำนนั้นคันตายแล้ว

จักได้เป็นทาสา

๓๐๖. สิบมีสังข์ตุ้ม

ก็ท่อนอนกตก็คู่

ยูท่างหมัดเม้นเข้า

ก็ท่อนอนอยู่แก้ว

๓๐๗. เถิงฮุ้งเข้า

ทั้งกระเทียมชิงผัก

อันนี้เวรมันได้

ให้พากันหลีกเว้น

๓๐๘. ไผ่ผู้ยังหลีกได้

จักได้สุขขยี้กล้า

คำสุขลั่น

โภยพยาธีย้าย

๓๐๙. สุขด้วยจิตใจแท้

ตั้งต่อทานสิบสร้าง

อันนี้เฮาจักเอียงไฟได้

สัพพัญญชักเปรียบไว้

๓๑๐. เทียมตั้งเทียวทางผ้าย

บ่มีไฟฮุ้งแจ้ง

หากจักชุนต่อแท้

ฝูงพุ่มไม้

๓๑๑. สัพพัญญเจ้า

อย่าได้บับแล่นฟ้า

ไผ่ผู้มีผญาให้

อย่าได้เป็นตั้งดวง

๓๑๒. บัดนี้โยติกาไว้

ดูราฝูงโคตรเชื้อ

อันว่ากินเหล่านี้

ฝูงหมู่เงินคำของ

๓๑๓. ก็ยอมถอยเสียแท้

อันนี้โทษหนึ่งแท้

อันหนึ่งตัวกินเหล่า

มาเกิดเป็นคน เมื่อใด

พื้นตีทุกแลงเข้า

นอนชงอยู่ตายเปล่า

กลางบ้านเกิดไฟ นั้นแล้ว

เหากินทุกเข้าคำ

แกมหญ้าเกือกดิน

ตักน้ำทิ้งเล่าหุดสวน

หมากพลุยาพร้าว

ลักของแต่ชาติก่อน จริงแล้ว

ฝูงนี้อย่ากระทำ แท้หนอ

บ่ขโมยเอาของท่าน ดังนั้น

คำไฮ่สิบมี

สองประการดูยี้

หายเสียงหลีกไกล

บ่คณิงสังจักสิ่ง

ศีลแก้วใส่หัว นั้นแล้ว

หนทางแจ้งส่อง

ตางได้ตี้มกะบอง

ในดงเดือนมืด

ไปไสแท้ก็บ่เป็น แท้ตาย

หินผาหลายสิ่ง

หนามกล้ำลีย่าไป หั้นแล้ว

เอียงไฟให้เห็นฮุ้ง ไปนั้น

ไปแท้ให้ค้อยเดิน

คณิงบองให้ถ้วนถี่ จริงเถี้ยน

กินไม้อยู่แกน นั้นตาย

จักจาไปบั้นใหม่

ชาวบ้านค้อยฟัง

โภยเกิดหกประการ

บ่แก่นถงเสียเสียง

ของมันหลายสิ่ง

ควรเว้นอย่ากิน แท้หนอ

เมมาเหล่าหลงจิต

เลยเล่าผิดเถียงเขา

๓๑๔. เขาใหม่ฮื้อ

อันนี้เป็นโทษแท้

อันหนึ่ง กินเหล้านี้

ชื่อว่าโรคาบท

๓๑๕. อันหนึ่งถอยเสียแท้

ไฟก็ม้กม่วนเหล่าน

บทนี้ถ้วนสี่แท้

ไฟผู้กินสุรา

๓๑๖. อันหนึ่งโตกินเหล้า

ปะไปเนื้อ

อันหนึ่งนั่งแทบใกล้

มือค้วจับ

๓๑๗. บทนี้ถ้วนห้าแท้

อย่าได้วอนกลายความ

อันหนึ่งโตกินเหล้า

เสียเงินคำคอบเหล้า

๓๑๘. บทนี้ถ้วนหกแล้ว

อันว่ากินเหล้านี้

ไฟผู้ม้กเหล้านี้

ครั้นว่าได้บาทเบีย

๓๑๙. อันนี้สัพพัญญูเจ้า

ให้แก่คบหบดีราชให้

ยังมีเทวดาด้าว

มาไหว้พระพุทธเจ้า

๓๒๐. สัพพัญญูเจ้า

ดูราเทพให้

อิทธิฤทธิ์ตั้ง

จะโยนอะไรล้อม

๓๒๑. ละทิ้งติดต่อไว้

วินาสันตุ

ปะราคะวะโตซ้า

พระก็เทเทศน์ให้

คำตีจาม่า

เอาของเฮาทุกสิ่ง

พระธรรมเจ้าถ้วนสอง

พยาธิเกิดหลายแนว

ถ้วนสามจริงแท้

ยศศักดิ์โตตกต่ำ

โยเข้าปกแล้ว

ให้สูจ่าจื่อเอา

บ่ทอนคีน่าเจ้า

เมามัวคำม่วน

โตให้เพิ่นเห็น

เมื่อยเพิ่นจำจน

ซูอันปกแล้วย่าน

ให้สูจ่าจื่อเอา

หน่อพุทโรสอนไว้

โภยเถิงหลายสิ่ง

ผญาใบ้ปมีแท้แล้ว

ทั้งหลายจ่าจื่อ เอาถ้อน

ใจกล้าก็เกิดมี มากตาย

เงินคำฮู้บ่แก่น ถงแล้ว

ก็ไปซื้อเหล้ากิน

เทศนาสอนสั่ง

ปางนั้นแต่ปฐม

ชมพวงค์หนึ่ง

ขอฮู้เทศนา

จึงจาไปมีหย่อน

ฟังแล้วให้จื่อเอา ไว้นอ

สุราทูโตติดต่อ

ยังสองพร้อมติดต่อไป

ตั้งต่อใส่บาลี

พระเล่าย้ายไปหน้า

มุขังเอาเป็นยอด จริงแล้ว

เทวดาพร้อมพรา้ฟัง

๓๒๒. อันว่าหญิงชายในห้อง
 ไผ่พอใจเหล่านชู้
 กับทั้งมักเหล่านเปี้ย
 กับทั้งเมาสุรา

๓๒๓. เขาฝูงนี้
 บาลีเฮากล่าวไว้
 เขาฝูงนี้
 จักได้จมอยู่พื้น

๓๒๔. ชื่อว่าเวติริยกะนรกแท้
 คือตั้งขวานและพัว
 ถึกทุกข์หลายประการแล้ว
 มึงอยากกินข้าวหรือ

๓๒๕. แต่นั้นสัตว์นรกไหว
 ช้ำก็คิดอยากน้ำ
 แต่นั้นนายกุมพลยอเอาน้ำ
 ไฟเผาไหม้ทั้งห้อง

๓๒๖. มันก็ทนทุกข์ได้
 ก็จิ่งมาเป็นสัตว์
 เหมิดที่เป็นสัตว์แล้ว
 แสนทุกข์มาเล่นต้อง

๓๒๗. ฟังเอาถ้อย
 ไผ่ผู้ทำดังนี้
 สัพพัญญูเจ้า
 เทศนาสอนสั่งไว้

๓๒๘. บทนี้โยติกาไว้
 เขาจักสอนสั่งให้
 อันว่าคลองผู้หญิงนี้
 อันหนึ่งอย่าได้เหล่านชู้

๓๒๙. อันสองปากกล่าวตำนาน
 ให้ค่อยวาจาความ
 อันสามนอนลุนให้
 บาดว่าโศทากเป็นป่วยไข้

๓๓๐. อันสี่ให้เจ้าบวระบัดตั้ง

ชมพูใต้ต่ำเฮานี้
 ใจเลี้ยวบ่หอนตี แท้ตาย
 หมากรุกทั้งสะกา
 เที้ยวกินกลางบ้าน
 จักจิบหายเสียมาก
 ตามมาแท้แต่หลัง
 คั่นตายกลับชาติ ไปนั้น
 ในหม้อพรำนาน
 แคมคมคูยั้ง
 หงายไว้ตั้งเดียว นั้นตาย
 นายกุมพลข้ามโจทยก์
 หรือน้ำว่ามา เที้ยวเทอญ
 ยอมมือกลอยกล่าว
 นำเจ้าเที่ยงจริง พระเอี้ย
 ทองแดงใส่ปาก
 พุงใส่เวทนา มากแล้ว
 หลายหมื่นแสนปี
 ชูตัวแนวเนื้อ
 เป็นคนดอมเพิน
 โภยฮ้ายมากมาย
 เทวดาจำจื่อ เอาถ้อย
 เวรฮ้ายไล่นำ นั้นแล้ว
 ภูนาคนทุกหมู่ จริงตาย
 ให้เฮาเว้นบาบเวร
 จักจาไปบั้นใหม่ ก่อนแล้ว
 ผู้หญิงฮู้ฮิตคลอง ก่อนแล้ว
 สิบประการให้จำจื่อ เอาถ้อย
 ใจเลี้ยวจากผัว แท้เนอ
 อย่าได้แผดเสียงแข็ง
 อ่อนหูผัวแก้ว
 ทำเพียรตื่นก่อน
 ให้จาเว้าต่อผัว นั้นเนอ
 แลงหงายทุกเช้าค่ำ

ผิวหากกินก่อนแล้ว

อันห้าคันสีทำอันได้

ผิวพรำพร้อม

๓๓๑. อันหกให้อ่อนนุ่ม

ผิวนี้คือบิดา

อันเจ็ดอย่าได้เอาโภยเข้า

กลัวจักเป็นบาปฮ้าย

๓๓๒. อันแปดอย่าได้ฮักเพิ่นแท้

มันหากเป็นคือผี

อันเก้าให้ฉลาดรู้

โตหากเป็นเมียเขา

๓๓๓. ฟังเอาถ้อย

เจ้าหากจำจื่อได้

บทนี้เป็นบทห้อง

ก็หากแล้วท่อนี้

๓๓๔. ไผ่ผู้ปลูกเอือนไถ่

ก็บ่ใจฟังธรรมเทศน์แท้

ตั้งแต่หาหมู่อื่น

เป็นใจตีบทนา

๓๓๕. เทียมตั้งในธรรมต้าน

ชื่อว่าสุกะรินั้น

มันก็บ่อ่าวเอื้อ

ตั้งแต่ทำปาณา

๓๓๖. มันก็ไปหาซื้อ

ฆ่าเอาหนึ่งและขึ้น

แต่นั้นเวรเล่นต้อง

มันก็เฮฮอนตา

๓๓๗. มันครางฮ้อง

ตีนมือขาด

พอคราวแล้ว

นายกุมพลชักล้า

๓๓๘. มันก็จมอยู่พื้น

ก็เพื่อเอาใจหนี

เมียนั้นจั่งค่อยกิน

ให้ถามผิวเสียก่อน

กันแท้จั่งคอนทำ นั้นเนอ

ยามแห่งสามมีโก

แห่งตนจริงแท้

หาผิวเป็นโทษจริงตาย

ไปไหม้อยู่แผ่นแดง ฟันแหล่

สิ้นกว่าผิวโต นั้นเนอ

ให้ค่อยเพียรแพงไว้

คุณโทษหลายประการ นั้นตาย

ก็ตั้งหาสาไซ้

หญิงฮามสาวถ้าว

คำนี้สิสูงเฮือง แท้ตาย

สอนหญิงน้อยใหญ่

ความหน้าก็หากยัง

อารามวัดใหญ่

ศีลแก้วบใส่หัว

สัตว์ป่ามากิน

ก็บ่มีคำฮู้

ยังมีชายคนหนึ่ง

เอือนอยู่ใกล้พุทธคุณ

ต้องตอกองบุญ

ใส่โตเป็นฮ้าย

เอาหมู่มาก

ขายซื้อจ่ายกิน

บังเบียดมันตาย

เหลืออกสะลานเลยค่าง

เสมอดั่งเสียงหมู

เหยียดมายหลายปลิ้น

ตายไปดับชาติ

ลงหม้อเวทนา

ได้หมื่นแสนปี มากแหล่

บ่อยากฟังธรรมเจ้า

ฟังเอาถ้อย

อย่าได้ฆ่าแต่เนื้อ

๓๓๙. ให้ค่อยผลัดคิงโคล

เป็นตั้งยอดหน่อกล้วย

ไผหากจิตใจตั้ง

โภยภัยหนีหลัก

๓๔๐. แม่นว่ามีเมียพร้อม

ใจปล้ำลิ้ว

ก็ท้อฮักยิ่งล้ำ

ก็บ่เอาใจหนี

๓๔๑. บ่ท่อนผีปองให้แท้

ฮักกันทุกคำเข้า

บทนี้โยติกาไว้

ไผหากจำจื้อไว้

๓๔๒. ยังมีสัพพัญญูเจ้า

สอนสั่งนางนาทน้อย

นางนี้เป็นลูกเจ้า

พระก็ปูนคำสอน

๓๔๓. ให้นางบัวระบัดไท่

คือตั้งข้อย

ทำการสร้าง

เพินหากเป็นพระเจ้า

๓๔๔. ควรที่อุปัฏฐากท่าน

ถึงเมื่อยามนอนนาง

กลางคืนให้

อย่าให้เคืองผู้เฒ่า

๓๔๕. อย่าได้ต้านกายถ้อย

ให้มีใจอ่อนน้อม

อย่าได้เค็ง ๆ พัน

คลองหมุ่นี่

๓๔๖. อันหนึ่ง คำกินให้

ได้สั่งมาละน้อย

ไผ่ผู้บัวระบัดได้

ทั้งหลายจำจื้อ เอาถ้อย

ใจเว้นหลีกบุญ หลายเตื่อ

ให้งามดีชาวปลอด

บานช่องก่องลม นั้นเนอ

นำบุญทุกเข้าคำ สั้นนั้น

เวรฮ้ายสิปมี นั้นแล้ว

หลายนางก็ชมชื่น

หนีเว้นจากผัว

ตั้งต่อผัวตน

หน่ายซังผัวแก้ว

ของผัวซุกเซียง

ประสงค์ตั้งต่อบุญ แท้แล้ว

จักจาไปบั้นใหม่

ดีแท้เที่ยงจริง

โพธิญาณองค์หนึ่ง

บัพพาแก้วซู้อัน

คหบดีใหญ่คนบุญ

สั่งนางคำฮู้

บิดาพ่อแม่

เขาแท้ก็จั่งดี

อย่าเสียใจดอมพ่อแม่ จริ่งตาย

เฮาแท้อย่าให้เคือง

ทุกคำวันศีล

ให้นอนลุนแท้

เขินในอย่าได้ขาด

เซาถ้อยพ่อแม่โต แท้ตาย

เถียงคำบ้อยดำ

ย่ำยันก็จั่งดี

เพื่อนหัวพ่อแม่

เวรฮ้ายบาปจน แท้ตาย

เพียรทอมพ่อแม่ โตตาย

แพงไว้ให้เฒ่ากิน นั้นเนอ

นำคำเฮากล่าว มานี้

.....ลี.....

๓๔๗. ไผ่หากจำจื่อไว้

บัดนี้ เหาจักเว้าภาคพื้น

ก็หากเป็นผีหลง

ยังมีหญิงหนึ่งนั้น

๓๔๘. มันก็เอาผิวเฮียง

เหิงนานได้

มันก็คืออยากได้

มันจึงผีหลิ่งซู้

๓๔๙. วันคืนลัก

มันก็ซังผวนั้น

เบ็งผิวปานดั่งไม้

ครั้นว่าผิวจาด้าน

๓๕๐. ปานดั่งยอค้อนโป่ง

เถิงยามแลงเข้า

อ้อถ้อนฮ้าย

ยามนอนนั้น

๓๕๑. มันก็เฮ็ดฮ่วนดิน

ครั้นว่าผิวลงห้อง

มันก็ชมชื่นด้าน

ครั้นว่าผิวมาห้อง

๓๕๒. เสียงปากดั่งท้วห้อง

มันก็ลีลาฮ้าย

ตั้งแต่ปากกล่าวด้าน

มันก็มีปองให้

๓๕๓. ผุงหมู่พาข้าวพร้อม

ครั้นว่าผิวจาด้าน

มันโกรธกล้า

มึงอย่ามาบอกถ้อน

๓๕๔. มึงจักไปตายแท้

มึงอย่ามาบอกถ้อน

ชาติที่เป็นผวนี่

มันเล่าเลยด่าซ้ำ

.....น้อยใหญ่ ฟังเทอญ

คำนี้ฮุ่งเฮือง แท้ตาย

เมียหน่ายซังผัว ก่อนเนอ

อยู่พงไพรกว้าง

ลูกแม่คำฮาง

สร้างเฮือนทำฮ้าว

เห็นชายคนใหม่

มาซ้องกล่อมนอน

โลกจากผัวตัว

ลอบชายชมซ้อง

เสมอตาสีแตกเค็ง

สิตีต้องต่อยตา

ดอมมันคำม่วน ก็ตี

ตีต้องถักหู นั้นแหละ

ดอมพาพร้อมพร้า

กินข้าวกะปลง

ผัวเฮียงเทียมพ่าง

คือเสี้ยนท้วสะนอน นั้นแหละ

ไปมากะทำเวียก ดั่งนั้น

หัวจิ้นซัวแซว

ปานไฟเผาอุด นั้นแหละ

ดินพื้นทีบเฮือน

กลายเป็นหลังผวนั่ง

คำฮ้ายซู่วัน

ผัวมันโอยอ่อน

ดินซิ่นไกวไป

หมายความบนบอก สั้นนั้น

เถียงถ้อยตอบความ

กูฮู้กว่ามึง พุนนา

ทางใดกะตามช่าง มึงถ้อน

คำฮู้บมี

กูบมิสิให้ข่ม กูแหละ

น้ำลายนั้นถ่มนำ

๓๕๕. มันบ่ถือผิวแท้
 บ่ได้คมรพยัน
 มันก็ผีปองให้
 คิดแต่อยากให้อ้าย
๓๕๖. ครั้นว่ามันตายได้
 คึงยาวปานลำตาล
 มันบ่ยาผิวแท้
 คึงจ้งยาดั่งต้น
๓๕๗. ชาติหนึ่งเลาคึงนั้น
 ปากเล่าน้อยฮ
 มีหมู่นอนเจาะเข้า
 หายใจกะบ่ได้
๓๕๘. อันนี้มันเคียดค้อย
 เวรจ้งไปจ้งจน
 ชาติหนึ่งคึงผอมฮ้าย
 ลิ่นใหญ่ล้า
๓๕๙. ปากบ่ได้
 มันจักไปทางใต้
 อันนี้เวรมันได้
 เคียดให้ผิวละน้อย
๓๖๐. ชาติหนึ่งเป็นเผดฮ้าย
 ลำส้มโลง
 เป็นลำอ้วน
 มันก็ตึงบ่ได้
๓๖๑. อันนี้เวรมันห้าม
 บ่ให้ผิวเข้าซ้อน
 ชาติหนึ่งตนตัวน้อย
 ตีนมันก็ใหญ่กว้าง
๓๖๒. มันก็ไปบ่ได้
 โอย ๆ เสียง
 อันนี้เวรมันได้
 เคียดให้ผิวละน้อย
๓๖๓. ชาติหนึ่งเป็นหน้าเปี้ยว
 เสมอเป็นช้อยไถ่ จริงแท้แล้ว
 ยาแท้สิ่งใต้
 ผิวมันหนีจาก
 หนีแท้ชัวร์น นั้นแท้แล้ว
 เป็นเผดสีวิกาย
 ก็เผื่อมันใจฮ้าย
 ยืนกายแข็งข่ม
 ตาลแท้ก็เพื่อเวร
 คือลำพันฮิ้นใหญ่
 อมแท้ท้อเซิม
 ทางดั่งทางปาก
 ตายแล้วผัดเล่าคีน
 บ้อยค่าซังผิว
 ถึกมันจริงแท้
 คือฝีก่องกอย
 ยาวแท้ศอกปลาย
 ท้อสิบอกรมือกวัก
 แต่มือโจมลั่น
 น้ำลายผายคากซี้เท่อ
 น้ำลายฟ้งทั่วเฮือน
 นอนหงายอยู่กลางดง
 บุกอกนำฮ้าย
 เขียวงามเต็งอยู่
 นอนให้อ่าววอน
 กามคุณผิวมิ่ง มันแท้แล้ว
 นอนกลิ้งกล่อมสอง
 เสมอปอมคือฮูป จริงแท้แล้ว
 เสมอดั่งตากยา
 ฮ้อยอยู่หนหาย
 โอยครางบ่มีแล้ว
 เอาตีนกระที่บ่ฟาก
 ตีนแทงที่บ่เฮือน นั้นแท้แล้ว
 หูใหญ่บ่มีฮู

ไบหูหนา
 อันนี้เวรมันแท้
 ยามเมื่อผัวกล่าวเอ็น
 ๓๖๔. เฮ็ดเพศเพียง
 เวรจึงมาจำจน
 ซาติหนึ่งสบใหญ่แท้
 คั่นจักวาจาเสียง
 ๓๖๕. อันนี้เวรมันว่า
 ก็จึงเป็นผดใช้
 ซาติหนึ่งนั้น
 มันจักตั้งไปมา
 ๓๖๖. อันนี้เวรมันได้
 บ่มีใจซื้อตั้ง
 ซาติหนึ่งเขาเถือขึ้น
 ผูกหมูกาและแฉิ่ง
 ๓๖๗. อันนี้เวรมันได้
 อุ่มลูกน้อย
 มันบ่เอาใจสร้าง
 ตั้งแต่ไปเที่ยวบ้าน
 ๓๖๘. ฟังเอาถ้อย
 อย่าได้ทำบาปฮ้าย
 อันนี้เป็นบทห้อง
 ก็หากแล้วท่อนี้
 ๓๖๙. อันนี้เฮาจักเว้าภาคพื้น
 พระเทศนา
 ซากผีผู้หญิงอยู่ซ้อนซากผีผู้ชาย
 เฮาจักเว้าให้แจ้ง
 ๓๗๐. อันหนึ่งซากผีผู้ชายอยู่ซ้อนซากผีผู้หญิง
 เฮาจักเว้าให้แจ้ง
 อันว่าซากผีผู้ชายอยู่ซ้อน
 อันหนึ่งซากผีผู้หญิงซ้อน
 ๓๗๑. เทวดาเนาเทวบุตร
 เฮาจักไขปากตำนาน

ท่อคั่นนากว้าง
 บ่ฟังคำผัวเฮียก
 เปื่อนหน้าอ่วยหนี
 คือบยินสั่ง
 จ่องมันครานั้น
 ยาวหย่อนลงบั้ง
 สิ่งใดบ่มีได้
 ขวนผัวแต่ซาติก่อน จริงแท้แล้ว
 เวรฮ้ายจ่องจำ นั้นตาย
 ไม่เสียบซำคิง
 ที่ใดบ่มีได้
 ซังผัวแต่ซาติก่อน
 ดอมแท้ต่อผัว นั้นแท้แล้ว
 เทิงหนึ่งชายจ่าย ไปนั้น
 บินแล้วตอดกิน
 สวนเดินไปเที่ยว
 เทียวบ้านซู่เฮือน
 นำผัวซี้คร้านยั้ง จริงตาย
 จาเว้าจ่ายผญา
 ผู้หญิงน้อยใหญ่ ฟังถ้อย
 ผุ่งนี้บ่ดีแท้ตาย
 ผุ่งหญิงคนถ้อย จริงแท้แล้ว
 คราวหน้าก็หากหลาย
 อันประกอบผัวเมีย ก่อนเนอ
 กล่าวมาฟังแจ้ง
 เกี่ยวกวมกันนั้น
 พุทโธเจ้าเทศนา
 เกี่ยวกอดกันนั้น
 ตามเจ้าเทศนา นั้นเนอ
 นางนาทเทวดา
 เทวบุตรกลิ้งกล่อม
 ฮ่วมพาพุ่มเพื่อ
 ตามเจ้าเทศนา นี้เนอ

คลองผัวคลองเมียนี้
ให้ค่อยจำจ้อมัน

๓๗๒. อันว่าผัวเมียนี้
บู้จ๊กกรรมพระเจ้า
ข้านี้ชื่อว่าซากผีแท้
ข้านี้มรมิ่งได้

๓๗๓. อันหนึ่งทางเมียฮู้
ผัวมันกินแต่เหล้า
ชายนี้ชื่อว่าซากผีเนาะฮ่วมห้อง
เมียมันคือเทวดา

๓๗๔. อันว่าผัวเมียพร้อม
ถือศีลและภาวนาทุกคำเช้า
อันนี้ชื่อว่าเทวบุตรซ้อน
ข้านี้มรณาตาย

๓๗๕. ยูห่างเสวยสุขสิ้น
มีทั้งนางแวดล้อม
ฟังเอาถ้อย
แล้วท่อนี้

๓๗๖. บัดนี้ มาจักสอนสั่งให้
อย่าได้ปิ่นหน้าเปื่อง
ไผจักกินทาน
เทียมดั่งเขาหวานกล้า

๓๗๗. วัตถุประสงค์ให้
ยอใส่เกล้า
อันนี้ชื่อว่าสัปบุรุษทาน
ให้สู่อำจื่อแจ้ง

๓๗๘. ไผผู้กินทานสร้าง
ชื่อว่าบุตรตะพาอะเจตนาแท้ตาย
อันว่าเจตนาผู้
ชื่อว่ามฤจนะเจตนาแท้

๓๗๙. ไผผู้กินทานแล้ว
ชื่อว่าอประเจตนาแท้
ชื่อว่าอุตตมะทานแท้

หลายประการยวดยิ่ง จริงแท้แล้ว
ใจเจ้าอย่าหลง แท้ตาย
ใจหนาเสมอตั้ง กันนั้น
ดีฮ้ายสิ่งใด นั้นนา
ทั้งสองเกี่ยวกล่อม กันตาย
จมน้ำแผ่นดินแดง พุนแท้แล้ว

ใจบุญฮู้ฮิต
คำฮู้บมี
นางนาทเทวดา
อยู่ด้อมผีแท้

ใจเดียวตั้งต่อ กันนั้น
ย่าย่านแข่งกัน
เทวดานางนาท
สู่สวรรค์เมืองฟ้า

สบายบานทุกสิ่ง
ดุริยาพร้อมเสพสี
สัพพัญญูสอนสั่ง มาแท้แล้ว
จำไว้อย่าลืม นั้นเนอ

กินทานจำจื่อ เอาเนอ
ไปแท้ที่ใด
เจตนามันฮื่อ จริงเทอญ
ปิ่นหน้าหากสิหลาย นั้นตาย

บริสุทธิ์ดีงามยิ่ง จริงเนอ
อริษฐานแล้วจั่งค้อยทาน
เถิงสมบัตินุกยี่ง
ฟังแล้วอย่าหลง แท้ตาย

ปลื้มเสียยังจื่อ เอานั้น
ลือล้าประเสริฐดี มาก
กินทานเข้าค่า ไปนั้น
ใจตั้งต่อบุญ นั้นแท้แล้ว

คณิงเถิงอยู่เข้าค่า สันนั้น
ดีล้าเที่ยงจริง
บริสุทธิ์ไสยง จริงแท้แล้ว

จักได้ขึ้นสู่ฟ้า

๓๘๐. ไผ่ไม่มีผญาสั้น

บ่ได้คมรพยาน

ใจบ่มีไสแท้

เลยบ่ได้คิดต่อตั้ง

๓๘๑. อันนี้ชื่อว่าสุญญโณทธานาทนแท้

มันบ่ไสตั้งต่อแท้

เทียมตั้งตกกล้า

แสนจักไขเป่งน้ำ

๓๘๒. เลยเล่าตายเสียแท้

เป็นย่อนดินบ่เกลี้ยง

ไผ่ผู้กินทานแล้ว

ชื่อว่าเจตนาทานพัน

๓๘๓. คือว่าโลภะโมหะเวณ

โทสะอกุสะพร้อม

ก็หากหนีหลีกเวณ

ไผ่ผู้เห็นภิกขุเจ้า

๓๘๔. เลยเล่าทานทอดให้

บุญนั้นเลยบ่ได้ให้

เทียมตั้งเอาถงเที่ยว

บุญบ่มีค่าค้าง

๓๘๕. เทียมตั้งน้ำบ่

อันหนึ่งเห็นแก่ฮักยิ่งล้ำ

วงศาโต

เลยเล่าวางทานให้

๓๘๖. หมายถึงให้มีสิ้นล้น

คั่นว่าโตจนแท้

บุญนั้นคือขว่างค์อน

อันหนึ่งทานควายอาศัยเจ้า

๓๘๗. หลอนว่าเพิ่นโผดให้

ไผ่ผู้ทานตั้งนี้

ปานตั้งกองทรายสูง

อันหนึ่งทานด้วยเจ้า

หาห้องบ่อนบุญ พุ่นแหล้ว

กินทานบ่ฮู้ฮ่อม

ของทานนั้นต่อไป

ท้อลอนทานนำเพิ่น

ทานแล้วก็เล่าลิม

ทานตายดูเปล่า จริงแหล้ว

ทานแล้วก็เล่าลิม นั้นตาย

ดินนาบ่เพียงฮาบ

ก็ยงหังบ่ไหล

โภชนังนวมเนา

ไขน้ำบ่ไหล นั้นตาย

บ่มีใจจำจื่อ เอานั้น

โภยฮ้ายสี่ประการ

หนีแท้บ่เทียม นั้นตา

โภยภัยบ่มาเบียด

โภยฮ้ายชูอัน

ตงนามเกลี้ยงปลอด

อาศัยแท้แตงาม

ทานเปล่าเสียตาย

ต่งกางเอาน้ำ

ในคิงพอสน้อย

ค่างถงเที่ยวนั้นลอดลง นั้นแหล้ว

เป็นหน่อแนวเดียว

บวชเฮียนทรงสร้าง

อาศัยเชื้อชาติ โตนั้น

ของแท้มากหลาย

บายเอาก็ได้ง่าย

ไหลน้ำบ่หอนคิน ได้ตาย

เป็นหมอยาป่วยยารี้

เฮาแท้ปั้นบัว บัญ

ก็สุญเปล่าเสียตาย นั้นแหล้ว

เจือดลงเป็นน้ำ

เฮียนฮิตหุรา

๓๘๘. คุณชาตา
 เขียนทั้งเสียเคราะห์พร้อม
 สิบชาตาและเสียเคราะห์
 อันหนึ่งคืออาศัยฝูงนี้
 ๓๘๙. เลยบ่ได้
 เทียมตั้งอารมณ์ผ้า
 หนูจักตื่น
 อันหนึ่งทานด้วยเจ้า
 ๓๙๐. ทรงธรรมสิบประการ
 ถึงเพ็ญแล้ว
 ภาวนาอยู่ใจ ๆ
 จาระจาต้าน
 ๓๙๑. บุญกะคือสี่ได้
 ไผ่ผู้คิดตั้งนี้
 เทียมตั้งกำทรายผง
 อันหนึ่งทานด้วยสังฆะเจ้า
 ๓๙๒. หาสังทรง
 โตทานแล้ว
 ครั้นว่าบุญบ่ได้
 ไผ่คณิงตั้งนี้
 ๓๙๓. เทียมตั้งเลี้ยงน้ำแก้ว
 อันหนึ่งทานให้สังฆะเจ้า
 จักให้ฝูงชาวเมือง
 ครั้นคณิงแล้ว
 ๓๙๔. เทียมตั้งเกลือถักน้ำ
 ทานฝูงนี้
 ชื่อว่ามีสสะทานทอดให้
 ฟังเอาถ้อน
 ๓๙๕. ทานนี้แสนยากแท้
 อามิสสะทานนี้
 บัดนี้จักกล่าวต้าน
 ไผ่จักกินทานให้
 ๓๙๖. คีตให้คักฮ่อมแท้

ชูอันทวยคิ้ว
 บุษบาโตเพ็ง
 เป็นแท้ชูอัน
 จึงวางไปทานทอด
 บุญนั้นหากเปล่า
 ผืนดีในปุม นั้นแหละ
 แปลงมั่งมุ่นทะเลาย นั้นตาย
 องค์กรวิเศษใจบุญ
 ชูวันบมีเว้น
 เตาดาทกแต่ง
 คำคร้านก็บมี
 เฮาทานองค์ประเสริฐ นี้เทอญ
 เหลือล้นกว่าชูองค์
 เลยเล่าทานไป ตั้งนั้น
 ลอดคลงยังน้อย
 ทุกขมอดองค์จน
 ห่มนอนบมีได้
 เลยจาต้านกล่าว
 คุณนั้นกะบ่เสีย ดอกดี
 บุญก็หนีเสียถ่อง จริงแหละ
 เลยแห่งถ่องโอ นั้นตาย
 วัดใหญ่กุฎีหลวง
 ว่าดีย้อยอง
 ทานไปก็ลดหย่อน จริงตาย
 โคนแห่งฮั่วลง นั้นตาย
 สัพพะบุญต้านกล่าว มาตาย
 บุญได้บ่หลาย
 ทั้งหลายจำจื่อ เอาถ้อน
 บุญนั้นก็จั่งมี แท้ตาย
 ยุติกาไว้ก่อน
 ? ได้แต่บุญ นั้นเนอ
 คณิงดูตรองถึ
 ฝัวเมียพร้อมก็จั่งทาน

ครั้นจักหุดสรงเจ้า

ทั้งฝูงสังฆะเจ้า

ครั้นจักอัญฐะสร้าง

๓๙๗. แม่นจักคิดสืบสร้าง

จักบวชจ้าวทำให้

เฮาจักให้แจ้ง

ครั้นจักหุดสรงให้

๓๙๘. แผ่ผายฝูงพี่น้อง

ครั้นว่าไผถามแท้

ครั้นว่าของครบแล้ว

ไปไหว้เจ้า

๓๙๙. ตามองค์ได้

บ่ห่อนสูญเสียแท้

ฝูงหมู่สังฆะเจ้า

แล้วจึงหุดสรงขึ้น

๔๐๐. อันนี้บุญก็ได้

เทียมดั่งเอาอังก้อน

เอาไปวางทอดไว้

อันหนึ่งจักบวชจ้าวเณรให้

๔๐๑.ลิ.....

จึงให้ทานทอดให้

พระพุทธรูปพระโพธิ์เจดีย์

ทานฝูงนี้

๔๐๒. มากกว่าทรายอยู่น้ำ

อันหนึ่งครั้นจักสะบุดโตให้

จึงให้คิดแจบแจ้ง

ลูกก็ย้งต่างลูกแท้

๔๐๓. ไผหากเป็นโมโห

เกรงจักเป็นโภยต้อง

ครั้นจักให้บวชสร้าง

ตามใจหลั่น

๔๐๔. ครูจักสอนสั่งให้

ก็จักเสียหน้าเจ้า

ราชครูยศใหญ่ กิติ

หุดสรงขึ้นตีมแถบ

บังสุกุลทานทอด กิติ

กฐินนั้นสิ่งได้

เป็นสงฆ์มากใหญ่ กิติ

ธรรมเจ้าเทศนา ก่อนแล้ว

หาของทุกอย่าง

ตามได้สิ่งได้

หุดองค์โตอย่าฟ้าวบอก จริ่งตาย

จึงหาเจ้าหมู่อาจารย์

พระสงฆ์หมู่ทรงธรรม

สีโปรดเฮาจริงแท้

ยังมีองค์หนึ่ง

ก็โฮมพร้อมว่าดี

แถบนามเป็นใหญ่

หลายแท้บ่ห่อนเสีย

หินแรงหนักหมิ่น

บมีซ้ายเบียงเพื่อน นั้นแล้ว

เป็นพระสงฆ์มากใหญ่

.....เพียงท้อ จริ่งตาย

ไปแท้ชู้องค์

ทั้งพระธรรมพระสงฆ์หมู่สามเณรน้อย

มีผลหลายยั้ง จริ่งตาย

หลายลั่นแต่บุญ นั้นแล้ว

เป็นเณรนำเพื่อน

กะใจแล้วจึงไล นั้นเนอ

ให้หลังล่าดูโฉม

อย่าวางใจแท้

มาถึงพ่อแม่

สอนได้กับฟัง

ก็ทำไปหลายสิ่ง

อันใดแท้กับฟัง นั้นตาย

พ่อแม่ทั้งสอง

กลางเทื่อเป็นโทสา

บุญก็บมีได้แเฮ้ง

๔๐๕. ลูกไผฮู้ซี้คร้าน

ไผผู้ฟังคำให้

พ่อแม่สอนสั่งให้

เวียกบคร้าน

๔๐๖. บุงยังสัพพะ

ก็บหมายไปหลั้น

สามสิบมือ

ลูกไผเป็นตั้งนี้

๔๐๗. ครั้นว่าครูบาสอน

อันว่าเฮียนคลองนี้

เฮียนธรรมพระพุทเจ้านี้

กลางคนลูกซี้คร้าน

๔๐๘. มั่นนั้นคนตีบหนา

กุมพนพร้อม

ธรณีนาทน้อย

ครั้นว่าเขียนฉลากแล้ว

๔๐๙. ก็จึงเวนมหาเถร

ของโตนั้น

อย่าให้ใจเป็ยงค้อย

โตหากทานไปแล้ว

๔๑๐. อย่าได้เป็นเหลียงหล่าง

แล้วให้อุทิศน้ำ

ใจให้คิดต่อตั้ง

ไผผู้ทานไปแล้ว

๔๑๑. ชื่อว่าทานอาศัย

ไผผู้ทานไปแล้ว

ชื่อว่าอุตตะมะเจตนาแท้

ไผผู้ทานคินงด้วย

๔๑๒. มุตตะจาอะเจตนาอัน

ก็จึงเป็นมิ่งตัน

ไผผู้มีผลาให้

โทษโภยอันฮ้าย

เป็นเวรโทษใส่ โตตาย

บ่ควรให้บวชเฮียน

บิดาพ่อแม่ ตนนั้น

อันได้แท้ก็บชิน

ตั้งต่อทำการ

สิ่งมีมันสร้าง

สาวฮามเข้าคำ

ไปหลั้นและคิน

จึงควรบวชเป็นสมณ

สั่งความเอาถ้อน

ธรรมเนียมยากยิ่ง จริตตาย

แสนปลิ้นก็จึงเป็น แท้ตาย

ให้ไปบวชหนีเสย

ก็ฮ้าวจาตายดู

กุมภันท์ทุกทั่ว

ผู้ถือน้ำหยาดทาน

ให้พร้อมพร่ำโฮมกัน

แจกตามคลองแท้

ตกที่ได้ก็ตามช่าง ไปเทอญ

นำแท้แงงอน นั้นตาย

วางใจให้มันแน่

คือไม้กายซัว นั้นเนอ

ไปเลิงทุกหมู่

อย่าลื้มแท้เครื่องทาน นั้นตาย

มีใจเบาเป็ยง

พุทธุคุณไปไว้

มีใจบริสุทธิ์ยิ่ง

ลือล้ายอดบุญ นั้นตาย

อาการคิดคอง

บมีอาลัยจักสิ่ง

ผลาล้าเลิศบุญ

กินทานคินงฮ้า จริตเทอญ

ใจให้ใส่ตั้งแก้ว

๔๑๓. คีตให้จิตใจพัน

อย่าได้เห็นแก่ฝูงโคตรเชื้อ

สลากภัดนี้

เฮาจักสอนสั่งให้

๔๑๔. มีในจุลปุณณะสูตรแท้

ลูกไผฉลาดฮู้

ควรทีวอนวานจำ

แล้วให้สะขาดแท้

๔๑๕. โตหากทานบุตรา

ครั้นจักทานอันใดให้

อย่าให้พูดใหญ่่น้อย

ก็จึงเป็นเจตนาทานแท้

๔๑๖. ไผผู้ทานเบียงเลี้ยว

เทียมตั้งกองทรายไว้

น้ำถ้วมบ้าน

บทนี้โยติกาไว้

๔๑๗. ฝูงหมู่มั่วหน่มน้อย

อันหนึ่งเถิงระดูเต้า

เอาหมู่มั่วสังฆะเจ้า

ครั้นจักมีเณรน้อย

๔๑๘. ชื่อว่า ชิตัง สะหิ

ครั้นจักไปสู่เจ้า

ให้ทานสลากภัด

ให้มีหมายบอกไว้

๔๑๙. เถิงหมู่ม่วงศาตาย

สลากภัดของข้า

ห่อข้าวสากนี้

ให้มีหมายไปเถิงเท่า

๔๒๐. เทพดาอยู่ฟ้า

สูงงอย่าได้หลงฮู้

อันหนึ่งมีในห้องอุปรีปันนาสะนั้น

ไผผู้เข้าเสพเจ้า

ทานนั้นก็จึงดี

อามิสสาใจถ่อย จริงเทอญ

สหายสร้างสูตรเฮียน นั้นเนอ

บรรบอนไว้ก่อน

ตามเจ้าเทศนา นี้ตาย

ดวงดีคู่ประเสริฐ

ฮิตหมู่มองดี ตั้งนั้น

บวชเฮียนทรงสร้าง

อย่าเคื่องต่อคิงนำ นั้นตาย

บวชเฮียนทรงสร้าง

อย่ามีใจว่าลูก กูตาย

เพียงแท้ต่อกัน นั้นเนอ

ลือดีล้ำยิ่ง จริงแท้แล้ว

บุญนั้นก็มี

ในนทีแม่น้ำใหญ่

ไหลฮู้ก็เล่าเพียง

บรรบวรเชาก่อน

ทั้งเผ่าค้อยฟัง พี่ถ้อน

ทานยังห่อข้าวสาก ไปนั้น

มาแท้ก็หากควร แท้ตาย

ตนเดียวมาโผด ก็ดี

ประเสริฐดีลือล้ำ

วัดใหญ่อารามหลวง

หมู่มุขไปพร้อม

เถิงชื่อตัวไป

เผดผีตัวฮ้าย

มีใจทานทอด

ให้เถิงให้พุทธคุณ ว่าเนอ

ปาณะสัตว์ทุกหมู่

อินทร์พรหมพร้อมชู้องค์

คำเจ้าสั่งสอน แท้ตาย

สอนคนสืบต่อ มาตาย

สหายสร้างบวชเฮียน

๔๒๑. ก็จักเป็นผิดแท้
พระนั้นผิดฮีตแท้
ชาติที่แนวนามไม้
อันว่าแนวสูงแข็ง

๔๒๒. ไผ่ผู้ไปบวชสร้าง
ตั้งแต่เพศสร้างไว้
วันคืนหลิน
เที่ยวแต่บ้าน

๔๒๓. ไปมานั้น
กลางเทอมีแต่หม้าย
นำหลังเข้า
สุริโยตำเข้า

๔๒๔. ครั้นอยู่นี้
คือตั้งเอาแพรขาว
อะเนสะนากรรมเข้า
ลอนท่อยังบวชสร้าง

๔๒๕. ชื่อว่ามีจฉาชีวกามะแท้
หนึ่งชื่อว่าอาละชีวะแท้
ไผ่ผู้ทำคุณด้วย
จักได้ไปสู่หม้อ

๔๒๖. เทียมตั้งเอาหินห้อย
เอาไปไหลล่องน้ำ
ไผ่ผู้เอาตัวเข้า
รักษาสัมมาชีวะแท้

๔๒๗. ตนใดตั้ง
ชื่อว่าอุตตะมะชีวะแท้
ตนนี้คือตั้งแก้วค่าล้าน
แสงใสดี

๔๒๘. ตนใดครุสิ่งแล้ว
ชื่อว่าหิณะมิจฉาชีวะ
อันว่ากินทานนี้
บ่หาว่าให้ทานพุทธรูปเจ้า

๔๒๙. ทานให้พุทธรูปพร้อม

ทรงกรรมทุกสิ่ง จริ่งตาย
ทะลอนต้านว่าสม แท้ตาย
คุณยอตันคู่
เสียดียงข้างบ่ทอนคือ

ทรงศีลดอมเพิ่น
โถมเกลี้ยงใส่สาว
บ่ناقลองจักสิ่ง
กินเหล้าชู่แลง

เอาคนเป็นหมู่
ฝูงฮ้างหมู่สาว
ดงดอนไปหาแอ่ว
คลองพระเจ้าบ่อ่าวหา

ทะลอนชื่อเป็นสมณ นันตาย
ห่ออามไว้
หาตนทุกเมื่อ
ตายแล้วแต่เหิง นันตาย

อะสะปุริสะถ่องสิบประการ
ลักอายนั้นก็มี
ดอมภิกขุฝูงที่ว่า มานี้
เพียงพร้อมพรำกัน นันตาย

คำละยงไม้แก่น
จมปังบ่ฟู ได้แล้ว
ในคลองพุทธรบาท
ดีล้ำเที่ยงจริง แท้ตาย

ในคลองสอนสั่ง
ดีล้ำเลิศบุญ นันแล้ว
ดีแบบคำแดง
ฮุ่งเฮืองงามแท้

ฮู้เล่าพางาน
ให้เอาใจเว้น
มีใจไสยงี้ ดั่งนั้น
องค์ล้ำโลกถือ ดอกนา

พระธาตุมุโพธิ์ศรี

ทั้งสังโฆ
 ทานให้บัณฑิตเจ้า
 กฎุมพีพร้อม
 ๔๓๐. ทานให้ราชาเจ้า
 ทั้งหมู่เสนตพร้อม
 ทานให้คนทุกชีแฮ
 ทานให้ช้อยหญ้าช้าง
 ๔๓๑. ทานให้ผู้เฒ่าพร้อม
 บุญหากมีเสมอกัน
 ทานให้ฝูงเด็กน้อย
 บุญหากยังอยู่ล้วน
 ๔๓๒. ทานให้หมู่หมาพร้อม
 ทานให้ช่างและม้า
 แนนบ่ท้อมีใจต้าน
 มีจิตใจบ่เบี่ยงเสี้ยว
 ๔๓๓. ทานให้กาและแฮ้ง
 บ่ท่อนเสียของทาน
 อันนี้สัพพัญญูเจ้า
 พระก็เทเทศน์ไว้
 ๔๓๔. ครั้นจักกินทานให้
 มานะติดถียาให้ไกล
 มานะติดถีนี่
 ทั้งหลายเพิ่นทำสืบสร้าง
 ๔๓๕. ตนเล่ามีใจกล้า
 เอาแต่ฝูงขึ้นเนื้อ
 เอาบ้านใกล้
 ฝูงชายหญิง
 ๔๓๖. ฝูงหมู่คนคหิ์สัถ์พร้อม
 ลางคนถือพากับ
 ลางคนคั้น
 ลางฟ่องปะละกัน
 ๔๓๗. ลางคนหลิ่น
 เอาแต่กรรมเล่นต้อง

หมู่สามเณรน้อย
 ดาบสเศรษฐีใหญ่ กิติ
 ชาวบ้านก็หากดี ฟ่านเอี้ย
 ทรงเมืองศใหญ่กิติ
 ทานให้ก็หากดี
 ขอกินเข้าค้ำกิติ
 บุญนั้นกะท้อกัน นั้นแหล้ว
 ผู้หนุ่มแม่คำฮางกิติ
 บ่ท่อนถอยลงแท้
 พานิชชาคนเที่ยว กิติ
 เสมอแท้บ่ท่อนเสีย
 จัวควายเปิดไก่อ กิติ
 บุญกะได้ท้อกัน นั้นตาย
 กินทานไปด้วยชื่อ
 ลงแท้ว่าทาน ดั่งนั้น
 สรรพสิ่งอันใด กิติ
 เพื่อว่าใจใสแท้
 เทศนาสอนสั่ง มาตาย
 ภายช้อยแก่เฮา
 ใจใสงามยิ่ง จจริงตาย
 ใจแท้จึงดี
 เฮาจักแปลไขข่าว จจริงเนอ
 บุญกว้างชู้คน
 ทำบุญเส็งเพิ่น
 ทั้งเหล่าและยา
 เขาหลังมาโฮม
 บ่าวสาวนั้นพั้น
 มางันทุกหมู่
 ช่วงบุญโตแท้
 นมกันในช่วง ก็มี
 แลนค่างหย่อนหัว
 สรรพส้นทุกสิ่ง
 มาแท้ใส่โต

อันนี้ชื่อว่ามณะกิติแท้
บุญก็รวมไปได้

๔๓๘. บ่เป็นปฐิสถานแท้
เป็นตั้งหินใหญ่ถึ
ฝูงหมู่ดินทรายป้าน
ชายนี้เป็นตั้งหินก้อนนั้น

๔๓๙. ไผ่ผู้ทำบุญแก้ว
เทียมตั้งลงสู่ห้วย
ไผ่ผู้ทำบุญแล้ว
ลักปีบคั้น

๔๔๐. บุญนั้นเลยไปได้
เทียมตั้งกำทรายผง
อันว่ากินทานนี้
เอาบ่าวสาวมาพรา้พร้อมสุ

๔๔๑. คันจักเอาบ่าวสาวเข้า
อย่าให้เขาล่วงเข้า
ควรที่ปลุกตูปไว้
ตามใจเขา

๔๔๒. ในอารามกว้าง
ฟังธรรมเทศน์เจ้า
เทียมตั้งโภชนังไว้
อันว่าชายเดียวกิน

๔๔๓. บทนี้ย่อยกไว้จัก
ให้พากันจ้อมัน
อะตีเต กาเล ตั้ง
ชื่อว่าพระยามหานามะเจ้า

๔๔๔. ปุเชสามิแล้ว
วันทากัมขาบไหว
ภันเตไหว
ขอให้เทศน์เว้า

๔๔๕. อันว่าอุบาสกแก้ว
จักกินทานสืบสร้าง
อันหนึ่ง ปัตติปัตติห้อง

ใจมันอ้างโอด
เวรฮ้ายแล่นถึง
กองบุญเลยเปล่า ไปแล้ว
มลงกลางน้ำบ่ท่อนฟู
คุณตั้งถมอยู่
จมพื้นบ่ฟู นั้นตาย
สุรามาผ่า เสียมัน
หนองน้ำเยี่ยวควาย นั้นแล้ว
มิชายหญิงเกี่ยวกอด กันนั้น
นมก้วนั่งอิง ตั้งนั้น
เสียเปล่าสูญหาย แท้ตาย
ลอดลงมือแท้
ทำเพียรแสนยิ่ง เฮาเอี้ย
เป็นแป้วบาดแมง แท้ตาย
มาโฮมงันช้อย ตั้งนั้น
อารามกว้างเขตขง นั้นตาย
นอกช่วงสังโฆ
บ่าวสาวสงวนหลัน
มีฝูงเฒ่าแก่
บุญได้บ่ท่อนเสีย
ฉางใหญ่พันวา นั้นแล้ว
บ่ท่อนมีโกนแห้ง
ไซ้ไปบทใหม่ ก่อนแล้ว
จำไว้ชู้คน แท้ตาย
ยังมีในคาบหนึ่ง
มาไหว้หน่อพุทโธ
บุชาลงเลยนั้ง
ถามให้ชู้อัน
สัพพัญญดวงยอด
ในห้องบ่อนบุญ แต่ถ้อน
สามประการเข้าคำ ทุกวันนี้
บุญนั้นสิ่งใด บ่ชู้
เฮือนชานเข้าคำ ก็ตินั้น

ก็บูชั้ตีแท้

๔๔๖. แต่นั้นสัพพัญญูเจ้า

ให้แก่มหานามะราชเจ้า

เทศนาตำนาน

ฝูงหมูนักรปราชญ์เจ้า

๔๔๗. อิธะ มหานามะตั้ง

ชกอุปาสกะก่อไว้

เกวิกะมาโรลวัน

มะเจเลพรำพร้อม

๔๔๘. เจตตะสะอะการะวะล้อม

อาสะระวะสะแวดล้อม

มุตตะจาโคย้าย

วะยันตะปานีพร้อม

๔๔๙. เต สะคะระโตได้

พาจะโยโคท่านั้น

สีสะวิระพะคะระเตติตะเอ้

มหานามะ อุปาสะโกบอไว้

๔๕๐. จาคะสะมะโนพร้อม

ดูรามหานามะราชเจ้า

อันว่าอุปาสกพร้อม

สะเจ ตะนะ สองจำพวกได้

๔๕๑. คือว่า มุจจะนา แท้

อาปะระภาคะเจตนาอัน

มัตตะจาโคตำนาน

อันว่าพระพุทธานี้

๔๕๒. มีในยะวัตถุทานแท้

เมื่อจักทานทอดให้

เจตนาทานแท้

รักษาสะปาพะนั้น

๔๕๓. มีในห้อง

บทกล่าวไว้

ไผ่ผู้กินทานสร้าง

บ่เห็นแก่ฮักแก่นไถล

ดีฮ้ายสิ่งใด พระเอี้ย

เทศนาสอนสั่ง

ฟังแจ้งจื่อเอา

เป็นคาถาติดต่อ

ฟังถ้อยจื่อเอา

ย้ายไปติดต่อ

เป็นถ้อยสืบไป

บาลียายแจก

ธรรมเจ้าหน่อพุทโธ

เป็นบาลีเวียนแจก

ธรรมเจ้าประเสริฐดี

เรียนกันติดต่อ

ธรรมเจ้าเทศนา

เป็นธรรมคลองหนึ่ง

เป็นบันสืบไป

กามาไขข่าว

เป็นถ้อยต่อถาม

โหดดีเป็นยอด

ฟังถ้อยจื่อเอา นั้นเนอ

ชายหญิงน้อยใหญ่ เฮานี้

ดีแท้เที่ยงจริง

ธรรมไซ้ไปบทหนึ่ง

เป็นบันถ้วนสอง แท้ตาย

ดูราพระยาใหญ่

ใจตั้งต่อบุญ แท้ตาย

ยำแยงโอยอ่อน จริงคาย

สรลงน้ำอาบองค์

วัตถุทานสุดยิ่ง

คินิงไว้ปลื้ม

สันทะวาวิเศษใหญ่

ไปหน้าสาค่อยไข

มีใจอันซื่อ

กันแท้สิ่งใด

๔๕๔. อันนี้ชื่อว่า มุตตะจาโคแท้
มั่งคะลังพร้าพร้อม
ไผ่ผู้ใจใสให้
บ่เปียงเลี้ยว

๔๕๕. อันนี้ชื่อว่ามุตตะจาโคแท้
มุตตะจาโคขอดไว้
เมื่อจักกินทานให้
แล้วจึงทรงนุ่งผ้า

๔๕๖. ปะวิฐฐัง เทติ
ประกอบใจบ่ฮ้าย
สระระคะโตพร้อม
ให้มีใจพร้าพร้อม

๔๕๗. บุตตะเจตนาให้
โลภะโทสะโมหะเว้น
อย่าได้คิดอยากได้
ของจักเอาทานนั้น

๔๕๘. ให้มีใจร้อยช้อย
แล้วให้มีจิตตั้ง
ลูกเมียฝูงช้อยข้า
ไผ่จักสับส่อเว้า

๔๕๙. อย่าได้เอาหูฟัง
อย่าได้เอาตนเข้า
โตหากอาบน้ำแล้ว
ให้อุดยินดีด้วย

๔๖๐. บุญจั่งเต็มอยู่ล้วน
ก็จึงเป็นประโยชน์แท้
ผลของความช้วนนี้ช้วนหน้าแท้
ชายหญิงสร้าง

๔๖๑. ชื่อว่ามุตตะยาอะแท้
ก็จึงเป็นสัปปุริสะผู้
เทียมดั่งเขาขอดแก้ว
ทรงสุขล้วน

๔๖๒. ตามแต่คีตอยากได้

บุญหลายเหลือยิ่ง
สัมปัตติลังหลังมา
ทานไปด้วยชื่อ
เสียดายแท้เลื่อมใส
ในสัมปะทาดวงยอด
สัพพะบุญเจ้าเทศนา
สรรเสริญตัวเกลี้ยงปลอด ดีตาย
ผืนเกลี้ยงใหม่ดี นั้นเนอ
ผู้มีผญาทานทอด
เพียรสร้างแต่งบุญ นั้นแล้ว
ชายหญิงในโลก เหา
บุญสร้างฮ่วมกัน นั้นตาย
บริสุทธิไสยง์ จริงเทอญ
ให้หนีแท้อย่าเทียม
ของข้าวเพิ่นทาน นั้นตาย
อย่าเสียดายปัดเปลี่ยน เอาตาย
ใสแท้แล้วจ้งทาน นั้นเนอ
อย่าโกธาเค็มเคียด จริงตาย
ก็ทำฮ้ายอย่าซา นั้นตาย
โทษใส่คนใด ก็ดี
สร้างบุญให้มันแล้ว
หาโตให้หมองหม่น จริงตาย
ผิดสี่ให้ปลอดดี นั้นตาย
กองบุญโตสุดยง์
คือน้ำอ่างหิน นั้นแล้ว
โภภัยหายสว่าง
บ่มีได้หล่าคำ
กินทานชอบยง์ สันนั้น
ธรรมพระเจ้าว่าดี
มีผญาทานทอด
เสมที่ตั้งฮอดสวรรคค์ นั้นแล้ว
สามประการยวดยง์
อันใดนั้นก็หลังมา

ฟังเอาถ้อย

บุญนี้ศีลก่อนแท้

กับทั้งสังขะนั้น

๔๖๓. ให้พระเจ้าจื้อไว้

อรรถะกุสละจาอะโตตั้ง

ศีลนี้ไผ่บู้

ไผ่จักถือศีลห้า

๔๖๔. เขาจักไขบาลี

อันว่าศีลห้านี้

อัครมุสาสุราพราพร้อม

คณบได้ท่อนี้

๔๖๕. อธิษฐานถือศีลห้านี้

อันนี้บพิลห้า

ก็หากดีเที่ยงแท้

อันว่าศีลแปดนี้

๔๖๖. ไปจนถึงอุจจา

ท่อนี้ยังบได้

เขาจักจาบาลี

อฏฐะสีลังอุโปสะถัง

๔๖๗. สมาทานเอาไว้

ไผ่ผู้เขียนอ่าฮู้

อันว่าศีลสิบนั้น

ให้ว่าปาณาไปต่อเท่า

๔๖๘. ครั้นว่าบ่เป็นแท้

เขาจักสอนสั่งไว้

ทะสะตั้ง สะมันนาอะตั้ง

ไผ่ผู้ถือศีลแล้ว

๔๖๙. รักษาตัวหนึ่งบได้

อฏฐะทะสะนี้

จักเดียวบอกไว้

อันให้ประเสริฐล้ำ

๔๗๐. เขาจักวาจาสอน

ให้มีคำจาต้าน

ปัสเสนพระยาใหญ่

เป็นต้นหน่อพุทโธ

บุญก็มีเหลือยิ่ง จริ่งตาย

ฟังแล้วอย่าหลง

เทศนาพุทบาท

สืให้จื้อเอา นั้นเนอ

ทั้งศีลแปดและศีลสิบ ก็ดี

ชู้อันสอนให้

ปาณาตั้งก่อน

ศีลห้าประเสริฐดี แท้แท้แล้ว

ยังมีอันหนึ่งให้จำเอา

ดีล้ำโลกคือ

อธิษฐานตั้งต่อ เอาเทอญ

ศีลนั้นชู้ตัว นั้นตาย

ตั้งต่อปาณา นั้นแท้แล้ว

ขนาดดีคือล้ำ

ให้เขียนหมู่สมาทาน นั้นเทอญ

ให้เขียนเอาถ้อย

สมาธิยามิ

อุโปสถศีลทั้งแปด

เอาได้ก็ยอมดี แท้ตาย

บาลีมีบทหนึ่ง จริ่งตาย

คือเถรเจ้ารับศีล นั้นเนอ

อธิษฐานเอาอะได้ง่าย จริ่งตาย

อรรถนั้นให้จื้อเอา แท้ตาย

สีลัง สมาธิยามิ

รักษาใจให้แน่นแน

ก็เสียแท้ต่างลาย

อาจารย์กลอยกล่าว

คำตั้งหมู่ศีล ก่อนเถิน

สุดยั้งถือศีล

สั่งคำจำไว้

ดอมเมียดั่งลูก

ทั้งโคตรเชื้อ

แล้วจึงไปอาบน้ำ

๔๗๑. เอาผืนแดง

แล้วจึงถือศีลแท้

ใจให้คิดต่อตั้ง

ให้คณิงถึงคุณพระพุทธพระธรรมพร้อม

๔๗๒. คุณบิดามารดา

อินทร์พรหมพร้อม

ธรณีนานาทย

เวสสุวรรณเจ้า

๔๗๓. หากมีคุณมากล้น

อย่าสมณะแท้

ให้สัมมาผลยิ่งล้ำ

ตั้งนั้น ทะสะปัญจะไว้

๔๗๔. เอโก ส่วนหนึ่งนั้น

อันว่าสัมบัติดีทำ

ก็หากหลายมากล้น

ไผผู้มาฟังใกล้

๔๗๕. พระตถาคตองค์

ไผผู้จำศีลเท่า

จักได้ขึ้นสู่ฟ้า

ทรงสมบัติล้น

๔๗๖. บ่อจันท์อ่านได้

คนนี่คือตั้งจันท์เพ็งแจ้ง

ฝูงหมู่ นางฟ้าล้อม

อันหนึ่งคือตั้งเพี้ยง

๔๗๗. ก็บ่มีบดลม

อายุได้

เฮาจักไขให้แจ้ง

ไผผู้ถือศีลได้

๔๗๘. จักได้ขึ้นสู่ฟ้า

อายุได้สิบห้าอ้อย

เป็นปีทิพย์

โมทนาพร้อมพรำกัน นั้นเนอ

ล้างเหงื่อโคลเสีย

ใหม่มาทรงตุ้ม

ภาวนานั่งอยู่

ศีลแท้อย่าหวั่นไหว นั้นตาย

คุณพระสงฆ์มีมาก

ฮ้ำคณิงอย่าโลเว้น

เทวดาคณิงยิ่ง จจริงตาย

ผู้ถือน้ำหยาดทาน

ยมพิบาลครุฑนาค กี่ดี

คณิงแท้อย่าสุลิม นั้นเนอ

เป็นคนใบชาวจริง

พระธรรมย่องว่าดี แท้แท้แล้ว

วางเสียสิบห้าส่วน

กะยังล้ำล้นหลาย

ราชาทั้งสิบสี่ เมืองนั้น

บ่ปานแท้เสี้ยวเดียว

ให้ค้อยจ้อจำเอา

โลกลือสอนไว้

มรณาลดชั่ว ไปนั้น

หาห้องบ่อนบุญ

ไหลมามูลมั่ง

ของล้นหลังโฮม มากแท้แล้ว

ใสงามเอื้องฮุ้ง

เสมอคำที่ได้กล่าว มานั้น

สุริยศเอื้องแสง

ผ่าบังแสงกล้า

ยืนยาวหลายหมื่น ปีแท้แล้ว

ปีนั้นจ่งฟัง นั้นเนอ

พยายามคราวหนึ่ง

จาคมแท้บ่สงกั นั้นแท้แล้ว

แล้วจ้งมรณา

แต่สวรรค์เมืองฟ้า

มาจกัคัณนาเว้า

๔๗๙. มีต้อปลายแปดล้าน

ไผผู้ถือศีลได้

มรมิ่งแล้ว

คำฝู่งนี้

๔๘๐. ให้แก่นางนาทน้อย

อุโบสถศีลนี้

มีผลามากล้น

มาจกัคัณนาให้

๔๘๑. อันว่าเมืองมครรัฐกว้าง

เมืองกาพร้อม

เมืองวชิระกว้าง

เมืองเจติยะพร้อม

๔๘๒. เมืองปัญจาละกว้าง

เมืองสุระเสนะแก้ว

เมืองอะวันตีมีไพรพร้อม

เมืองอนุราชล้ำ

๔๘๓. เมืองกำโฆชะกว้าง

ทสะจัตวานี้

ข้าวของหลายมากล้น

ศรีสัมปัตติท้าว

๔๘๔. เงินคำกือโกฎ์ต้อ

กัปปานผลาผู้

อุโบสถยิ่งล้ำ

มาจากคัณนาให้

๔๘๕. เฮาสิแบ่งพูดไว้

เป็นสิบกพูดแท้

ซ้าผัดมาแบ่งไว้

ชื่อว่าจาตูปแท้

๔๘๖. อายุได้

อันว่าปีในห้อง

สามต้อปลายแปดล้าน

ไผผู้ถือศีลได้

ปีเมืองคนใต้ต่ำ เหานี้

จริงแท้มากหลาย

เพียงมือหนึ่งวันเดียว

เมื่อฟ้าบ่อนประสงค์ นั้นแท้แล้ว

สัพพัญญูสอนสั่ง มาตาย

วิสาขาก้าวจื่อเอา

ดวงดีหอมยี่ง จจริงตาย

อนันต์ต้อต้วต้ง แท้แท้แล้ว

ผลาศิลจำจื่อ เอาถ้อน

ของล้นมั่งมูล

เมืองไทยศกกว้างใหญ่

เมืองมัตถะระนะแก้วยังมี

ปัญจะกัฐรัฐใหญ่

เมืองมัจฉะล้ำโลกถือ

เมืองอัสสะกะยกศใหญ่

ของล้นอเนกนอง

ลือชาแข็งซ่า

เงินคำแก้วมั่งมูล

มีหัวเมืองถึงสิบลี่

อนันต์ต้อต้วต้ง

ราชาหัวเมืองทีกล่าว มานี้

ปลายล้านชู่เมือง

ถือศีลดวงยอด

ศีลแก้วมากหลาย

ผลาศิลจำจื่อ เอาถ้อน

ตามไท้เทศนา

เอามาป็นพูดหนึ่ง

สิบกพูดแท้ต้งหลัง

ยี่นยาวยวดยี่ง

พันปีแท้เที่ยงจริง

เมืองคนใต้ต่ำเฮานี้

ปีแท้จ้งปาน

สองสามวันบ่เปี้ยวเปี้ยว ใจนั้น

๔๘๗. จักได้ถึงชั้นฟ้า
อายุได้
เป็นปีในเมืองคน
มีเจ็ดต่อปลายสองล้าน

๔๘๘. ให้นางจำจ้อไว้
ไผ่ผู้ถือศีลได้
จักได้ขึ้นสู่ห้อง
อายุยืนยาวได้

๔๘๙. อันว่าปีในเมืองคน
ได้โกฏิ์ปลายสามต่อปลายสี่ล้าน
ให้นางจำจ้อไว้
ไผ่ผู้ถือศีลได้

๔๙๐. จักได้ขึ้นสู่ฟ้า
อายุได้
ปีมนุษย์ใต้ทะเลแห่งหล้า
ได้สองโกฏิ์ปลายแปดต่อปลายแปดล้าน

๔๙๑. ไผ่ผู้ถือศีลได้
จักได้ถึงชั้นฟ้า
อายุยืนยาวยวดยิ่ง
ไผ่ผู้ถือศีลได้

๔๙๒. จักได้ขึ้นสู่ฟ้า
ไผ่ผู้ถือศีลได้
จักได้ถึงชั้นฟ้า
ไผ่ผู้ถือศีลได้

๔๙๓. จักได้ขึ้นสู่ห้อง
ไผ่ผู้ถือศีลได้
จักได้ถึงยอดแก้ว
คูราเจ้า

๔๙๔. ศีลนี้แวนประเสริฐแท้
ไผ่ผู้ถือศีลแล้ว
ให้หอคใจอยู่ตั้ง
ไผ่หากยังบ่ได้

๔๙๕. ถือแต่สัจจาตัว

ดาวะติงษาแท้ประเสริฐดี
พันปีจั่งมรณา
มากมายจริงแท้
จั่งปูนปานเพียงท้อ จริงตาย
เมื่อน้ำกล่าวไป นั้นเนอ
สิบวันเพียรยั้ง
ดุสิตแก้วบ่สงค์
ถึงสี่พันปี แท้ตาย
ก็หากมีเหลือล้น
จั่งปูนปานพอท้อ กันตาย
ไปหน้าอย่าสุลิม นั้นเนอ
พอเดือนสุดยั้ง
นิมมานรดีแก้วบ่อนประสงค์
แปดพันปีสนุกยั้ง จริงตาย
เฮานี้ก็หากหลาย
ปีแท้ก็จั่งปาน นั้นตาย
สองเดือนตั้งอยู่ ดินนั้น
ปะระนิมิตาแท้เที่ยงจริง
อสงชัยล้ำโลกถือ แท้ตาย
หลายเดือนอดอยู่
พรหมะปริสัชชาแก้วที่สูง
พอปอดยั้ง
พรหมะปะโรหิตาแท้บ่อนบุญ พุนแห่ลัว
หลายปีอดยั้ง
มหาพรหมาแก้วหมู่พรหม นั้นตาย
หลายปีเท่าหมดชั่ว ตัวนั้น
นิรพานพุนบ่อนประสงค์
วิสาขานางนาท
สัพพัญญูย่องว่าดี
เห็นสังก์วันหลีก ดีตาย
เพียรแท้ต่อบุญ
ความแห่งเอาศีล ตั้งนั้น
ชูวันดีแท้

ไผ่บ่ฆ่าสัตว์แท้
 บ่ต่าไฟและน้ำ
 ไผ่หากบ่หลิ่นซู้
 ๔๙๖. บ่ต่าฝนลมฝูง
 บ่ต่าฟ้า
 บ่ต่าวงศา
 ไผ่ผู้ถืออันใดแท้
 ๔๙๗. คั่นว่าถือถ้วนแท้
 คั่นว่าลางที่ได้
 มันจักเป็นดั่งจัวแม่แก้ง
 สัพพะัญญเจ้า
 ๔๙๘. ในศีลขันทะแท้
 ไผ่ผู้แถหัวเข้า
 เจตนาใจซื่อแท้
 ภัณฑะ แล้ว
 ๔๙๙. อามะ ขอขาดแท้
 พรำเพ็งนั้น
 ได้พันโกฏฐี
 ปลายสี่ล้านสามแสน
 ๕๐๐. สัพพะัญญเจ้า
 ไชบอกรไว้
 ไผ่จักถือศีลให้
 อย่าถือโอดอ้าง
 ๕๐๑. ถือด้วยวิตกแท้
 เหตุว่าโตกล่าอ้าง
 ยามเมื่อจำศีลนั้น
 บ้วนปากให้
 ๕๐๒. จงให้ยอมมือขึ้น
 ให้ค่อยอดอดอมไว้
 ใจให้ตั้งอยู่มั่น
 ตาอย่าให้เหลือวไปมา
 ๕๐๓. ลางคนเอาศีลอ้าง
 บั้นที่แท้

เป็นคุณตัวหนึ่ง
 ฝูงนี้ก็หากดี
 โลกจากผิวเมียดตน ดั่งนั้น
 แดดแสงแสงกล้า
 แผ่นดินใหญ่แม่คงคา
 ฝูงโคตรนามแนวเชื้อ
 ก็เป็นศีลอันหนึ่ง
 ศีลนั้นก็อยู่แนม แท้แล้ว
 ลางอันก็เสียเปล่า ดั่งนั้น
 ลายเท่าทั่วคิง นั้นแล้ว
 เทศนาสอนสั่ง
 จาด้านต่อไป นั้นตาย
 ในคลองพุทธบาท
 เพียรตั้งต่อศีล ดั่งนั้น
 อธิฐานเอาทุกสิ่ง
 ชูอันนั้นบ่กระทำ
 บ่จาดุทหะสีเป็นศีลยิ่ง ดั่งนั้น
 ปลายฮ้อยแปดคือ
 หกหมื่นแท้ยอดศีล นั้นตาย
 เทศนาต้านกล่าว
 สี่ลิ่งนั้นยอดศีล แท้แล้ว
 วางไกลโลกทุกสิ่ง จังดีตาย
 สะหาวลั่นลั่นคลอง นั้นเนอ
 บ่มีศีลพอถ่อง ตัวตาย
 เอาศีลนั้นช่วงชิง
 ให้กายคำเหมียงหมาก
 ดีแล้วก็จังถือ นั้นเนอ
 จักขุเพียงกันอยู่
 อย่าได้พึ่งเพื่อน
 อย่าตั้งต่อทางใต้ แท้ตาย
 ฮ้ำคินงแต่ศีลแก้ว
 แปลงนำคำเพิน ก็มีตาย
 มันเว้าบ่เป็น

ไผ่ผู้ทำดั่งนั้น
 นาวคามเอ๋ย
 ๕๐๔. ไผ่ผู้จำศีลแล้ว
 ชาตินี้เพิ่นเบียดข้าชาติหน้านั้น
 ไผ่ผู้คิดสิ่งนี้ศีลนั้น
 เพื่อว่าโตโกธา
 ๕๐๕. ไผ่ผู้ถือศีลแล้ว
 ลางตัวจ้อยย่อได้
 มั่นจักเป็นลายเท่า
 ชื่อว่าขันชะขันทาแท้
 ๕๐๖. อาจารย์ผู้มีปัญญา
 ว่าจักพ้นแต่เป็นช้อยข้า
 ก็บได้สมาธิแท้
 คืออุปะการสมาธิและอุปะมานสมาธิ
 ๕๐๗. อันว่าอริยเจ้า
 ถือศีลจำจ้อมัน
 ไผ่หากถือศีลไว้
 จักได้เป็นอริยะแท้
 ๕๐๘. ไผ่ถือศีลและน้อย
 ชื่อว่าหิณะศีลแท้
 ยังแต่กองบุญค้ำ
 จักได้เนาอยู่ห้อง
 ๕๐๙. จักได้เป็นพระยาน้อย
 แสนทุกข์ไเฮ้
 ไผ่ผู้ปากกล่าวตำนาน
 คนทั้งหลายไปฟังธรรมและจำศีล
 ๕๑๐. ไผ่ผู้ปรารถนาเป็นอริยะภาวะพร้อม
 ให้สมาทานศีลจื่อไว้
 อันนี้ชื่อว่า อริยะภาวะกะหะแท้
 จักได้ถึงอริยมรรคผลแท้
 ๕๑๑. ระงับฝูงอันฮ้าย
 บมีคำเตือดฮ้อน
 อันนี้สัพพัญญูเจ้า

คนถ้อยเจริญจน
 ให้ค่อยเตือนขุนข้า
 อย่างถาคำเคียด
 ให้ตัวข้าเบียดเขา ดั่งนั้น
 ก็เล่าเสียหาย
 เกิดมีคำฮ้าย
 บมีใจจำจื่อ เอานั้น
 ลางตัวได้บตี
 ทั้งคิงดำต่าง
 บมีเกลี้ยงปลอดดี
 ต้านกล่าวมานั้น
 เขาแท้สิ่งเดียว
 ธรรมกล่าวสองประการ
 ก็บเพ็งใจแท้
 ทั้งหลายองค์ประเสริฐ
 บมีได้ต่างลาย
 บมีลายดำต่าง
 เถิงห้องนิพพานพ้นบ่สงค์ นั้นตาย
 ว่าตัวเดียวดิ่ง สันนั้น
 บมีค้ำอยู่น่า
 นำตัวพอส่น้อย
 ชมพู่พื้นที่บคน นี้แท้แล้ว
 ทรงเมืองแห่งหนึ่ง
 ทะลอนตำนานว่าพระยา นั้นแท้แล้ว
 เว้าก่อนถือศีล
 ชูวันจริงแท้
 นิระพานดวงยอด ดั่งนั้น
 ใจตั้งอย่าฟังเพื่อน
 ก็เป็นศีลดวงประเสริฐ
 นิพานพร้อมบ่สงค์
 โภยภัยอันโคก
 สั้งแท้สิ่งใด
 เทศนาสอนสั่ง

ให้แก่นางนาทน้อย

๕๑๒. บทนี้ยุติกาไว้

มุนินทิกโกให้

ยังมีเทวบุตรเจ้า

ได้เป็นชายทุกซี้

๕๑๓. ยังมีชายผู้หนึ่งนั้น

ในอารามหลวง

ชายทุกซี้

ที่จิมไกล้

๕๑๔. มันท่ฟงธรรมเจ้า

ท่อแต่ปากกล่าวต๋าน

ตั้งแต่จาละหลิ่น

หาคำประโยชน่บ่ได้

๕๑๕. วิบากอันนั้น

ทั้งหุหนา

ฟงเอาถ้อน

ฟงธรรมเทศน์เจ้าน

๕๑๖. กูจักฟงธรรมแท้

เขาจักดูงายแท้

ไผ่ผู้คิดตั้งนี้

ครั้นมีใจทำเพียร

๕๑๗. ไผ่ผู้ถือศีลแล้ว

ให้มีสมบัตินักล้น

ชื่อว่ามชฌิมะแท้

อันใดเป็นเทวบุตรอยู่ฟ้า

๕๑๘. ครั้นได้บังเกิดก้า

จักได้เป็นราชา

อันจักไปถึงห้อง

ปรารณามักโลกพัน

๕๑๙. อย่าได้ปรารณาเอาห้อง

ทั้งมรรคผลพร้าพร้อม

ไผ่ผู้ถือศีลแล้ว

ชื่อว่าปานีตั้งแท้

วิสาขาก้าวจื่อเอา

จักจาไปบทใหม่

ไซแจ้งต่อไป นี้เนอ

ทรงสุวรรณคองค์หนึ่ง

ปางนั้นแต่ปฐม

มันตั้งแต่งฟงธรรม

โคตรวงศ้ไปพร้อม

ก็ไปจนนั่งอยู่

ฟงธรรมแท้ปากจา

เทศนาสอนสั่ง

จาเว้าบ่เซา

เป็นสมัตถะอันชั่ว

จนไกล้เทศนา

ตาก็บอดทั้งสอง

ปากมีมวลพร้อม

ทั้งหลายเอี้ยจำจื่อ

อย่าได้ปากแกม แต่ถ้อ

ถ้อศีลดอมเพิ่นจริงแท้แล้ว

สิเตียนเว้าเสียดขวัญ

แล้วจ้งถ้อศีล ตั้งนั้น

ย่อมยังพอน้อย

ปรารณาหลายสิ่ง ตั้งนั้น

เงินค้ำแก้วชู้อัน

พอปานกลางหยุดอยู่

พอด้ามบ่ฮั่งมี

หนแห่งชมพู ที่นี่

ไพร่เมืองคูน้อย

นิระพานก็อย่าอ่าว หาถ้อน

ของนั้นปดี แท้ตาย

อริยะชนดวงยอด จริงตาย

นิระพานแก้วบ่อนประสงค์

ปรารณาเสมอว่า มานี้

ค่านี่ประมาทธรรม

๕๒๐. เห็นว่าถือศีลแล้ว
ใจโตบ่ต่อตั้ง

คันจักทานหมื่นตื้อ
บ่ถือศีลและสัจจะ

๕๒๑. ไผ่ผู้ถือศีลพร้อม
สัพพัญญูยังกล่าวย่อง
จักได้สมบัติยุด

ชื่อว่าอริยกันตะศีลแม่

๕๒๒. คำฝูงนี้
ให้ปาณะสัตว์ได้ลุ่มฟ้า
ให้เฮาหายหลีกเว้น
กรรมเวรสัง

๕๒๓. พระจึงเทศนาต้าน
ดูรามนุษย์เชื้อ
เฮาจักเทศนาให้
ให้เป็นตั้งไห้ไฟ

๕๒๔. อันหนึ่งให้เป็นตั้งภาชนะกว้าง
อันว่าธรรมเทศนา
อันนี้จึงว่าผลัดตนเข้า
โถมฮูปเนื้อ

๕๒๕. อันหนึ่งเป็นตั้งม้า
พาทยานกลายวิภูฏะสงสาร
อันหนึ่งเป็นตั้งเอาไฟได้
ให้ส่องแจ้ง

๕๒๖. เหตุตั้งนี้
อืดูปาณะสัตว์
เทศนาไว้
สวากขาโต ภควะตา อัมโม นี้

๕๒๗. จักให้สัตว์ทั้งหลายฮู้
อยากให้ถึงยอดแก้ว
สัพพัญญูนี้
พระหากสอนสั่งให้

๕๒๘. ตั้งแต่เอาตนเข้า

ปรารณาสีได้ง่าย ว่าดี

ปรารณาได้กะบ่ถึง
ล้านตัวแสนอักโข ก็ดี
มันคงบ่ถึงแท้

ทั้งสัจจะบ่ได้เปียง ใจนั้น
ยอมแท้ว่าดี มากแล้ว
มรรคห้าประยวดยิง
ดูล้ำประเสริฐดี

สัพพัญญูสอนสั่ง มาตาย
ฟังแจ้งจื้อเอา
ฝูงพยาธี่โรค
อย่าให้มีมาข้อง

วิหิงสะสันนี่กอยกล่าว
ชายหญิงพร้อมจงฟัง นี่เนอ
ฝูงสูนังฟังธรรม ก่อนเนอ
ต่อฮางรินน้ำ

ฮองต่งน้ำนมราชสีห์ นั้นเทอญ
ให้เขาจริงแท้
นิระพานดวงยิง จริงแล้ว
งามลั่นตั้งใจ

สิ้นธูวาไวว่อง
สู่นิระพานพัน
เยียงกระบอกทวนใหญ่
นิระพานเข้าบ่อนบุญ นั้นแล้ว

พระจั่งกล่าวเทศนา
ก็จั่งเยียงไฟแจ้ง
เป็นตาบอบอก มานี้
เป็นเค้าสั่งสอน

ยังนิทานสืบต่อ ไปนั้น
นิระพานแท้ซู้คน นั้นแล้ว
อิดुकนยวดยิง จริงตาย
ฟังแล้วบ่จื้อเอา

ทาตัวหมองหม่น

บได้ส่วยล้าง
 ไผปลื้มคุณแก้ว
 อินทร์พรหมเพียรพรำพร้อม
 ๕๒๙. เกสาพร้อม
 คุณพระพุทเจ้า
 หูสองเบื่อง
 คุณพระพุทเจ้าตั้ง
 ๕๓๐. แช่วและลื่น
 คุณของสัพัญญ
 ขาแขนพร้อม
 คุณพระพุทเจ้า
 ๕๓๑. จิตใจพร้อม
 คุณพระพุทเจ้า
 โฉมฮูปเนื้อ
 คุณสัพัญญ
 ๕๓๒. ไผคิดถึงฝูงนี้
 พำเพ็ญอยู่ใจ ๆ
 ดั่งนั้นคนฝูงนี้
 เทียมดั่งตักแต่งตั้ง
 ๕๓๓. บ่ควรที่ประมาทแท้
 สัพัญญทั้งอินทร์พรหมแปลง
 ไผผู้มีคำป้อย
 ชื่อว่าประมาทพระพุทเจ้า
 ๕๓๔. ไผหากหมางตัวแล้ว
 จักได้เป็นฝูงนี้
 ฟังเอาถ้อย
 อย่าได้หมางคำป้อย
 ๕๓๕. อันหนึ่งสัพพะโรคาเข้า
 อย่าได้ฟ้าวคำหย้อ
 โตบแปลงเอาแล้ว
 ควรที่บนอบไหว
 ๕๓๖. ไผหากยังเคียดคล้อย
 โรคานับ

คึงให้ฮูปงาม เจ้าเฮี้ย
 สัพัญญตั้งแต่ง ตัวนี้
 ประสงค์ให้เกิดมา แท้ตาย
 ภายใจเฮาเกิด มา
 ชูค้ำก็จั่งเป็น
 ทั้งดั่งตาปาก กิติ
 แต่งให้จริงแท้ช้วน
 เสียงปากวาจา กิติ
 ช่อยชูจั่งเป็นแท้
 ไปมายกย่าง ทุกวันนี้
 แปลงให้ก็จั่งเป็น
 มหานใจเข้าออก กิติ
 แปลงให้ก็จั่งเป็น แท้ตาย
 ฮาบกำงามดี
 ก่อเป็นแปลงให้
 วันคืนเข้าคำ
 บ่มีได้หล่าหลง
 มีบุญหลายเหลือยิ่ง จจริงตาย
 บุญสร้างช้วน
 ป้อยดำตัวเอง
 ก็จั่งเป็นคนแท้
 ตัวเองหมางหมาย กิติ
 อินทร์พร้อมพรำพรหม แท้ตาย
 ตายไปดับชาติ เสีย
 แกมหญ้าไผง แท้แล้ว
 ทั้งหลายเฮี้ยจำจื่อ เอาถ้อย
 ตัวแท้บตี นั้นตาย
 ถึงตัวหลายสิ่ง กิติ
 ตัวแท้ว่าให้ตาย นั้นตาย
 เวรหลังนำมาจ้อง จจริงตาย
 คุณแก้วสิล่ามอง นั้นแล้ว
 ป้อยดำเค็ง ๆ ดั่งนั้น
 มือเป็นหลายแท้

อันหนึ่งเพิ่นก็อื้อดูให้

ให้ค่อยยอใส่เกล้า

๕๓๗. อันหนึ่งกินยาแล้ว

อย่าได้ฟ้าวกกล่าวตำนาน

ชาติที่ยาป่วยนี้

เวรไปยังอยู่น้อย

๕๓๘. เวรไผ่ยังหลายแท้

ให้ค่อยตั้งแต่งสร้าง

แล้วให้ยอมมือไหว้

อินทร์พรหมฝูงอยู่ฟ้า

๕๓๙. บุญโตแ่่งซ้าได้

ให้ค่อยยอมมือหา

อันหนึ่งโตหากได้พี่น้อง

ทั้งบุตรา

๕๔๐. ได้ซ้างม้า

ทั้งหมู่พ่อแม่พร้อม

อันใดบ่ประกอบแท้

อย่าได้หมางซังเขา

๕๔๑. ชาติหน้าแ่่งซ้าได้

เพื่อว่าโตโกธาหมาง

ดีที่อพากันสร้าง

ปรารถนาให้ได้

๕๔๒. โลกนี้บ่เที่ยงมัน

มันหากเวียนไปมา

บุญไผ่ได้

ก็จึ่งหายหลีกเว้น

๕๔๓. ฟังเอาถ้อย

ให้จ้อแจ้ง

สัพพัญญูเจ้า

ไผ่ผู้ยังจ้อได้

๕๔๔. อันหนึ่งยศศักดิ์โตใหญ่กว้าง

อย่าได้เืองไฟแถม

ก็หากสมพอแล้ว

กินยาป่วยพยาธิ ตัวนั้น

อัฐิฐานแล้วก็จ้งกิน นั้นเนอ

โรคาบ่หายสว่าง ไปนั้น

ยานั้นว่าบ่ดี

ดีไปทุกสิ่ง จริงแท้แล้ว

ยาแล้วก็หากดี

กินยาก็นานสว่าง จริงตาย

บุญอยู่ช้อยยา นั้นเดื่อ

หากคุณพุทธบาท

เทวดาด้าวช้อยชู นั้นเทอญ

เวรก็เล่าพลอยเสีย

คู่ชวันอย่ามีคร้าน

โคตรเผ่าพงศ์ษา

ช้อยคนผางฮ้าย

จ้วควายเปิดไก่อ่ กี่ตี

เมียแก้วกอดนอน ดั่งนั้น

ก็เป็นเพื่อเวรโต นั้นตาย

หล้างเวรสิน่าใช้

กว่าเก่าแสนถนัด

แก่เขาครวานั้น

กินทานติดต่อ ไปตาย

อันใดแท้ก็ตั้งใจ ว่าเนอ

เสมอตั้งเทียบระฆา แท้ตาย

ดั่งกงเวียนกลิ้ง

นิรพานดวงยอด

โภยฮ้ายชู้อัน แท้ตาย

ชายหญิงน้อยใหญ่ ฟังถ้อย

จำมันอย่าลืม แท้ตาย

เทศนาสอนสั่ง มาตาย

เฮือนเข้าก็สูงเฮือง

เป็นหน่อหนามเฮือง

สีเลื่อมตาชาวบ้าน

ไผ่บ่มาซิงยาต นำตาย

โตหากเป็นใหญ่แล้ว

๕๔๕. อันหนึ่งโตอยากได้

ให้อาตามราคา

อย่าได้โกธากล้า

เขานั้นเป็นไพร่น้อย

๕๔๖. ครั้นว่าโตเอาแล้ว

เวรก็เลยเล่นต้อง

ฟังเอาถ้อย

เฮาจักสอนสั่งให้

๕๔๗. โตถิ.....

.....ถิ.....

ภยลุนั้น

๕๔๘. มีผิวเมียและลูกเต้า

มีหมู่หูดานนั้น

ตนตัวขาแข้งพร้อม

ลีนสั้นปู้

๕๔๙. คั้นมันทำวจา

लगคนนั้นลีนไถ่นั้น

มันจระจาเสียง

लगพ่องตีบหนาแท้

๕๕๐. บั๊จักฮิตเฒ่า

บพนี้จาในห้อง

ไผหากฟังถี้แล้ว

อันว่าคำพलगนี้

๕๕๑. มีข้าวของบ่เที่ยงมัน

ไผผู้เอาใจเว้น

จักได้ขึ้นสู่ห้อง

คั้นว่ายังเกิดได้

๕๕๒. บิดาทังมารดา

ก็บ่ผิดเถียงฆ่า

.....ถิ.....

เดินหาซื้อ

๕๕๓. เจ้านายขุนใหญ่พร้อม

คำฮ้ายให้ถิมเสีย แท้ตาย

ของไพร่ชาวเมือง ก็ดี

กาดเมืองขายซื้อ

คำเค็มเหงหนีบ จริงตาย

สันไตแท้ก็หากโดย นั้นแท้แล้ว

บมีตจักสิ่ง

มาแท้ถิกโต

ชาวเมืองน้อยใหญ่ ฟังเทอญ

ขายซื้อต่อขุน นี้เนอ

.....ถิ.....

.....แงงอน

มีหยังบโสภาพ

บ่เพียงพร้อมตั้งใจ นั้นตาย

บ่งามดีดอมเพิน

แขนสั้นบ่งาม

ปลายนั้นบ่แหลมดี

ก็หากคือกาฮ้อง

สูญเปล่าบมีเลย

บ่ดั่งเย็นบั้ง

หาผญาถี้เย็นยาก จริงแท้แล้ว

คลองเจ้าหน่อพุทโธ นั้นตาย

มุสาวาคนตัวถ่าย

อย่าขึ้นเว้าถ่ายความ นั้นเนอ

เป็นโถยแสนสิ่ง จริงตาย

เสียแท้เพื่อโต นั้นแท้แล้ว

มุสาวาคำตัวถ่าย สันนั้น

เทิงพุ่นบ่อนประสงค์ บ่ยาแท้แล้ว

ในที่บชมพู ก็ดี

เฒ่าพงค์ถี้ยังพร้อม

ตีกันบ่อด่า

.....ถิ.....

เอาของหลายสิ่ง มานั้น

ถามซื้ออย่าอำ แท้ตาย

เสียดของโตท้อไต่แท้

โตหากซ้อและน้อย

ภายลุนนั้น

๕๕๔. อันไต่โตฝากไว้

คั้นอยากขายไปหน้า

คั้นว่าเพิ่นบ่ซ้อ

เพิ่นนั้นเทียมดั่งกันกับน้ำ

๕๕๕. สุนีเทียมหนองสระ

คั้นบ่มีน้ำน้อย

คุงคาหลวง

อันหนึ่งเพิ่นหากมาถามซ้อ

๕๕๖. ภายลุนเพิ่นบ่ไว้

อันนี้เป็นโทษแท้

สูงพากันจำ

อันหนึ่งคนพยารี่ฮ้าย

๕๕๗. ทั้งมะเฮ็งหลวง

เข้ามากลายแท้

น้ำลายและซี้เท่อพร้อม

ไฟผู้ยังอดได้

๕๕๘. ปานดั่งทำสืบสร้าง

อันหนึ่งเห็นหมู่คนทุกซี้ไฮ้

อย่าได้บังเบียดหน้า

มันจักเป็นเวรซ้อง

๕๕๙. เทียมดั่งไม้ฟาดซี้

ควรรที่อื้อคูแท้

อย่าสุขุมเคียดฮ้าย

ให้ค้อยอดสาหะแท้

๕๖๐. ปากอ่อนน้อม

สัพพัญญูเจ้า

บ่ห่อนประมาทกล้า

ละคติถ้วนแท้

๕๖๑. สัจจะซิวังถือ

ไตรคลองสืบประการเจ้า

ให้วาจาเว้าซ้อ

อย่ามาต้านว่าหลาย

ความบ่มีสิเอาโทษ โตตาย

แพงแท้ว่าบ่ขาย นั้นเนอ

ให้มาถามเพิ่นก่อน

จั่งขายให้ผู้อื่นไป

อะโนมาแม่คงคา นั้นแล้ว

บวกเหมืองไหลเข้า

ไหลลวงมากุณ ดั่งนั้น

ก็เล่าเป็นตมกั้ว

โตบ่ขายอย่าแพงยิง สันนั้น

สืขายแท้ต่อไป

ควรถือขันคาย

จื้อคำเฮาต้าน

เฮื่อนกลากมะเฮ็งเสียด กิติ

ทั่วคิงผางฮ้าย

อย่ามีใจหมางหน้าย จริงตาย

ฝูงนั้นอย่าคากลาย

บุญก็มีเหลือยิง จริงตาย

บุญกว้างชูวัน นั้นแล้ว

ขอกินคอมท่าน มานั้น

ซังแท้ข่มเขา นั้นเนอ

เถิงโตใช้ชาติ จริงตาย

สะเด็นฟิงใส่โต

ทานไปทุกสิ่ง

คำกล้าดำตี

มีใจมุกมาก จริงตาย

คำฮ้ายอย่าสุมี

ทิวระมานปางก่อน วันนั้น

เอโกแท้ว่าโต นั้นตาย

ทุกสิ่งพันอัน

ใส่คิงยอไว้

เทียมตนทุกเข้าคำ

บได้ไล่หล่าม้าง

ทานังพร้อม

๕๖๒. อาชชะวังมัททะวังป่ม้าง

ดบปังพร้อม

อ๊กโกธังแนบเนื้อ

ขันตีแท้

๕๖๓. อะวิโรธะนังอยู่ตั้ง

ละคติฝูงนี้แล้ว

เถิงนิระพาน

ฟังเอาถ้อน

๕๖๔. เจ้าหากมีไพร่พร้อม

ให้ค่อยพากันสร้าง

ฝูงหมู่ขุนไพร่พร้อม

เป็นพระยาให้

๕๖๕. เป็นขุนใหญ่ให้

ชาติที่หนอคุณล้าง

ไผพำเพิงอยู่บ่คร้าน

อันว่าตัวบ่ฮู้

๕๖๖. โตหากเป็นขุนกวน

มันจักดำปังปี

ให้ค่อยแพงถนอมไว้

เป็นพระยาให้

๕๖๗. ทารือโทษใหญ่น้อย

อย่าได้อ้างโอดแท้

ชาติที่พลายหลวง

ลำไต้ลัม

๕๖๘. ลำไต้เป็นฮ่มกว้าง

ไผผู้เป็นขุนให้

ทางกบก็อย่าเคียด

อย่าได้อาหมองกั้ว

๕๖๙. เจ้าจงอาบแต่น้ำ

ไผผู้หากทศราชแล้ว

ฝูงหมู่เงินคำของ

พอมือถ่องยาม

ปริจจาคังรักษาอยู่

ใจเจ้าอยู่ชู้วัน

อวิหิงสาเทียมแทบ

คิงเจ้าบ่ห่อนวาง

พระมีใจอดยั้ง

ตามเจ้าเทศนา

จั่งได้เกิดเป็นพระ

สว่างสบายเบาเนื้อ

ปัสเสนพระยาใหญ่ ฟังเทอญ

สี่ไปฮ้อนเอียงไต้ นั้นเด

กองบุญหลายสิ่ง ไปเทอญ

ใจตั้งต่อพระยา แท้ตาย

ใจหนักตั้งแก่น จริงตาย

ใจกว้างฉลาดคลอง นั้นเนอ

ยอสงอย่าไว้ต่ำ

ของล้นหลังมา นั้นแล้ว

ว่านอบขุนตี

ก็เพื่อนอคุณค้ำ

บมีสี่ไสสอง ก็ดีถ้อน

หมอแก้วหน่วยมูล

วางใจนำขุนใหญ่ ดีตาย

สันไต้แท้บ่กลัวเขา

ว่าโตหนอนามกษัตริย์

อยู่ดงแกมไม้

แพงโตจ้งหักมุ่น ไปนั้น

อาศัยให้อยู่หน้า นั้นตาย

พิจารณาให้มันถึ จ้งดีตาย

ทางเซียดย่าให้คาย

คิงตัวเกลี้ยงปลอด ดีตาย

สี่ได้ให้ฮูปางาม นั้นเนอ

บ่ห่อนขาดวัตถุทาน ท่านเอย

สี่หลังมาคุณให้

เป็นขุนนี้
 ๕๗๐. โศกหาได้ก่อสร้าง
 เป็นขุนให้
 คืดให้แผลสอดไส้
 ทุกที่ถ้วน
 ๕๗๑. อย่าให้มีคำหนี
 ถือสังฆาแท้
 ปาจิตตีย์ถึกแล้ว
 คั้นป็นปาราชิกแท้
 ๕๗๒. คั้นว่าโทษมากล้น
 อย่าได้เห็นแก่เงินค่าจ้าง
 เป็นดั่งชายหนึ่งนั้น
 นายกุมพลเอาয়ั้งก่อน
 ๕๗๓. ยัดใส่ปากแล้ว
 เท่าว่าเต็มในท้อง
 มันก็ก้มบได้
 ก่อนเหล็กนั้น
 ๕๗๔. ลูกท้าวท้อง
 ใจขาดแล้ว
 เวทนาจิต
 ทรงทุกซี้ได้
 ๕๗๕. พันที่นระกแล้ว
 เป็นคนใบ้
 ขาดหนึ่งทำใหญ่หน่อย
 ขาดหนึ่งตาบพร้อม
 ๕๗๖. ขาดหนึ่งมีตีนมือ
 อันนี้เวรเขาได้
 ให้สูจ่าจื่อไว้
 โกลโให้
 ๕๗๗. โมหะหนีเหล็กเว้น
 เมตตาแท้
 มุทิตาช่างเว้า
 ให้ค่อยตั้งต่อแท้
 ผลาบุญแต่ชาติก่อน จริงตาย
 บุญกว้างฮ่อมพระองค์ นี้ตาย
 พิจารณาให้มันถึ จริงตาย
 ชูอันแท้อย่าหลอ
 ให้ถามชูพันอัน
 หลีกไปมาได้
 ให้ตัดตามพระเจ้าเทศน์กล่าว
 ก็ตามเจ้าเทศนา นั้นเนอ
 ตีกตรงให้มันถึ
 เอาน้อยก็หากควร
 สิบบนของท่าน จริงตาย
 ไปใหม่แผ่นแดง
 เหล็กแดงอันใหญ่
 ดำแน่นทั้งลง
 คุงคองยัด
 ครางโ้อ้าวอน
 เป็นไฟทั้งแท่ง
 พุงใส่เวทนา
 ซ้ำเล่าคินมา
 อยู่เนานานพัน
 แสนปีปลายหมื่น
 มาใช้ชาติคน
 ใจเบาปากก็ก
 โปงแท้บ่ท้อกัน
 เป็นหน่วยทางเดียว
 สั้นยาวบ่เลิงล้วน
 กินของจ้างท่าน
 ไปหน้าอย่ากระทำ
 ไล่ไปทุกสิ่ง ตีตาย
 ผุงนืออย่าเทียม
 กรุณาผุงไพร่
 อุเบกขานั้นให้ค่อยเพียร
 ตามพระพุทธะเทศนา

๕๗๘. สัจจังสีลังคิต
 คั่นจักทำอันใดให้
 บ่ก่อนมีเหตุฮ้อน
 คั่นจักจมลงพื้น
 ๕๗๙. คิตฮ้อดคุณพระพุทธเจ้า
 ไผผู้มีผญาให้
 อย่าได้ประมาทแท้
 ไผหากคิดต่อตั้ง
 ๕๘๐. คั่นจักคณิงอันใด
 คั่นว่ามีโภยต้อง
 เป็นป่วยไข้
 สัพพะจิงไรเข้า
 ๕๘๑. ให้ค่อยตั้งแต่งสร้าง
 หยาดน้ำพร้อม
 ทั้งเทวดา
 กุศลบุญนี้
 ๕๘๒. ขอขอบได้ลุ่มฟ้า
 หากจักหายเดือดฮ้อน
 โรคาหาย
 บุญโตได้
 ๕๘๓. ผลาค้ำขั้วนี้
 ไผหากเจ็บป่วยไข้
 เอาหมู่สาระถี
 ลางหมอทวงให้
 ๕๘๔. ทั้งหมู่ควายเบิกให้
 โตเล่าฟังคำแท้
 ผุงหมู่สัตว์มีงเมี้ยน
 คั่นว่าดีจริงแท้
 ๕๘๕. ดีแต่ในขั้วนี้
 อันว่าชีวังนี้
 สัตว์อยู่ได้ลุ่มฟ้า
 บ่ควรให้เขาตายฮ้อน
 ๕๘๖. ธรรมพระพุทเจ้า
 อย่าโลเลมิได้
 คณิงถึงพุทธบาท
 โภยต้องสิ่งใด
 สมุทรวางวังใหญ่ กิติ
 ก็พูขึ้นตั้งใจ
 คณิงตรงถ้วนถึ เอาเนอ
 คุณนี้ประเสริฐดี
 เข้าค่าวันคืน ตั้งนั้น
 ก็หากมีมาให้
 โรคาบังเบียด กิติ
 เป็นเฮื่อนบาดมะเฮ็ง ตั้งนั้น
 ในคิงทุกขโศก กิติ
 บุญกว้างส่งไป
 ไปถึงหมู่กรรมเวร
 ผู้แต่งเวรนำต้อง
 ยายไปให้เท่าทั่ว
 จักรวาลแท้ให้ทั่วถึง
 ผุงพยาธิกรรมเวร
 ชูอันปมีฮ้อน
 กรรมเวรก็หายสว่าง
 ถึงเท่าชาติลุน พันตาย
 พยาธิเกิดในโต
 มาป็นปัวโภยฮ้าย
 เสียหมูกับไก่
 ผิด้าหากสิดีว่าตาย
 เอามากระทำโทษ
 ตายแท้ก็เพื่อโต นั้นตาย
 หากเป็นโภยติดต่อ ไปตาย
 ไปหน้าก็บตี แท้ตาย
 ไผก็แพงทุกทั่ว จจริงตาย
 ก็แพงแท้แต่ชีวัง นี้แหละ
 ชีวังโตผลัดเปลี่ยน เอาตาย
 เอาห้ามเที่ยงจริง แท้แหละ

ดีท่อดัวเฮานี้
 พระพุทธเจ้า
 พระพุทธเจ้านี้
 ๕๘๗. ผุ่งหมู่ผีสงสัพพะ
 ทาอันไคให้
 มีแต่คุณพระพุทธพร้อม
 ไผบ่เอาใจเข้า
 ๕๘๘. ผุ่งหมู่โภยพยาธิฮ้าย
 เห็นว่าโตสบายแล้ว
 ขาดินหนึ่งเลยเล่าได้
 ฟังเอาถ้อน
 ๕๘๙. ทั้หมู่ขุนใหญ่พร้อม
 ให้พากันจื่อไว้
 หากจักเป็นมงคล
 บทนี้โยติกาไว้
 ๕๙๐. ให้มีใจต่อตั้ง
 มุณี ทิโกตัน
 โหม้หงพระกั้ตัน
 อันว่าสงสารห้อง
 ๕๙๑. บางพ่องได้
 ลางคนได้
 บางพ่องได้
 ลางคนได้ตาบอดแท้
 ๕๙๒. ลางคนเมียบหลังขด
 ลางคนได้
 ลางพ่องงามสิ้นลัน
 ลางคนได้ฮูปฮ้าย
 ๕๙๓. ลางคนฮูปฮ้าย
 ลางคนได้
 ใจก็เกลี้ยง
 ไผอยากฮู้
 ๕๙๔. เฮาจักไขกรรมเวร
 ไผผู้ได้

ไปตายผลัดเปลี่ยน เอาตาย
 จ้งยอ่องว่าดี ท่านเฮี้ย
 เป็นเอกเอโก แท้ตาย
 สิ่งโยมยอมไหว้
 มาเป็นที่เพ็ง บ่มีແหล้ว
 พระธรรมเจ้าพำรังข์ นั้นແหล้ว
 ในคลองสอนสั่ง มานี้
 ไหลเข้าอั้งโฮม นั้นແหล้ว
 ลิมคุณพุทธบาท เสีย นั้น
 เป็นฮ้ายบ่สงค้ แท้ແหล้ว
 ปัสเสนพระยาใหญ่
 ชาวบ้านชู่คน
 ธรรมเทศนาสอน
 อยู่ยืนยาวมัน
 จาไปบทใหม่ ก่อนແหล้ว
 ฟังแล้วให้จื่อเอา
 จาไปสืบต่อ
 ตามเจ้าเทศนา
 ชมพูไต่ตำ เฮานี้
 เมียบฮ้อนกำดำ
 เมียงามสุทธะยั้ง
 เมียบฮ้ายบาดมะเฮ็ง แท้ແหล้ว
 หุหนวกสบปอน ก็มี
 ก่อมลงดูฮ้าย
 สูงชาวตำเก็ง ก็มี
 คำฮู้บ่มี
 ใจตั้งมายั้ง
 ใจกะฮ้ายตั้งผี
 เมียงามคูประเสริฐ
 คำเว้าก็อ่อนหวาน แท้ตาย
 ให้ฟังจื่อจำเอา แท้ตาย
 แห่งเขาผุ่งนี้
 เมียบตี่ใจสันนั้น

ฮูปชี่ฮ้าย
 ขาดิก่อนพัน
 ๕๙๕. ผัวก็เป็นใจบุญ
 เมียก็แพงของแท้
 ของผัวทานทอดแล้ว
 มันบ่ทานอันใดแท้
 ๕๙๖. ขาดินี่มันจั่งได้
 เมียไผเป็นพยารี่ฮ้าย
 ตีนมือขด
 ขาดิก่อนเข้าได้สร้าง
 ๕๙๗. เมียบ่เคารพ่นอม
 ทั้งบ่ส่วยล่าง
 ก็จั่งมาเป็นเวร
 เมียไผคนดำแท้
 ๕๙๘. มันทานของบ่ส่วยล่าง
 เมียไผโถมงามแท้
 ขาดิก่อนมันส่วยล่าง
 ทั้งปากเว้า
 ๕๙๙. จั่งเป็นคนโมโห
 เมียไผโถมงามล้น
 ขาดิก่อนเข้าได้สร้าง
 มันก็ยำแยงฮ้าน
 ๖๐๐. บ่มีจาโกรธกล้า
 บุญจักชูชกน้ำว
 บ่ให้โคลคลาไกล
 ข้านี้เบาบางห้อง
 ๖๐๑. นับมือขึ้นสู่อห้อง
 ฟิงเอาถ้อน
 กินทานให้พริ้วพร้อม
 อันว่าผู้หญิงได้
 ๖๐๒. เป็นแต่ใจบาบไว้
 เป็นแต่เวรนำใช้
 บ่แม่นเป็นคอบเรื่อง

โถมหน้าตั้งผี ตั้งนั้น
 เขาเป็นคู่ผัวเมีย
 ทอดทานช้วนแท้
 บ่ทานไปจักสิ่ง
 มันนั้นก็ขวมไป
 ผัวก็นำทุกสิ่ง
 เมียฮ้ายฮูปผี นั้นตาย
 เอ็นจ่องขดโข
 เทยียดมายบ่มีได้
 กองบุญทานทอด
 ตีนลื่นปายไป
 ของทอดทานไป
 อยู่หน้าผัวแก้ว
 ใจดีคูย้ง
 ไปแท้ก็จั่งดำ
 ใจดีฮ้ายย้ง
 ของทานแล้วถ่มไป นั้นตาย
 กล้าแก่นเสียงแข็ง
 บ่ดีใจฮ้าย
 ใจก็ตียวดย้ง
 บุญพร้อมพริ้วกัน
 ของทานสุดย้ง
 คำฮ้ายต่อผัว
 เป็นคูนำมา
 จากกันพอน้อย
 กรรมเวรทุกสิ่ง จริงแล้ว
 เมืองฟ้าบ่อนประสงค์ นั้นแล้ว
 มะโนเอี้ยจำจื่อ เอาถ้อน
 กันแท้ก็จั่งดี แท้ตาย
 ผัวบ่ดีชาติชั่ว ก็ดี
 ขายนั่นแต่หลัง แท้ตาย
 ภายหลังตั้งกล่าว มาตาย
 เวรแท้แห่งโต นั้นตาย

เป็นเพื่อปรารถนาให้

๖๐๓. พระพุทธเจ้า

ไผ่ได้ปรารถนาให้

พระพุทธเจ้าจั่ง

ผู้หนึ่งเป็นสัตว์ฮ้าย

๖๐๔. ผู้หนึ่งมาเป็นคน

ผู้หนึ่งตกอบายแท้

ปรารถนาโศกหากได้

ก็บได้สู่อหอง

๖๐๕. ก็เพื่อใจโศก

ฟังเอาถ้อย

อย่าได้ปรารถนาดังนี้

ควรที่ปรารถนาได้

๖๐๖. ค้นจักลุลาภได้

แล้วให้ถึงสุขแท้

ไผ่หากตกนรกให้

ปรารถนาดังนี้

๖๐๗. สัพพัญญูทั้งอินทร์พรหม

วิวาโหด่าน

ซ้ากล่าวถ่าน

ไผ่ผู้ทำบุญสร้าง

๖๐๘. บุญหากได้

มีลูกเต้า

มีผญาฝีมือ

ไผ่ผู้ทำบุญสร้าง

๖๐๙. ผลามีมากล้น

คั้นว่าตัวตายแล้ว

ของเฮายังมากน้อย

คั้นหากเป็นคุณแท้

๖๑๐. ท่อว่าบุญบ่กว้าง

ไผ่ผู้มีของล้น

ของหากยังมากน้อย

ให้กล่าวถ่าน

นำกันคู่ชู้ชาติ ดั่งนั้น

จั่งชู้ให้บ่ว่างกัน

นำกันคู่ชู้ชาติ ดั่งนั้น

ชู้ค้าบให้เสีย

สัพพะสิ่งตัวได้ ก็ดี

ก็หากไปเทียมซ้อน

โศกก็ลงแฝงอยู่

ไปนำแท้ชู้ทาง นั้นตาย

นำหมูกองบุญ

เซ็งกันคราวนั้น

ชายหญิงจำจื่อ เอาถ้อย

บตีแท้ให้จื่อเอา

ผลาตีอันยวดยิ่ง

อันใดแท้ก็แมนติ ว่าเนอ

สามประการเป็นที่เพ็ง

ไปน้ำวซังมา ว่าเนอ

ประเสริฐยิ่งหนักหนา แท้ตาย

ก็ยอมมีคำย่อง

ยุคิกาไฉนก่อน

ไปหน้าใจจื่อเอา แท้ตาย

แต่โตเองยังหนุ่ม

หลายแท้กว่าชะรา

ก็สอนง่ายใจบุญ

สร้างเอือนกระทำเหย้า

แต่ยามตัวเฒ่าแก่

หลายแท้กว่าตาย แท้ตาย

บ่กินทานกะตามช่าง เขาเทอญ

ไผ่เอาแล้วก็หากบุญ นั้นตาย

บุญก็ยังชูส่ง

ปานโตให้ทอดทาน

กินทานเข้าค่า ไปเนอ

บ่ควรบ่อยท่าเวร

ปากม่วนใจบุญ นั้นเนอ

๖๑๑. คั่นว่ากูตายปละ

ไผจักเอาไปถิ่ม

จักเอาไปจุดให้

ไผผู้ตันตั้งนี้

๖๑๒. ตัวหากตายไปปละ

ของฝูงนี้

ให้ค่อยแบ่งพูดไว้

ไผหากจุ่มด่าป้อย

๖๑๓. คั่นว่ากูตายปละ

ไผหากถามเอาแท้

กูจักจุ่มด่าป้อย

ให้มันดับตั้งกล้วย

๖๑๔. สองเดือนมัน

ให้มันตายด้วยน้ำ

เขาจักทำการสั่งอ

มันก็วิตกย่าน

๖๑๕. ท่อว่ามันตายปละ

อันว่าของฝูงนั้น

บุญก็บ่ส่งยู้

ไผหากวิตกย่าน

๖๑๖. จัดขอทานอย่าไว้

ไผผู้กินทานสร้าง

สัพพะมังคลาศลัน

อันใดจักแจกเพียง

๖๑๗. ผลาบุญมากลัน

โลกนี้บ่เพียงมัน

ให้ค่อยทำบุญผาย

ฟังเอาถ้อน

๖๑๘. ไผหากฮู้ฮิตแล้ว

คำปากพระพุทเจ้า

ไผบ่อนนำคำสอน

ไผบ่จำจื้อศีลสร้าง

๖๑๙. ของมากลัน

สิ่งของฝูงนี้

ในวังน้ำใหญ่ กิติ

เสียแท้ก็ช่างเขา ว่าเนอ

ผลามากเหลือหลาย แท้ตาย

อย่าคนึงนำถ้อน

ไผแทนคนึงมาก จริงตาย

กินทานสร้างส่วนสอง นั้นเนอ

ย่านพื้นเอาของ ตั้งนั้น

สิ่งของฝูงนี้

ของกูไปทรงนุง เสียขึ้น

สิเวรวัวไผมัน

ส้วยตั้งลำปี

อย่าสุขยืนยาวได้

ไฟหอกหลาวแหลม

อย่าฮั่งมีตีได้

มรรณาศวางของ

สว่างเย็นหูแท้

ไผแทนทานทอด กิติ

ไปแท้ฮ้อดมัน

เขาแทนของให้ทานทอด ไปเทอญ

ตายแท้แล้วบ่คง แท้ตาย

หลายกองบุญมาก ตั้งนั้น

ไหลเข้ามากมาย

ผลาทานอย่าได้อ่าว เฮาเอี้ย

หลายแท้กว่าชูอัน นั้นแท้แล้ว

เสมอตั้งเทียบระฆา

สี่บชีวังอย่ามีคร้าน

ชายหญิงน้อยใหญ่

บ่ควรคร้านค่อยเพียร แท้ตาย

หนักเก็งธรณี

ก็บ่ลอนสิเห็นหน้า

กองบุญสืบต่อ ไปนั้น

ตายแล้วก็เล่าวาง

ไผ่ผู้ฮักขนาดแท้

ไผ่ปมีคำกุกญา

อันว่าของทานนี้

๖๒๐. ทานให้สัดสิ่งฮ้าย

ไผ่ปมีของซ้า

เทียมดั่งเลี้ยงโทษไว้

อันหนึ่งเทียมดั่งฝูงต้นไม้

๖๒๑. วาโยตี

ไผ่ผู้มีของล้น

เป็นดั่งน้ำบ่แก้ว

หากอยู่หากค่อยได้

๖๒๒. บ่หอนมีโภยภัย

มีอันใดแท้

บ่ได้ยากหยั่ง

บ่หนีโยติกาไว้

๖๒๓. มาจักสอนสั่งให้

ไผ่ผู้เป็นแนวเชื้อ

เวรโตมิจึ่งได้เป็นข้อย

ให้มิใจเชื้อแท้

๖๒๔. โตหากเป็นทาสาให้

มาจักเว้าภาคพื้น

ไผ่ผู้เป็นทาสา

ยังมีทาสาซ้า

๖๒๕. ใจแก่กล้า

เศรษฐีให้

มันก็เฮ็ดหยีบหยิ่ง

ทั้งด่าป้อย

๖๒๖. กระทบการสั่ง

เศรษฐีจำตักน้ำ

มันก็จุ่มด่าป้อย

เศรษฐีพากระทำสร้าง

๖๒๗. มันก็ทรงแต่เพศ

เฮ็ดเพศเพียง

ทานทอดวางหา เสียสิ้น

แล้วบ่ทานนำแท้

ทานอันใดก็ได้ดั่งกัน นั้นตาย

อันใดแท้ก็แม่นบุญ

บ่กินทานล้างส่วย ไปนั้น

โจรเข้าฮ่วมเฮือน นั้นแหละ

เป็นหมากดกหนา

โค่นคลอนควยล้ม

กินทานบ่ให้ขาด ไปนั้น

บ่มีแห่งชุ่มเลิง นั้นแหละ

เป็นแต่บุญโต

สิ่งใดมาต้อง

ก็คูตีประเสริฐยิ่ง

สนเนื้อเสียดทรวง

จักไขไปบั้นใหม่ ก่อนแหละ

ทาสาฮู้ฮืดคลอง ก่อนเนอ

ทาสาใช้ช่วง เขานั้น

นำใช้ก็เพื่อกรรม นั้นตาย

อย่าได้เปียงไปมา นั้นเนอ

ค่อยเพียรแพงเจ้า

ข้อยหมายซังเจ้าเฮือน ก่อนเนอ

ให้ค่อยฟังจำไว้

เศรษฐีหลวงคนหนึ่ง

แข็งถ้อนตอบความ

ไปมากระทำเวียก

โฉมฮ้ายแล้วจึ่งไป

ลักจุ่มมูม ๆ

บ่ห่างใจจงสร้าง

หาพื้นใช้ช่วง ก็ตินั้น

เสียแล้วจึ่งค่อยไป

กองบุญทานทอด ก็ดี

เหลือด้ามกว่าเขา

เทียมดั่งนางสนม

ตาเซียมเซียม

คั่นว่ามันตายแล้ว

๖๒๘. ทรงทุกซีได้ห้าฮ้อย

แล้วเล่ามาเกิดแท้

ตะโนมพรรณโฉม

ก็บ่มีไผ่ย่อง

๖๒๙. บ่มีไปกล่าวเว้า

ตั้งแต่ขายไปแท้

การมีเขาบ่ไว้

อันนี้เวรมันได้เป็นข้อย

๖๓๐. ใจโกธธา

ฟังเอาถ้อย

ไผ่ผู้เป็นข้อย

บัดนี้เฮาจักกล่าวตำนาน

๖๓๑. มันนี้เป็นใจบุญ

ยังมีหญิงหนึ่งนั้น

มันก็มีใจอดออม

เศรษฐีนั้น

๖๓๒. ตั้งแต่ฮ้าย

กระทำเวียกเหย้า

บ่ทันใจเศรษฐี

สัพพะสรรพร้อม

๖๓๓. มันก็อดอยากเยื่อน

มันก็บ่เคียดค้อย

ก็ท้อมีใจคิด

มันก็เอาใจเข้า

๖๓๔. ก็บ่คิดโลกเลี้ยว

คิดแต่อยากให้เจ้า

คั่นจักทานแนวใต้

สิ่งใต้ยังบ่ได้

๖๓๕. บ่ได้ทานกล่าวถ้อย

เศรษฐีพาก่อสร้าง

มันบ่คร้าน

ใส่ขายซ้อนต้น

ตกอบายทั้งสี่

ปีแพ้งจ้อยห้า

เป็นชูตัวสัตว์

บ่งามผางฮ้าย

รุมซังแต่ฮูปฮ้าง

แพงไว้ว่าบ่ขาย

หลายควนสืบต่อ

เอาไปแพ้งตั้งแต่โต นั้นแหละ

เจ้าเศรษฐีใหญ่ตนบุญ

ค่าซังเศรษฐีเฒ่า

ชายหญิงน้อยใหญ่ ฟังเทอญ

ข้าเขานั้นให้จ้อยเอา นี้เนอ

ข้อยซื้อดอมเจ้าเฮือน ก่อนเนอ

ขึ้นเมื่อเมืองฟ้า

เป็นข้อยเศรษฐีหลวง

นำเศรษฐีเฒ่า

ใจพุนกริ้วโกรธ

ชู่วันแท้คำตี

การสิ่งสันไต่ ก็ดี

คำตีทุกวันแท้

กระทำไปทุกสิ่ง

บ่มีคร้านสิ่งไต่

บ้อยค่าเศรษฐีหลวง

ว่าเศรษฐีเป็นเจ้าของ

เศรษฐีหลวงเป็นพ่อ

สั่งแท้แงงอน

เศรษฐีมั่งมูลมี

ก็ให้มีแนวนี้

มันคิดหามาปลูก

ขวัญแท้แต่อำ

ทำบุญทานทอด

กระทำสร้างชู่อัน

หุดากัไวพร้อม

๖๓๖. เศรษฐีบอกกล่าวต้าน

บให้เคื่องใจเจ้า

มันก็หลบตัวหน้า

เหิงนานได้หลายปี

๖๓๗. มันก็มรมิ่งเมียน

หายโศกฮ้อน

เป็นนางเทวดาทรง

ฟังเอาถ้อน

๖๓๘. ไผหากเป็นช้อยท่านนั้น

เวรโตเคยเป็นช้อย

อย่าได้หมางหลีกเว้น

ให้ค้อยเอาใจตั้ง

๖๓๙. บุญจั้งชูชักขึ้น

บทนี้แล้วทอนี้

เฮาจักไขบาลี

เป็นคนอย่าได้คร้าน

๖๔๐. สันใดดี

กับทั้งกองบุญตั้ง

คั้นว่าออกปากต้าน

ไผหากพนลมเว้า

๖๔๑. พระพุทธเจ้า

ให้มีใจมุกแท้

ฝูงหมู่คนทุกซี้ไฮ้

คั้นจักทำการสร้าง

๖๔๒. ให้คิดถึงพระพุทธเจ้า

รัตนงแก้ว

อย่าได้ประมาทแท้

ไผหากเป็นพยาธิฮ้าย

๖๔๓. ใจปโลวางปละ

ไผบ่เอาใจตั้ง

เจ็บป่วยไข้

ไผผู้มีปัญญาให้

ฟังเศรษฐีชี้สั่ง

มันฟ้าวแล่นเปียง

เศรษฐีหลวงจักสิ่ง

แปรปลี่ยนตัวหลัง

ข้ามลวงไปนั้น

เมื่อฟ้าสู่สวรรค์

โภยพยาธิโรคา

อยู่สวรรค์เมืองฟ้า

ชายหญิงน้อยใหญ่

ฟังแล้วให้จ้อเอา

ทาสาใช้ช่วงเขาตาย

ชังหน้าบตี

ทำเพียรตรงชื่อ ดีตาย

เมื่อฟ้าบ่อนประสงค์

ให้สุจ่าจ้อเอา

กล่าวจาไปหน้า

มักงายนอนเวิน นั้นเนอ

ค้อยเพียรกระทำสร้าง

ทานไปอย่าได้ขาด จจริงตาย

อย่าคาอ้างว่าโต

หลายความอ้างโอด

บมียองทอโย

อี่ดูฝูงสัตว์สิ่ง

เห็นหน้าอี่ดู

อันใดทุกสิ่ง

พระธรรมพร้อมพร้าสงฆ์

สามประการเป็นที่เพ็ง

ยอไว้ก็จั้งดี

โภยเดื่อดอนตาย ก็ดี

พุทธคุณหากสหายเวรฮ้าย

ในคำสอนพระพุทธบาท

โภยฮ้ายเกิดมี

ตริกตรองดูถึ จจริงเทอญ

๖๔๔. อย่าได้กินแต่ข้าว
เป็นคนให้

อย่าได้เป็นแต่หลืน
ให้เจ้าเฮียนฮิตไว้

๖๔๕. ก็จักเป็นมงคล
ไผหากเฮียนเอาฮิตได้

ชื่อว่าอุตตะมะแท้
อันหนึ่งไผหากมังพุทธรูปเจ้า

๖๔๖. พันโพธิ์ศรี
พ่อแม่พร้อม

ทั้งพระสงฆ์
ครูบาพร้อม

๖๔๗. กับทั้งเชื้อหน่อฟ้า
ไผผู้ทำฝูงนี้

ก็จักลงอยู่ใช้
แสนทุกข์ล้น

๖๔๘. บาบหมื่นล้าน
จมลงพื้น

หลายโกฏิคือ
ไฟนรกอุ้ม

๖๔๙. ก็จั่งตกลงสู่พื้น
อันแต่ไฟนรกอุ้ม

เขาก็ไปอยู่ใช้
นายกุมพลข้า

๖๕๐. ฝูงหมู่หนึ่งและขึ้น
กาและแฮ้ง

คาบกินต่อนขึ้น
นายกุมพลข้า

๖๕๑. หมาโตท่อข้าง
มันก็ตึงตนดิน

ยังแต่เอ็นต่อไว้
อันแต่กุมพลเจ้า

๖๕๒. ได้ตั้งแสนโกฏิคือ

จาเว้าแต่สินอน

เฮียนคลองดอมเพิ่น

เขาถ้อนสิเมื่อโยโต

สืบต่อตามไป

สั่งสอนไปหน้า

สอนไปทุกท้าว

คนนี้ประเสริฐดี

ทั้งหมู่เจดีย์

มุ่นทะลายเสียเสียง

เอื้อยพี่กระทำกรรม

หมู่สามณรน้อย

ราชาศใหญ่

ไผชากก็บตี แท้ตาย

เป็นกรรมหนักยิ่ง จริงตาย

ในหม้อบ่อจากลาย ได้แล้ว

ตั้งเขาหลายสิ่ง

เหลือพื้นแผ่นดิน นั้นตาย

อเวจिनรกใหญ่

ปีแท้ก็จั่งฟู

เมื่อบนสุดโยชน์

อเวจีแท้เวทนา

อักโขปีปลายขนาด

ในหม้อพร้านาน

เอามาถือปาด

เอาถ่มขวางหนี

ชมแซวบินเวิน

กินเสียงบ่หลอ

ตัดแขนตึงออก

ทะยานเข้าคาบกิน

ครางตายกินแขนงมาก

ลอยน้ำกระทะหลวง

เอามาถือปาด

ปีแท้เที่ยงจริง

พระพุทธเจ้า
 ก็บ่หายกรรมเวร
 ฟังเอาถ้อย
 ๖๕๓. ทั้งไพร่ฟ้า
 อันใดเห็นว่าฮ้าย
 เป็นนตเทียวสงสาร
 ไผผู้แพงตัวให้
 ๖๕๔. มีของซื้อแต่เอ้
 คั้นว่าตายไปแล้ว
 ได้แต่บุญสร้างไว้
 เป็นคนในชาตินี้
 ๖๕๕. มีใจบ่เคียดฮ้าย
 ไผหากตันโอดเว้า
 เห็นเขาโดยนำโต
 คั้นหากหนีไกลแล้ว
 ๖๕๖. ปะโททอนเซียดที่ ?
 เสาซื่อซ้าง
 ให้หลังตุล็กขณะท่าน
 ซ้างปากให้ซ้างเว้า
 ๖๕๗. อย่าได้ทำถีบห้อง
 ดีที่อถางป่าไม้
 อย่าให้สัตว์สิ่งฮ้าย
 อย่าให้เอาหมูหมา
 ๖๕๘. ไผผู้มีผญาให้
 ความนี้แปลถักได้
 ฟังเอาถ้อย
 ผุงหมู่ใจโกรธกล้า
 ๖๕๙. เจ้าได้เป็นพระยาสร้าง
 ให้เสมอขออดฟ้า
 ใจให้หนักเก็งล้าน
 ก็จั่งสมควรถรง
 ๖๖๐. แล้วให้เอาใจเข้า
 ไหว้พระทุกคำเช้า

บ่มาโปรดกุณา ดั่งนั้น
 แห่งเขาผุงนี้
 ปัสเสนพระยาใหญ่
 ขุนข้าให้จ้อจำ
 อย่าได้ดวนไปทำ นั้นเนอ
 ชาติเดียวหนีเว้น
 ทำบุญติดต่อ ไปตาย
 ตัวนั้นว่าบ่แพง
 บ่มีไผไปเป็นเพื่อน
 นำคำช้อยชู
 รักษาตัวให้มันคล่อง ดีตาย
 ชาวบ้านเพิ่นกะแพง
 ฮู้ข่มแข็งความ
 ว่าเขาย้าย่าน
 เขาซังป้อยด่า
?
 แปะพร้อมก่อมกอน
 ตนด้วยศต่า จริ่งตาย
 มะธู้อ้วนอ่อนหวาน
 เคหังโตอยู่
 ดงกว้างป่าแปน
 มาเบียดเบียนตน
 โกรธเคืองโตเลี้ยง
 คนิงตรองให้ถี้ จริ่งเทอญ
 หลายชั้นเปรียบเทียม แท้ตาย
 ปัสเสนพระยาใหญ่
 คำฮ้ายอย่ามี นั้นเนอ
 ทรงเมืองตุ้มไพร่
 กวมกุ่มกอดดิน
 ก้อนหมื่นคำตัน
 นั่งเมืองเป็นเจ้า
 ในคลองพุทธบาท
 หมายน้ำหยาดทาน

ถือศีลพร้อม

ไหว้เอาสังฆะเจ้า

๖๖๑. แล้วให้แจกข้าวน้ำ

โตหากมีอันได้

ถึงยามฮุ่งข้าว

เจ้าได้เป็นราชา

๖๖๒. นับมือบุญชูขึ้น

อย่าได้ทำบาปแก้ว

อันพระจักรีสรพระโอรุฑด้าน

คิดให้ถึงถ้ำถ้ำ

๖๖๓. อย่าได้ตันโกรธกล้า

จงให้มีคำตรัส

เป็นพระยานี้

เทวดาย่อมย่อง

๖๖๔. อย่ากระทำการฆ่า

บุญเจ้ามีมากล้น

ตัวไต่ยังเบียดเบื่อง

พระจักรีสรพระโอรุฑด้าน

๖๖๕. อย่าให้มีหอกง้าว

ให้มีคำยินดี

บทนี้บรรจบแล้ว

ฝูงไพร่พร้อม

๖๖๖. ไผหากโกธาฮ้าย

ได้มากล้น

บ่ประกอบแท้

คั้นว่าโตตายปละ

๖๖๗. ฟังเอาถ้อย

เฮาหากไขสู่พื้น

ผิวเมียวให้

แนนหากขอดแต่ฟ้า

๖๖๘. เอากันแล้ว

เขียดหน้าเลยเล่าได้

เหตุว่าเขาบ่ฟังคำเจ้า

ภาวนาทุกเมื่อ

มาเข้าเทศนา

ทุกเมื่อวันศีล

แจกไปอันนั้น

ใส่บาตรอย่าไล

บาปเวรบางแล้ว

เมื่อถึงสวรรคโลก เทิงพูน

คิงเจ้าหม่นหมอง

อย่าวาจาคำม่อ

เสียแล้วจัจจา

ฝูงไพร่กลัวขาม

อาชญาคืนน้ำ

อย่าเกรงกลัวทุกขโศก สังเทอญ

ยอให้จัจเป็น

สัตว์ กินเข้าคำ

ฝูงเนื้อหลังโสม

ฝูงไพร่ชาวเมือง

จำฆ่าไล่หนี

แหลมสอดแทงเมือง

ม่วนหวานหอมเว้า

จัจจาไปบั้นใหม่

ฟังถ้อยจื่อเอา

ผีเอาของท่าน

หลายแท้ตั้งใจ

มีโทษหลายอัน

ลูกเมียเป็นข้อย

สโนเอี้ยจัจจื่อ

มาแท้จื่อเอา

เอาใจเข้าฮ่อม กันตาย

มาเกี่ยวกล่อมกัน

วางหนีปละปล่อย เสียขึ้น

ผางฮ้ายกว่าหลัง

ลุงตาพ่อแม่

ตามแต่อยากปละและอยากฮ้าง

๖๖๙. ก็จึงเป็นเวรใช้

ฮุงค่าเช่า

ฟังเอาถ้อย

คำปละคำอยากฮ้าง

๖๗๐. ดีท้อพากันสร้าง

อย่าให้เพิ่นกล่าวต๋าน

สันใดให้

ใจพรำพร้อม

๖๗๑. ของมีแล้ว

บ่ได้ไปเที่ยวกู่

อันหนึ่งไผหากมีลูกเต้า

อย่าได้หมางซังเขา

๖๗๒. อันว่าบุตรได้

จักมีบุญสุดแท้

อย่าได้ป้อย

ภายหลังจัก

๖๗๓. ลอนท้อเอาผิวเขา

ก็บ่มีลูกเต้า

ก็เพื่อเวรโตได้

มีของหลายมากลั่น

๖๗๔. ก็บ่มีลูกเต้า

โตตายไป

ฟังเอาถ้อย

ไผผู้มีลูกเต้า

๖๗๕. บุญโตได้ก่อสร้าง

ก็จึงมีบุตรา

โตตายแล้ว

บุญโตก็ได้

๖๗๖. ลางคนได้บวชสร้าง

ภาวนาทุกค่าเช่า

ลางคนได้

คิดแต่งเมืองและบ้าน

ไผห้ามบ่ฟัง

ผิวเมียบ่ประกอบ กันแล้ว

กวนฮ้ายแก่กัน

ชายหญิงน้อยใหญ่

ฝูงนื้ออย่าให้มี

เฮือนชานดอมเพิ่น ไปเทอญ

คำค้ำแต่โต

เฮือนโตคือเพิ่น

กันแท้สร้างแปลง

บายเอาได้ง่าย

ขอคำเพิ่นมา

มากยิ่งเหลือหลาย

หลีกไกลกอยเว็น

หลายคนดียิ่ง จริงแล้ว

พงค์เชื้อเพ็งพา

หมางดำซังเขา แท้ตาย

โอยครางกายท่าย

เทียมตนคือเพิ่น

สายไส้เกิดดอม

หมางเขาชาติก่อน จริงแล้ว

ตายแล้วก็ยอมวาง

น้อยหน่อแทนมูล ได้แล้ว

ผู้สืแทนบ่มีได้

ชายหญิงน้อยใหญ่

บ่ควรได้หน่ายแห่ง แท้ตาย

หลายชาตินำมา

หลากหลายแทนเชื้อ

เขาทำบุญอยู่ส่ง นำตาย

พงค์เชื้อก็เพ็งพา

ทรงศีลดวงประเสริฐ

บุญอยู่ส่งถึง

เป็นเพียงกวนใหญ่ ก็มี

ให้พงค์เชื้ออยู่กระเสริม

๖๗๗. บ่ควรวที่ปราศจากแท้
 แม่นว่าใจคือผี
 เป็นคนสร้าง
 มีอันได้บ่ประกอบแท้

๖๗๘. ก็หากทำผิดแท้
 เหวจ้งมาเกี่ยวข้อง
 ไผผู้ทำขอบแท้
 คั้นจ๊กมีอันได้

๖๗๙. อันนี้ในธรรมแท้
 ไผหากฟังถึถ้วน
 ไผผู้มักโคบฮื้อ
 ก็จ๊กเป็นกรรมหนัก

๖๘๐. คั้นว่ามันตายแล้ว
 กุมพลสับผ่าเนื้อ
 บ่ตายบ่เป็นแท้
 นานอยู่ใช้

๖๘๑. นายกุมพลซ้า
 แข็งขาแขนขาดพร้อม
 คำสุขลัน
 ทรงกรรมเวร

๖๘๒. อันหนึ่งไผผู้มักโคบฮื้อ
 คั้นว่ามันตายตก
 ก็บ่ฟูแปนขึ้น
 ผุ่งหมู่ขึ้นเปื่อยเป่

๖๘๓. กาและแฮ้ง
 สับม้งสัง
 ยิ่งแต่กระดูกพร้อม
 หายใจปลา
 ก็ห่างเหินนานได้

๖๘๔. ทรงทุกข์แสนเดือดร้อน
 ฟังเอาถ้อน
 อย่าได้มักโคบฮื้อ
 จงให้พิจารณาแท้

ลูกเกิดกับอก
 ก็ให้เพียรสอนไว้
 สงสารเมืองภายลุ่ม เหาหนี
 ผุ่งนั้นก็แมนเวร
 ภายหลังชาติก่อน มาแล้ว
 ของนั้นบ่ชอบใจ
 ตามศาสนาสอน ตั้งนั้น
 ประเสริฐดีคุณค่า
 เทศนาสอนสั่ง มาตาย
 จำไว้ก้อย่อมเยือน
 เอาไเฮ่นาสวน เพิ่นนั้น
 ยิ่งประมาณลือล้า
 ตกอบายทั้งสี่
 เป็นบั้นมุ่นทะเลาย
 ทรงกรรมค้างอยู่
 ในหม้อหมิ่นอักโข
 เอาชวานมาผ่า
 เป็นบั้นจากกัน
 อนันต์ตัวแสนอักโข มากแล้ว
 บ่อาจสังขยาได้
 ยาดแผ่นดินเมือง ตั้งนั้น
 หม้อหลวงจมพื้น
 มาเทิงจ๊กเทื่อ จริงแล้ว
 พูขึ้นอเนกนอง
 แช่วชู้บินมา
 แส่วกินผุ่งขึ้น
 เอ็นต่อตามมา
 บ่ตายทะเลอนเยือน
 แสนกัปป้อนันตะชาติ
 ในพื้นบ่ฟู
 ทั้งหลายจำจื่อ เอาถ้อน
 ดินบ้านเขตเมือง
 หารือให้ถ้วนถึ จริงถึนั้น

๖๘๕. ทางใดกะได้แต่เว้า

ดีท้ออธิษฐานไหว้

เพิ่นจักผายโผดให้

อันว่าเทวดานี้

๖๘๖. คั่นว่าดินของไผ

ไผพิจารณาถ้อย

เอาแต่เทวดาอยู่ฟ้า

บุญโตข้าพะใด

๖๘๗. หาไผจักพลิกปลิ้น

ไผหากยังต่าวปลิ้น

อย่าได้กลัวเกรงสัง

คั่นว่ามันตายแล้ว

๖๘๘. บ่มีเทวาโผดให้

ฟังเอาถ้อย

ฝูงหมู่ขุนใหญ่ท้าว

ให้ค่อยพากันสร้าง

๖๘๙. อย่าได้กินแต่เหล้า

ไผผู้กินเหล้าแล้ว

ว่าโตเมาสุรา

อันหนึ่งการมีเจ้า

๖๙๐. ทั้นหมู่ขุนใหญ่พร้อม

โตเล่าต้อง

บ่ได้ไปเฝ้าเจ้า

พระจักทำโทษแท้

๖๙๑. พระหากกินสุรา

อันหนึ่งโยยภัย

โตหากเมาแต่เหล้า

กายลุนได้

๖๙๒. ใจหยาบช้า

ก็บ่ตกรกแท้

มีหมูเฒ่ผางตัว

อันนี้ในธรรมแท้

๖๙๓. พากันจำจื่อไว้

โบราณเฒ่ากล่าวมา นั้นตาย

เทวดาเป็นที่ฟัง เอาถ้อย

ไผนั้นจั่งค่อยเอา

สัจจวงเวียง จริงแท้แล้ว

หากสิทานทางนั้น

ตัดความปลงฮ่อม เป็นนั้น

ตัดให้จั่งควร

ความบ่มีกล่าว ขวัญแท้แล้ว

ความขึ้นหากบ่มี

มาว่าสองที่

เทพพะดาเป็นเค้า

ตอบายทั้งสี่

จมพื้นพร้านาน

ปัสเสนพระยาใหญ่

ชาวบ้านจื่อเอา

ทำบุญบ่ควรขาด

เมาอยู่ในเฮือน

เมาอยู่ในเฮือน

ขาดบุญฮามฮ้าง

ราชาตรัสพระโอบ

ไปเฝ้าหลังโฮม

สุราเมาอยู่

หารือพร้อมพร้ากัน

ไผอาจมีขอ ซ่อยแท้แล้ว

สิบ่กลัวไผแท้

วงศาเชื้อโคตร ตัวนั้น

บ่ไปเว้าซ่อยเขา

เป็นคนใบ้เง่า

บ่มีฮู้ฮ่อมสัง

มาเกิดเป็นคน นี้แท้แล้ว

บ่งามผางฮ้าย

เทศนาสอนสั่ง มาตาย

สุราเหล้าอย่าสุกิน

ไผ่ผู้มักเหล่านี้นี้
 โจราทั้งโมโห
 สัพพัญญูเจ้า
 ๖๙๔. โผดให้ห้ามนำฮ้าย
 อย่าได้โลลาไว้
 ไผ่ผู้อดอยู่ได้
 ไผ่ผู้มีมณญาลัน
 ๖๙๕. บุญบ่ชูชกน้ำว
 อันว่าคนเฮานี้
 มีคุณพระพุทเจ้า
 ไผ่ผู้วิตกตั้ง
 ๖๙๖. ก็หากเป็นเที่ยงแท้
 หากจักมีเหตุฮ้าย
 เงินคำเหมิด
 เทียมตั้งชายหนึ่งคำ
 ๖๙๗. พายลงไปแก่งกว้าง
 บ่ฮู้จักวาดท่าย
 นาวาตำ
 อันหนึ่งคือตั้งนกเขียนฝ้าย
 ๖๙๘. คือปลงสู่พื้น
 พอคราวยน้อย
 หากินทั้งวันคืน
 ผุงหมุดงหลวงไม้
 ๖๙๙. นกเขียนไกลบได้
 กอไผ่พร้อม
 เขียนหากกลัวเกรงหยุด
 ท่อแต่อาศัยยั้ง
 ๗๐๐. กลัวแต่สัตว์สิ่งฮ้าย
 ยามแลงแล้ว
 แยกที่ไม้แก่นหล่อน
 ผุงหมุ่น้ำหมอกค้ำ
 ๗๐๑. ฝนฮวยฮ้ำ
 ก็บ่คือเขาผู้

ใจฮู้เกิดหลายประการ
 เกิดมาหลายข้อ
 บัญชาตรัสพระโอษ
 สุราเหล้าบ่ให้กิน
 ลืมพอยามงีบ
 บ่กินแท้ก็หากดี
 เงินคำแสนหมื่น ก็ดี
 บ่มีได้อยู่สบาย
 แปลงตัวให้เป็นใหญ่ บ่เป็นแล้ว
 แปลงให้ก็จั่งเป็น
 แปลงตัวเป็นใหญ่ สันนั้น
 บ่มีได้อยู่เหิง
 อันหนึ่งมาหมอง
 บ่มีของเอ้
 ทางเฮือลำใหญ่
 เฮือต้องแม่หมู
 พายเข้าช่องหิน
 คว่าลงวายเสี้ยง
 บินบนอากาศ
 ดินแท้ชัวตาย
 ปีกอ่อนเลยลง
 บ่อ้มในพุงไส้
 หลายลำเรียนอยู่
 กลัวยันบ่เข้าหา
 หนามพุ่มเครือสวาน ก็ดี
 บ่เข้าไปหาได้
 บัวหลวงท่งใหญ่
 สัตว์เข้าคาบกิน
 บินไปหาบ่อน
 ประสงค์ยั้งจอดนอน
 ฮ้ำท้าวหัวหาง
 ชูวันหนาวกระด้าง
 บุญชูเป็นใหญ่ เฮาเอี้ย

บุญหากชูช้อยให้
 เทียมตั้งเอาหินตั้ง
 ๗๐๒. มันแก่นตราบต่อเท่า
 ก็หากได้ช่างเว้า
 อันว่าคนบุญมี
 ภาคหนึ่งเทียมตั้งสกุณาน้อย
 ๗๐๓. ลอกพุ่มไม้
 แม่นจักบินสอดแล้ว
 มันจักบินลงสู
 มักบินเมื่อเทิงฟ้า
 ๗๐๔. มักจักไปท่งกว้าง
 ยามลมเข้า
 ยามแดดฮ้อน
 ผนตกเข้า
 ๗๐๕. บ่เดือดฮ้อน
 อันกินนั้น
 กินและน้อย
 อันนี้ซึกเปรียบให้
 ๗๐๖. ให้อยู่ตามบุญโต
 ฟังเอาถ้อน
 บุญหลังบ่ส่งให้
 ไผผู้ถึงสุขแล้ว
 ๗๐๗. ขาดินหน้าเลยเล่าไเฮ้
 ไผผู้ถึงสุขแล้ว
 ทั้งฮืดเมืองและฮืดบ้าน
 อย่าได้อ่างโอดเว้า
 ๗๐๘. ขาดินที่แนวคำแดง
 ฟังเอาถ้อน
 เฮาจักไขข่าวให้
 ไผผู้ตาพุทธรูปเจ้า
 ๗๐๙. ก็หากเป็นกรรมหนัก
 ดูนานได้
 ได้หมื่นปลายบ่น้อย

เขาได้ตั้งใจ
 เสาเฮือนหลังใหญ่
 วงศ์เมี้ยนก็หากยัง
 สืบต่อตามใจ
 ตั้งเฮือนหลังนี้
 บินบนกอไผ่
 หนามกล้าก็หากเป็น
 ไม้ใหญ่ดงหลวง ก็ดี
 ก็หากบินไปได้
 เวหาหมอกอ่อน ก็ดี
 บินลั่นบ่กลัว
 นอนหนามพุ่มไม้ใหญ่
 คอนเกลี้ยงอยู่เย็น
 นอนโกนฮูใหญ่
 สังกั๋ท้อไย
 กินหยังกี่แล้วทั่ว
 เสียแล้วก็อิมเต็ม
 เทียมผู้มีบุญ
 อย่าโงะสหาแว้ง
 ทั้งหลายจำจื่อ เอาถ้อน
 แสนสีได้กะบ่คง
 สุราเป็นคู่สนั้น
 สูญเศร้าต่ำถอย
 อย่าลืมนคุณพุทธบาท
 บุญเฒ่าค่อยเฮียน
 ฮู้แต่โตเอง นั้นเนอ
 ก็หากมีของย้อม
 ปัสเสนพระยาใหญ่
 คำบ้อยบาบเวรนั้นเนอ
 พระธาตุมุโพธิ์ศรี
 อยู่จมในหม้อ
 หลายปีเป็นขนาด
 หัวสิบกกับแทกะจ้งหาย

ก็จิ้งมาเกิดได้	เป็นป่าหนามหนา
๗๑๐. เป็นหินผา	ป่าดงลำไม้
เป็นหญ้าพร้อม	เป็นดินเป็นไถ่
เป็นปลวกพร้อม	ใส่เดือนคั่นกันดิน
เป็นหมู่ด้วง	บังมอดพันอัน
๗๑๑. เป็นตักแตนแมงมุม	หมู่แมงลอยน้ำ
เป็นதாகพร้อม	ปลิงอยู่ในหนอง
เป็นปูหอย	หมู่แมลงวันแท้
เป็นงูน้อย	งูหลวงหลายสิ่ง
๗๑๒. เป็นซีโกะซีเจียม	ปอมพร้อมพราหนู
เวรนำใช้	เป็นไปทุกสิ่ง
เขาก็ใช้ชาติแผ่นดิน	ผองเท่าชู่แนว
และสิ่งได้	แสนหมื่นพันกับ
๗๑๓. ก็จิ้งหายกรรมเวร	เกิดเป็นคนแท้
โรคคาพร้อม	สืบประการมาเบียด
โทโสหลายยิ่งล้ำ	หน้าต้องแต่มัน
อันนี้เวรได้บ่อย	พุทธรูปโพธิ์ศรี
๗๑๔. ทั้งเจตีย์	จ้งได้มีเวรต้อง
ไผหากเคียดด่าบ่อย	หนังสือแห่งคำสอน
ก็จักมีเวรหนัก	ตั้งเดียวกันแท้
ไผผู้เขียนหนังสือแล้ว	วางเสียบ่จำจื่อ เอานั่น
๗๑๕. ศาลาพันห้องกว้าง	คองท่าแต่มัน
คั้นว่ามันถึงแล้ว	นายกุมพลทั้งสี่
เอาหนังสือมาเน่าค้อง	คอไว้บ่ให้วาง ได้แล้ว
ซ้ำเอาขี้ค้อน	เหล็กแดงหนักหมื่น
๗๑๖. มาตีเป็นแผ่นแล้ว	มาค้ำบ่ามันตี
เอาเหล็กจับไว้	ติดคอคาอยู่
บ่มีนอนนั่งได้	จำให้แต่เย็น
ให้ย่ำย้าน	ในช่วงไปมา
๗๑๗. โอย ๆ หิว	โอยครางเฮฮ้อง
ไฟลามท้อง	หัวคอคิงป่า
หนักชวดพัน	เซหน้าถ้าวหลัง
คั้นอย่างซ้ำ	กุมพลตีไล่

๗๑๘. ผุงหมูโลहित
เป็นที่กำสรดแท้
ไผผู้เขียนอ้าแล้ว
ฟิงเอาถ้อน

๗๑๙. อย่าได้คิดซื้อคร้าน
ไผหากเป็นหนังสือแล้ว
บุญโตก็ได้
ไผเคียดค้อย

๗๒๐. ก็หากเป็นกรรมหนัก
แสนกัปสัน
ท้อแต่นรกฮ้อน
พื้นที่นรกแล้ว

๗๒๑. นานหลายปี
ก็จึงเป็นคนแท้
ยังแต่แม่อยู่เลี้ยง
ไผหากข่มเคียดค้อย

๗๒๒. จักได้ตกอเวจี
ไผนรกไหม้
ยังแต่ตูดอไว้
บ่เป็นบ่ตายแท้

๗๒๓. มายเหยียดคู้
พื้นที่นรกแล้ว
ก็บ่มีมารดา
เวรมันได้เคียดค้อย

๗๒๔. ก็จึงเป็นรูสีผง
ฟิงเอาถ้อน
อย่าได้ดำแม่แท้
ไผผู้โกรธากล้า

๗๒๕. ทั้งอาจารย์
มันตายได้
จมอยู่พื้น
นายกุมพลเอายังก้อน

๗๒๖. เต็งทับไว้

ไหลหลังนองคือน้ำ
ทรงอาวรณ์ยวดยั้ง จริงแท้แล้ว
อย่ามัวคร้านให้หมั่นเพียร
ชายหญิงน้อยใหญ่
เขียนแล้วให้จ้อเอา
เห็นคลองทุกสิ่ง จริงตาย
คำฮู้กะยอมมี
ป้อยดำบิดา
จุ่มจมนในหม้อ
ทรงกรรมคาอยู่
เป็นเหย้าบ่อนนอน
มาเกิดเป็นสัตว์
ชูแนวพงศ์เชื้อ
บิดาตายจาก
แสนไห้อู่ทุกข์จน
ป้อยดำมารดา
โกฎู้ก็อปีแท้
เผาคิงเป็นปูน
หนังขิ้นมุ่นทะเลาย
ใจยังดินด้าว ๆ
ตาเหลื่อมเหลือกถลน
เป็นฝุ่นผงธุลี
เกิดน่าจริงแท้
ป้อยดำมารดา
ไถปลิวอยู่เหมิดมื่อ
ชายหญิงน้อยใหญ่จำจ้อ เอาถ้อน
เวรฮ้ายบาปหนา
ป้อยดำครุบา
ผู้สูตรเขียนคำฮู้
ตกอบายทั้งสี่
ในหม้อหมื่นอักโข
หินแลงหนักหมื่น
ในพื้นที่นรกแดง

ดึงไปได้
 ไฟอเวจี
 ไผ่หากดำป้อยเจ้า
 ๗๒๗. ก็จักตกอเวจี
 ไผ่ผู้ดำแม่น้ำ
 จักได้มีเวรชัก
 แสนกัปลัน
 ๗๒๘. กินแต่ไปนรกฮ้อน
 ไฟก็ไหม้หัวห้อง
 ก็เพื่อเวรมันลัก
 ไผ่หากมีใจกล้า
 ๗๒๙. จักตกในอเวจี
 นายกุมพลเอาเหล็กฮ้อน
 บให้ชุนธรณี
 นายกุมพลผูกแขวนไว้
 ๗๓๐. คือตั้งแขวนหมากโต้น
 เท่าว่าดินอันนั้น
 มันจึงกลายเป็นดิน
 ไผ่ผู้ใจหยาบซ้ำ
 ๗๓๑. ก็หากเป็นกรรมหนัก
 มันจักลงไปไหม้
 ได้แสนหมื่นตื้อ
 ก็จึงไปเกิดแท้
 ๗๓๒. ฮองธรณี
 ก็บมีพบพ้อ
 เป็นแต่หินอยู่พื้น
 ไผ่หากยังเคียดค้อย
 ๗๓๓. มันจักทรงคำทุกข์
 หลายปีแท้แสน
 กุมพลผูกศอกแป้
 ทางดั่งทางปากนั้น
 ๗๓๔. บให้หายใจเข้าออกได้
 พันที่นรกแล้ว
 ท่อฮ้องอยู่โอย ๆ
 เข้าในกลางห้อง
 พระสงฆ์หมู่สามเณร
 อยู่เนานานพัน
 น้อยใหญ่คุงคา
 จ่องลงในหม้อ
 อนันตังยวดยิ่ง
 ตางน้ำชูวัน
 พุงปอดหัวดับ
 ด่าคุงคาน้ำ
 ป้อยดำธรณี
 อยู่จมนานพัน
 กั้นชอดปากมาแขน
 เพื่อโตใจฮ้าย
 อะเวจีหม้อใหญ่
 เสมอแท้ตั้งเดียว
 กลับเกิดเป็นคน
 มาอยู่แทนมันไว้
 ป้อยดำฟืนไฟ
 ยืดยาวนานพัน
 ในอบายนานยิ่ง
 ปีแท้ก็จ้งหาย
 เป็นแผ่นหินแลง
 อยู่จมในพื้น
 ฟืนไฟจักเทื่อ
 ฮองใต้แผ่นดิน
 ป้อยดำยังลม
 อยู่เนาในหม้อ
 อักโขปลายหมื่น
 ทำกลิ้งกึ่งลง
 เอาเหล็กแดงยัดใส่
 ตายแล้วเล่าสิน
 มาเกิดเป็นหิน

แกมภูภา
 ไผ่ผู้ยังเคียดค้อย
 ๗๓๕. ก็หากมีกรรมหนัก
 เวรจักนำไปเข้า
 อยู่ถึงแสนหมื่นตี้อ
 แล้วจึงมาเกิดใช้
 ๗๓๖. ก็จึงมาเป็นคน
 เป็นคนช้า
 เขาก็บ่ฮักแท้
 ไผ่ผู้ฮ้าย
 ๗๓๗. ก็หากเป็นกรรมหนัก
 มันก็ทรงทุกข์ใหม่
 บ่ฮู้ที่อ่านเว้า
 ฟังเอาถ้อย
 ๗๓๘. ไผ่ฮู้แล้ว
 อันนี้พุทบาทเจ้า
 ให้พากันเคารพ
 ดิที่ฮ้อยมือไหว้
 ๗๓๙. อันว่าคุณพ่อได้
 คุณมารดาได้
 ไผ่หากคมลปไหว้
 ทำสิบหกนี้
 ๗๔๐. สามสิบแปดนี้
 สิบสี่นั้น
 ทศคุณครูบาอาจารย์
 สิบสองนี้
 ๗๔๑. คุณพระธรรมได้
 คุณไฟรี
 คุณลมได้
 แปดกับนี้
 ๗๔๒. ดาวเดือนทั้งตะวัน
 ควรที่ยอมมือไหว้
 อย่าได้คิดขี้คร้าน

ปาดออดงไม้
 บ่อยด่าเดือนดาว
 ขวดประมาณลือล้า
 อะเวจีจุ่ม
 ปีแท้ก็จ้งหาย
 เป็นหมู่ฝูงสัตว์
 ชั่วชามผางฮ้าย
 ทาสาซ้อยท่าน
 ดีฆ่าชู้วัน
 บ่อยด่าสุริโย
 อาจสังขยาได้
 ในอบายแสนยิ่ง จริงตาย
 เขียนแท้มากหลาย
 ทั้งหลายจำจ้อ เอาถ้อย
 อย่าไปอ้างด่าหมาง
 ไชปานแปลมา แท้ตาย
 อย่าลืมนไลเว้น
 หากคุณเข้าคำ จริงเถิ่น
 ยี่สิบแท้อย่าลืมน
 สิบสองคูยั้ง
 คุณนั้นก็ยอมยี่น
 เป็นคุณพุทบาท จริงแท้แล้ว
 คุณเจ้ายอดพระธรรม
 เป็นคุณหมู่ของพระสงฆ์
 สูตรเขียนถึงถ้วน
 คุณคงคาแม่น้ำใหญ่
 ยี่สิบเอ็ดแท้ยอดคุณ นั้นตาย
 หกกับพระเจ้ากล่าว มาแท้แล้ว
 เจ็ดกับแท้เที่ยงจริง
 คุณอากาศกลางหาว
 ก็หากมีคุณล้น
 หากคุณเข้าคำ ดีตาย
 ใจตั้งหมั่นคนิง

อายุโตยาวสั้น
 ๗๔๓. คั่นว่าใจขาดแล้ว
 เมียลูกเต้า
 ไผ่ไปป่นำ เป็น
 ลางคนคิดถึงแท้
 ๗๔๔. ลางคนไปบวชสร้าง
 ก็บ่มีไผ่ผู้
 อายุยังบ่เสี้ยง
 คั่นว่าเฮาตายแล้ว
 ๗๔๕. ได้แต่คุณพุทธเจ้า
 ไผ่ผู้ตั้งต่อแก้ว
 ทั่งวันคืน
 อันหนึ่งการมีไว้
 ๗๔๖. คีตถี่ถ้วน
 บ่ให้หนักเบื่องพูน
 คนนี้อุตตะมั่งดี
 มั่นตายแล้ว
 ๗๔๗. ก็เพื่อบุญมันหลาย
 ยูท่า่งทำบุญสร้าง
 บ่มีความเดียดฮ้อน
 โยติกาแล้ว
 ๗๔๘. ฟังเนอฝูงหมู่ชาวไพร่พร้อม
 ไผ่หากมีพี้อ้อย
 อย่าได้โกธาแข็ง
 บุญโตได้
 ๗๔๙. ก็จั่งได้พีน้อง
 เอื้อยนี้เทียมดั่งเจ้า
 อ้ายนั้นเทียมบิดา
 ยามยังน้อย
 ๗๕๐. ให้ฮักอ้ายและเอื้อย
 อย่าได้หมางซังแท้
 บาบสิมาเล่นต๋อง
 ก็ท้อพากันสร้าง
 ไผ่บ่หวนตรัสส่อง เห็นแห้ว
 ก็ไปแท้แต่ผู้เดียว
 เชื้อเผ่าวงศา กิติ
 ท่อย่าวมเฮฮ้อง
 กินทานชูสง นำตาย
 หาแท้ส่งบุญ
 ชันตายเป็นคู่ นำตาย
 แสนปลิ้นก็บ่ตาย แท้ตาย
 บ่มีไผ่เป็นคู่
 นำค้ำช้อยชู
 สามหน่วยมหาคุณ
 บ่โลลิมแท้
 เอาธรรมซังแพด
 เอาเว้าผ่ากลาง
 เบาลียงทางไต
 ประเสริฐมีบุญกว้าง
 มาเกิดกายลุน
 ทุกข์บ่มีมาใกล้
 ภาวนาฟังเทศน์
 สุขล้วนอยู่เรียง
 ปัสเสนเอี้ยพระยาใหญ่
 ชุนท้าวจ่งฟัง
 นื่องนุ่งหญิงชาย
 ด่าเร็วกันแท้
 กินทานแต่ชาติก่อน มาตาย
 สายไส้มากหลาย
 พระแม่มารดา นั้นตาย
 พ่อคิงโตแท้
 เขาองอุมเจี้ย โตตาย
 ปานเจ้าพ่อแม่คิง นั้นเนอ
 โกราบ้อยด่า กันตาย
 ลงหม้อหมื่นปี
 เฮือนซานเลี้ยงพ่อแม่ โตตาย

๗๕๑. ให้มันลูลากลับ
 อันว่าอายและเอื้อย
 อย่าได้ชิงซาเขา
 บุญเขาน้อง
 ๗๕๒. อย่าได้หมางคำป้อย
 ให้ฮักน้อง
 บุญโตแสง
 เขากักโกธาฮ้าย
 ๗๕๓. เขากักเอาสิ่งฮ้าย
 อย่าได้เคียดคำป้อย
 เขาตายไปตก
 ไผหากยังหมางป้อย
 ๗๕๔. ซาติหน้าเลยปได้
 ท่อแต่เอโกแท้
 เห็นพินมีพิน้อง
 ฟิงเอาถ้อน
 ๗๕๕. เฮาก็สอนสั่งให้
 อันหนึ่งเป็นแนวเชื้อ
 ไผหากหลักสิ้นสิ้น
 พระพุทธเจ้า
 ๗๕๖. ก็จั่งมีแนวนาม
 ก็เพื่อบุญโตสร้าง
 ไผผู้หมางคำป้อย
 อันว่าคนในห้อง
 ๗๕๗. อย่าได้ฝิบาบ
 ให้ฮักกันขอดมัน
 คั้นว่าโภยภัยถึง
 บุญโตเคยเป็นข้อย
 ๗๕๘. ชู้คนชู้เป็นไพร่เจ้า
 อันหนึ่งโทษเล่นต้อง
 เขาหากมาหารื้อ
 เขาหากมาขอกู้
 ๗๕๙. อย่าได้ปละละไว้

ของได้ชู้อัน
 ก็ให้ฮักคิงดู
 หมูเป็นแนวน้อง
 จั่งมาเป็นน้องนาท โตตาย
 ชิ่งน้องบตี
 ปานเกิดกับอก นั้นเนอ
 จั่งได้มีแนวน้อง
 หมางชิ่งป้อยดำ
 อางมกั่วใส่คิง
 ตามแต่เวรเขา
 หม้อหลวงจมปั้ง
 ชิ่งเขาน้องมิ่ง โตนั้น
 แนวน้องเกิดนำ
 ตนเดียวบมีคู่
 หลายลันเล่าสะออน
 ทั้งหลายจำจื่อ เอาถ้อน
 คำชู้ชู้อัน
 วงศาติดต่อ กันนั้น
 เวรฮ้ายเวรฮ้ายลีโล่นำ
 ผายโผดปรานี
 ต่อพงศ์พันธุ์เชื้อ
 ภายหลังยู้ส่ง จริงแท้แล้ว
 ภายหลังย้อยอยู่เดียว
 เมืองเดียวเจ้าฮ่วม กันนั้น
 เบี้ยคำฮ้ายใส่กัน
 เสมอตั้งเป็นสหาย
 เล่นกะยังได้?
 พระยาเมืองเจ้าฮ่วม กันตาย
 บุญสร้างแต่หลัง
 ผุ่งหมู่เมืองเดียว
 ให้ช้อยปองปุนเว้า
 เงินคำเสียโทษ
 เอาให้ช้อยเขา

โตบมีสังแท้
บุญก็ยงเล่าได้
คั้นว่าโตตายแล้ว

๗๖๐. เขาจักสิเลี้ยง
เขาก็คิดฮอดฮู้
คั้นว่าโภยภัยถึง

ก็บ่กระจัดกระจายแท้
๗๖๑. ก็เพื่อโตช่างเว้า
อันว่าเมืองเดียว

อย่าได้อ้างโอดกล้ำ
คำโกรธคำโลภนี้
๗๖๒. ไผหากปากอ่อนอ้วน

อันหนึ่งไผบโกธาฮ้าย
ช่างปากหากค่อยเว้า
บให้มันเนืองบ้าน

๗๖๓. คนนี้ตีเที่ยงแท้
คั้นตายแล้ว
คั้นว่ามาเป็นคน

ไผหากมีบาปเบีย
๗๖๔. โภธาแข็ง
บ่สมพอดีแท้

สมพอเอาโทษนั้น
คนฝูงนี้
๗๖๕. ฝูงหมู่นายกุมพล

อันว่าลูกเต้า
ก็จักเป็นทาสา
บุญหากได้ก่อสร้าง

๗๖๖. ปางก่อนก็
คิดสันไคให้
ให้ค่อยพากันทำ

ไผหากคร้าน
๗๖๗. ฮู้มีโภยภัยหลาย
มันตายแล้ว

อย่าไปกู่เพิ่น เอาเถิน
คุณนั้นกะบ่เสีย
บุตราเมียมิ่ง ยงนั้น

บมีให้ยากจน
คุณแต่เมื่อโตยัง
บ่วางไลแท้

ยังโสมสันเก่า จริงแท้
ชาวบ้านกะฮักหอม
ให้แพงกันเท่าชั่ว ดีตาย

คำเว้าข่มเหง
บมีไผสียงอว่า ดีแท้
คนนั้นจ้งว่าดี

บมีคำเค็งคั้น
ในห้องบให้มัน
คำล้ากอายุมีมาก

พระธรรมย่องยอดคน แท้ตาย
ไปสู่เสวยสุข
ก็ยังมีของล้น

ใหญ่หมู่เมืองเดียว ดั่งนั้น
เพื่อให้เขาอย่า่าน
ก็ตีเขาเจ็บปวด

เอาแล้วแล้วหนี
จักไปสู่อะเวจี
สักข่มลงในหม้อ

มันอยู่ลุนหลัง
เพิ่นชิงกันแท้
ฮ่วมแต่ภายหลัง

ปางนี้ฮ่วมเมือง
เมืองฮุ่งเฮืองใส
อย่าสุมีคำคร้าน

แบเวียกการเมือง ดั่งนั้น
สิ่งมาเบียดต้อง
ตกอบายทั้งสี่

อันจักขึ้นสู่ฟ้า
 อันหนึ่งสัตว์สิ่งเลี้ยง
 ๗๖๘. เขาหากทำผิดใจ
 อย่าได้โกธาป้อย
 ตายดับตายวายป้อย
 โต้ได้เป็นชาติเจ้า
 ๗๖๙. อย่าได้โกธาธัง
 เขาหากเป็นคนแล้ว
 เขานั้นเป็นชาติสัตว์ขี้ฮ้าย
 โลกหากตั้งแต่งไว้
 ๗๗๐. คั้นว่าบุญไผหลาย
 บุญบมีเคยเลี้ยง
 บุญไผเคยสร้างเลี้ยง
 ให้ฮักสัตว์สิ่งเลี้ยง
 ๗๗๑. อย่าได้ฮาวีตี
 อันหนึ่งให้ฮักพืชหมากไม้
 เมื่อจักกินทานบาย
 แล้วให้ฮักดอกไม้
 ๗๗๒. เมื่อจักเอาบูชา
 แล้วให้ปลูกต้นไม้
 คั้นว่าโตตายแล้วปละ
 ผุงหมู่สุกภูนาเต้า
 ๗๗๓. บุญก็ยั้งชกยู
 ผุงหมากไม้
 ไผหากเอาไปกิน
 สัตว์สิ่งตัวใดเข้า
 ๗๗๔. บุญก็ยั้งสงยู
 ฟังเอาถ้อน
 เป็นคนอย่าได้คร้าน
 เขาได้ลงเกิดกำ
 ๗๗๕. สัพพะบุญ
 บ่ควรโลสิมแท้
 พระเล่าเทเทศน์ไว้
 เทิงพุ่นอย่าคอง
 ทุกหมู่แนวไต่ ก็ดี
 ตั้งใดก็คำแล้ว
 เสือเอาตายท่า
 ผุงนี้บ่ดี
 เขาได้เกิดเป็นสัตว์
 ค่าเขาคำฮ้าย
 อย่าเป็นคนใจถ่อย จริงตาย
 บ่มีฮื้ออมสัง
 เป็นชู้ตัวสัตว์
 ก็จ้งมีของเลี้ยง
 แสนตัวก็จ่มจุ่ม ไปแล้ว
 หลาลันแพร่พิน
 เทียมตั้งทาสา นั้นเดื่อ
 ค่าชังเขาแท้
 เครื่องปลูกชมหวาน
 ง่ายใจเอาถ้อน
 ทุกสิ่งมาลา
 ง่ายตายบ่มีฮ้อน
 ทุกสิ่งของกิน
 ล้างสิมีคนย่อง
 บินมาจับอยู่ ก็ดี
 ชูค้ำบ่ทอนเสีย
 สุกแซบหอมหวาน
 ก็บ่เสียบุญแท้
 มากินเข้าคำ
 ชูขึ้นสู่สวรรค์
 ชายหญิงน้อยใหญ่ ฟังถ้อน
 กะทำสร้างปลูกฝัง
 ใต้ตำชมพู
 ผายไผตกลงมาแท้
 คุณพระองค์ยวดยั้ง จริงแล้ว
 คำฮื้อสั่งสอน

ทุกวันแท้

๗๗๖. เฮาบ่หลังหวลเห็น

กับทั้งเทวดาด้าว

บให้เป็นโทษต้อง

ควรรที่ระลึกฮอดเจ้า

๗๗๗. อย่าได้โลลาปละ

อันว่าสัพพัญญเจ้า

อยากให้เฮาขึ้นสู่ฟ้า

พระจั่งสอนสั่งให้

๗๗๘. ไผบ่เขียนคำพระองค์

ตั้งแต่พากันเข้า

คั่นว่าเห็นทุกซ์แล้ว

ไผหากกลายคำเจ้า

๗๗๙. พระพุทธรเจ้านี้

ฟังเอาถ้อน

อย่าได้ฮ้ายม่อ

คั่นจักปลุกเฮือนให้

๗๘๐. อย่าได้เอาไม้เหลื่อม

ให้ค้อยหาเอาไม้

มาปลุกจั่งสิมัน

ให้แปลงฮัวบ้าน

๗๘๑. ก็จิงเป็นจำคั่น

อันว่าของโตไว้

ไผบ่มาyardฮื้อ

ให้มันเลียบฮัว

๗๘๒. เกรงแต่โจรเอาของ

อย่าให้ฮัวแป่ม้าง

มันเสียผักของ

อันหนึ่งทำการสร้าง

๗๘๓. อย่าได้เห็นแต่คร้าน

ให้มีใจต่อตั้ง

อย่าได้เห็นแก่ฝนลมหลาย

ให้ค้อยอดเพียรสร้าง

บมียามโลงีบ ตาแหลัว

ดั่งบมีบุญค้ำ

ฮักษาเฮาเข้าค้ำ

โภยฮ้ายสิ่งใด

ฝูงหมูเทวดา

หล่าลิมพอมือ

อินทร์พรหมเทวโลก

สวรรคค์พันชู้คน

เฮียนฮิตคลองดี

หน่อพุทธรสอนไว้

หากลองอันชั่ว

จั่งแห่งไอเมื่อลุน

เป็นกรรมหนักยิ่ง

เป็นเค้ายอดแห่งบุญ

ชายหญิงจำจื่อ เอาถ้อน

ต้นคิงแล้วจั่งค้อยจา

งามดีมันค่อง

แนวด้วงมอกกิน นั้นเดือ

ลำดีเป็นไม้แก่น

โตสิด้อยู่เหิง แท้แหลัว

เป็นเขตแดนเฮือน

เขตโตเอาอ้าง

ในวงฮัวไหว

เอาแท้ถากเถียง ได้แหลัว

อ้อมฮอบเฮือนตน นั้นตาย

เพิ่นมาวางไว้

เป็นป่องทะเลายลง

ปลุกโตทะเลายม้าง

นาสวนพันไฮ

ตามได้บตี

เข้าค้ำวันคิน นั้นเนอ

แดดแองแสงกล้า

สันไตสือคือเพิ่น

๗๘๔. เอ็ดให้คือข้อยข้า
 ยามใดได้
 ก็จึงแปลงเพศให้
 ไผหากสวยแท้

๗๘๕. โทษเล่นต้อง
 เป็นตั้งพระนารายณ์นั้น
 นอนตื่นสวยมากล้น
 อันตื่นบ่ทันเจ็บแค้น

๗๘๖. อย่าได้ปากกล่าวตำนาน
 ให้รับสวยหน้าแล้ว
 ให้ลีลาไป
 ก็จึงทำการสร้าง

๗๘๗. คั้นจ๊กออกปากตำนาน
 จ๊กทำการอันใดให้
 คั้นเป็นพอค่า
 ทำคนให้เป็นดั่งไม้

๗๘๘. ไผบ่มีปัญญา
 คั้นเที่ยวทางน้ำ ให้
 หินอยู่ใต้พื้นน้ำ
 เห็นเพิ่นเที่ยวไปค้ำ

๗๘๙. บ่ห่อนไปเที่ยวซื้อ
 ลางที่ได้
 เพิ่นว่าโตบ่ฮู้
 อันหนึ่งเป็นคนให้ย่านโทษ

๗๙๐. ให้ค้อยแพงซีวังโต
 ชาติที่พิชุกรย์แก้ว
 เอาค้ำมาต่อมตุ้ม
 ก็จึงงามเลิศล้ำ

๗๙๑. ธรรมดาคนเฮา
 คิดถ่องถึงเรื่อง
 เลิกและตื่น
 พระหากเทพเทศน์ไว้

๗๙๒. ไผอยากดูเห็นเหม็ด

เขาแท้ก็จั่งดี
 ลมมีมาทุกสิ่ง
 เสมอเพียงดั่งกวน นั้นเนอ
 บ่นาพาพระเจ้ากล่าว
 ตนแท้บ่ส่องเห็น
 ของมีเก้าโกฏี
 ของนั้นก็เล่าหาย
 สี่พันบ้วนปาก
 จาแท้ต่อไผ
 บ้วนปากมันดีจริง
 ไหว้คุณพุทโธเจ้า
 สันใดก็ตามช่าง
 อันใดแท้ให้อ้ำเพิง
 มีใจตั้งต่อ นำถิ่น
 ยาเลี้ยวแงงอน
 สี่เหลี่ยมคนแปลง
 อย่าสุเที่ยวไปค้ำ
 คนิงเห็นคู่ชูปอง
 เห็นแจ่งแล้วจั่งไป นั้นเนอ
 มีของขายเหลือยิ่ง
 เอาได้ง่ายตาย
 ลางที่ผั้นเสียเปล่า
 ทางค้ำถึกแพง
 เวรบาบเสียกัน
 อย่าให้มีโทษต้อง
 มณีนีลลูกประเสริฐ
 วงอ้อมก็จั่งดี แท้ตาย
 ดูคองคุณดี
 ก็ดั่งปุนปานนั้น
 สัพพะปัญญาสอนสั่ง
 ธรรมเจ้าที่ปานแปล
 ในที่คัมภีร์ นี้แท้แล้ว
 ให้เปิดแยงเอาได้

ผูกหม้ออาจารย์เจ้า
 ไผ่อยากฮู้
 ไผ่หากเว้นนักปราชญ์แท้
 ๗๙๓. ไผ่บ่มีปัญญา
 ลอนท้อเป็นคนยั้ง
 มีแต่หนังหุ้มชั้น
 ไผ่อย่าคร้าน
 ๗๙๔. ก็จักเป็นมุงกุล
 สงสารนี้
 ให้พากันแต่งสร้าง
 ไผ่ผู้ฮักโตให้
 ๗๙๕. เทียมตั้งเป็นผ้ากั๊
 ไผ่บ่ทำบุญสร้างแต่
 เทียมตั้งนอนป่าไม้
 ตามแต่เสื่อสาข้าง
 ๗๙๖. เสื่อมาเอายามใต้
 ไผ่ผู้ทำบุญสร้าง
 ตักบาตรทั้งหยาดน้ำ
 คั้นว่ามรณานัน
 ๗๙๗. บ่ได้เฮฮวนดิน
 ก็ท้อทรงสุขสัน
 มีหมุ่นางฟ้าล้อม
 ผูกคำนี้
 ๗๙๘. ไผ่ผู้จำจื่อได้
 ไผ่หากฟังเอาแล้ว
 หาอันจักเป็นที่ตั้ง
 ฟังเอาถ้อน
 ๗๙๙. อุบาสกใหญ่่น้อย
 คำผูกนี้
 พระยาชนะสันทะราชไท้
 พระกั๊ทศราชแท้
 ๘๐๐. พาหมู่เสนาตก
 พระกั๊ลือท้าวเท่า

คำโลมหุ้มท้อ จริงตาย
 ไซถ้อนหากสิเห็น
 ก็เฮียกว่าเป็นสัตว์
 กั๊ว่าผูกแนวเนื้อ
 สงสารนำเพิ่น
 โลมเนื้อปากเป็น นันแหล้ว
 ให้เฮียนฮิตคลองดี แท้ตาย
 แก่ตัวเมื่อหน้า
 ฮูจิบหายหากมีมาก
 บุญกว้างแผ่ไป นันเนอ
 กระทำบุญอย่ามีขาด
 บังไว้บ่ถักกลม
 ไปมาแล้วนอนอยู่ สันนัน
 บ่มีฮัวฮีบหนาม
 ขะโมยมาลักลอบ เอาแหล้ว
 กั๊ส่วนตายยามนัน
 วันคืนเช้าค่ำ
 ฟังธรรมแท้ซู่วัน
 กั๊คือนอนหลับอยู่ จริงตาย
 นอนนิงบ่ตึง
 ตาวะตึงซึล้ายั้ง
 แผกเผ้าแกวงวี
 ไผ่ผู้ฟังให้จำจื่อ เอาถ้อน
 เป็นแก้วหน่วยดี
 ไสวางปละปล่อย เสียนัน
 ตัวแท้กั๊บมี
 ปัสเสนพระยาใหญ่ ฟังถ้อน
 ฟังแล้วให้จื่อเอา
 พระราชาองค์เอก
 สอนข้าไพร่พล
 ตั้งอยู่ตามคลอง
 แต่งบุญบ่มีคร้าน
 ขงเขตชมพู

บ่อจมีไผ่ปูน
 พระก็ทรงธรรมสืบข้อ
 ๘๐๑. เชิงซ่าขงขอบฟ้ง
 หลายเมืองมาช่วยเต้า
 นำบรรณาการหลาย
 กับทั้งกุมาสีลัน
 ๘๐๒. งามดั่งเทพท่อนไ้
 เกสาผมเกศเกล้า
 จักชุตาวัวว่อง
 หลิงกะเสิมหน้า
 ๘๐๓. งามเด็หน้าผากทั้งกระตัน
 ตระโนมพรรณเนื้อ
 บ่สูงบ่ต่ำแท้
 บ่ขาวบ่ดำแท้
 ๘๐๔. บ่ใหญ่บ่น้อยแท้
 เอิกหาสวย
 คิดว่าหญิงยอดฟ้า
 ตาเคี่ยมคิ้ว
 ๘๐๕. ถะนาตั้ง
 สบแดงปานฝางสุก
 ยามเมื่อลีลาย้าย
 คึงส่องเหลือ
 ๘๐๖. เป็นที่พระบาทเจ้า
 บุญเขาเคยเทียมองค์
 ก็เพื่อบุญเขาสร้าง
 เขาปรารถนาให้พบพ้อ
 ๘๐๗. พระพุทธเจ้า
 ก็จึงมาเป็นเมีย
 อันว่าหญิงผู้ไ้ไ้
 ปรารถนาไ้ป้กผู้
 ๘๐๘. อันว่าราชาเจ้า
 บ่อจนับอ่านไ้
 เขาก็มาไ้หัวเจ้า

เปรียบพระองค์พอเสี้ยว
 ทำเพียรอดยั้ง
 มาน้อมส่วยสิน
 โยยอ่อนโยมขาม
 สิ่งมาถวายเจ้า
 หลายถวายบาท?
 ลงแท้จากสวรรค์
 ด้ายี่งเสมอนิล
 ส่องงามปานแก้ว
 ใบศรีเทียมแทบ
 งามลันยั้งเขียน
 คอคางงามยั้ง จริงแท้
 พอเพียงพริ้วเสมอ
 พอตั้งงามยั้ง
 พอด้ามยอดหญิง
 แอวกลมงามยั้ง
 จึงเอาขึ้นขาบถวาย
 คอยเหลือเลือดไหล
 ทั้งสองคือกับเขียน
 ช่างจาเสียงจ้อย
 เสมอพลายสารใหญ่
 คือกลัวม่ายลม
 ประสงค์ฮูปยินสงวน
 เกิดลงมาพ้อ
 โกศลแต่ชาติก่อน
 ผู้บุญกว้างยอดชาย
 ก็ยั้งตามเขา นั้นแท้
 พระยอดชายบุญกว้าง
 ฝั้วบ่คิมี่ใจชั่ว สันนั้น
 ฝั้วแก้วหน้ายหมาย
 หลายเมืองมาส่วย พระองค์นั้น
 หลายลันทั่วแดน
 ฟังเทศนาสอน

พระกัโฆบาลี

๘๐๙. พระกัเทศนาให้

เป็นดั่งฝนท่าแก้ว

ภาคหนึ่งเป็นดั่งน้ำ

บ่ห่อนเบาบางบก

๘๑๐. พระกัเทศนาได้

หัวเมืองขมชื่นได้

พากันถือสังข์พร้อม

บ่มีใจโลภเลี้ยว

๘๑๑. ก็จึงลาพระบาทเจ้า

ก็บ่มีใจโกธา

อันนี้เฮาก็เอาคำไว้

ชื่อว่าชนะสันตะแท้

๘๑๒. ฟังเอาถ้อย

ทั้งหมู่ฝูงไพร่น้อย

ให้ค่อยพากันสร้าง

หากจักขึ้นสู่ฟ้า

๘๑๓. อันว่าพระพุทเจ้า

เฮาเกิดเป็นคนมา

กับทั้งอินทร์พรหมเจ้า

สัตว์อยู่ที่ลุ่มฟ้า

๘๑๔. ไผจักมีเคราะห์ย้าย

อินทร์พรหมทำเป็นเช็ญ

พระอืดูเฮาแท้

อยากให้เฮาฮ้ำฮู้

๘๑๕. ก็จึงหายเดือดฮ้อน

ไผหากเห็นเช็ญทำ

อันใดมาเสียเพียง

ทำบุญไปชุ่มมือ

๘๑๖. อันหนึ่งเป็นพระยาได้

ให้ฮักตามใหญ่่น้อย

หลังตุล็กขณาผู้

ให้ฮักขุนขนาดกล้า

แจกยายเป็นบัน

หัวเมืองจำจื่อ

ไหลล้นหลังลง

มหาแม่คงคา

ขาดวังเงินแห้ง

เจ็ดวันทัดเที่ยง จริงแล้ว

ธรรมเจ้าใส่ใจ

ถือศีลทุกเมื่อ

สั่งแท้ซู่พระองค์

เมื่อสู่เมืองตน

ข่มเหงขุนข้า

ราชาตนเอก

มาต่านสั่งสอน

ปัสเสนพระยาใหญ่ ฟังถ้อย

ชาวบ้านให้จื่อเอา

กินทานสืบต่อ ไปถ้อย

หาห้องบ่อนประสงค์

ก็เป็นยอดคุณหลวง

แม่่นพระองค์ซู่ค้ำ

บ่วางเฮาเข้าค้ำ จริงตาย

พระองค์เจ้าล้ำแยง

โภยเกิดมาถึง ก็ดี

เหตุมาเฮาฮู้

ทำเช็ญให้ฮู้เมื่อ จริงแล้ว

ทำสร้างส่งบุญ

โภยพยาธิหลายล้น

สร้างบุญก็หายแท้

ทำบุญอย่าได้อ่าว เฮาเอ๊ย

เวรฮ้ายก็ยอมหาย

เสนาหลายหมื่น

ขุนเฒ่าต่ำสูง

มาคุณภูวณะนาท

คนนี้อย่างวาง

๘๑๗. ขุนไต่ตัดความบ้าน
พระบาทเจ้า

ขุนไต่ใจแข็งกล้า
ควรให้แพงท่านไว้

๘๑๘. คั้นว่ามีการต้อง
จงให้ขุนผู้นั้น
ขุนไต่แคล้ว
สงครามมีจึงให้

๘๑๙. ขุนไต่ฮู้
ควรให้วางผู้นั้น
ขุนไต่เว้า
มีวาจาชวนแม้ง

๘๒๐. ขุนนี้ควรเดินห้อง
ให้เป็นสายสืบเชื้อ
ขุนไต่โพนลมเว้า
ขุนนี้แพงท่านไว้

๘๒๑. ขุนไต่เคยขับพ็อน
จงให้มาเสบเจ้า
ขุนไต่ฮู้ฮิตบ้าน
ควรให้ราชาถาม

๘๒๒. ขุนไต่เคยแปลงสร้าง
เจ้าจงถามให้ฮู้
ขุนไต่เคยไปค้า
ควรให้ตักแต่งห้าง

๘๒๓. ขุนไต่เคยเขียนแแต้ม
ควัดแผ่นแป้น
ขุนนี้ควรแพงไว้
ทำบุญทำบาบไว้

๘๒๔. อันว่าขุนฝูงนี้
เทียมตั้งผืนผ้ากั้น
เป็นพระยาสร้าง
หากเห็นใจชูเชื้อ

๘๒๕. องค์ไต่ฮู้โกรธกล้า

แปเมืองโสภาพ
วางให้คู่ชู้ขุน นั้นแล้ว

จรรยาทความแข็ง
ไปหน้าหากสีเห็น
หัวเมืองสับส่อ สันนั้น
ไปต้านผ่าความ
คงดีหนังหยาบ ดั่งนั้น
ไปเพม้าง?

สงครามชิงยาด กั้นนั้น
เป็นเจ้าแต่งเรwnั้นตาย
คำหวานอวนอ่อน ใจนั้น
ความเว้าบ่เบียงหนี ดั่งนั้น
หัวเมืองไขปล่อง กั้นตาย
สะพานกว้างก่ายกัน นี้เถี้ยน

มีผญาต้านกล่าว
ให้มาเว้ามวงจัน
ตบมือโยโยก หมุ่นั้น
บาศรีเข้าเมื่อระดู

ปางก่อนปฐมมา
ชูเชิงให้เห็นแจ้ง
เมืองมาแต่เช่นเก่า
ชูอันแท้ก็จ้งควร
บ่เสียทุนจักเทื่อ ดั่งนั้น
ไปค้าใส่ฉาง นั้นตาย

ถึงลายสัพพะสิ่ง
เป็นแท้คู่ชู้อัน ดั่งนั้น
การจกมีหลายยี่ง
ให้ขุนนี้สร้างแปลง
ควรแพงล้ำยี่ง พระยาเอี้ย

บังเจ้าปลีกลม นั้นตาย
ทรงเมืองคุ้มไพร่ มานี้
ดีฮ้ายท่อกัน นั้นแล้ว
ฮ้ายยี่งแสนถนัด ดั่งนั้น

เทวดาทิ้งอินทร์พรหม

เป็นพระยาให้

อย่าได้ฆ่าแต่เนื้อ

๘๒๖. ให้พาเทวีพร้อม

ตกแต่งสร้าง

ทั้งหมู่ขุนใหญ่น้อย

ก็จึงเป็นมุงคูล

๘๒๗. ตัวเฮานี้

หายใจเข้าออกนี้

ไผผู้ยังอยากสู้

ทวิตติงสากการ

๘๒๘. ไผผู้หลังเห็นแล้ว

ดิงตัวไปไปได้

ฟังเอาถ้อน

ฝูงไพรพร้อม

๘๒๙. เขาก็เอาคำเจ้า

ไผหากจำจื่อได้

ไผหากจื่อบได้

มันจักเป็นลึงลาย

๘๓๐. ให้ค่อยเอาตัวขึ้น

อย่าได้บดตำบลิ่น

ให้ค่อยพากันเข้า

ฝูงหมู่ขุนใหญ่ให้

๘๓๑. ฝูงหมู่ขุนนางให้

อย่าได้ไล่ละม้าง

ฝูงไพรน้อย

สันใดดี

๘๓๒. โยติกาแล้ว

พระจึงเคี้ยวหมากแล้ว

แต่นั้นพระบาทเจ้า

วันทาทูล

๘๓๓. กันเตไหว้

เมื่อสู่ห้อง

สิส่งเวรมาให้

ถือศีลอย่าได้ขาด จริงดาย

กินเหล้าบ่แมนคลอง แท้ดาย

ทั้งสนมเฒ่าแก่

บุญกว้างแผ่ไป นั้นดาย

เข้าค่ากระทำบุญ นั้นเนอ

อยู่เอียงเมืองบ้าน

สัพพัญญูตั้งแต่ง เป็นดาย

พระธรรมเจ้าอยู่รักษา

ให้ถามหมู่อาจารย์ นั้นเถิน

อยู่ในเฮาแท้

เป็นคำอันโตกยิง จริงดาย

มีแท้แต่บาปเวร นั้นแท้แล้ว

ปัสเสนพระยาใหญ่ ฟังเถิน

ขุนท้าวจื่อจำ แท้ดาย

สอนมาทุกสิ่ง จริงดาย

เป็นแก้วหน่วยดี นั้นดาย

ฟังแล้วเล่าเสีย นั้นนา

ตั้งเสียลายพร้อม

เมื่อเทิงสวรรคโลก จริงเถิน

ลงพื้นแผ่นดินแดง

เมื่อเมืองเสวยอยู่ ดีเนอ

ใจตั้งต่อบุญ นั้นดาย

ใจเพียรตามฮีต

คลองสร้างเครื่องทาน นั้นเนอ

อย่าคร้านเมื่อยกระทำการ

ค่อยเฮียนเอาแท้

ธรรมเทศนาสอนสั่ง

อิงเทิงอยู่เย็น

ทั้งหมู่เสนา

ชั่วแซวยอ่อง

สามทีเลยเลิก

เมื่อกว้างสร้างแต่งบุญ

อันนี้สาธกให้
ก็หากเป็นคำสอน
๘๓๔. พระจิงไซเอาพิน
ให้แก่พลพวกพร้อม
ฝูงหมู่คนคหิ์สถนั้น
ก็จิงบางมีดฟ้า
๘๓๕. ฝูงหมู่นักปราชญ์เจ้า
ขอให้ปัญญาผาด
ปได้ใสสวกเจ้า
จักให้คนโทสา
๘๓๖. หลอนว่าเขายังฐี
คือตั้งนอนตื่นเข้า
ฟังเอาถ้อน
อย่าได้ใสสวกเจ้า
๘๓๗. ให้ค่อยฟังคำเจ้า
ใจให้คิดต่อตั้ง
อันว่าศีลและสัจจะนี้
มาจักไซให้แจ้ง
๘๓๘. ปางเมื่อพระพุทเจ้า
ยังมีฝูงพระยามาร
หลายอีกโหล่น
เข้าแปเจ้า
๘๓๙. พระจิงคิดฮอดบุญศีลสร้าง
บุญก็มาผาบั
อันหนึ่งสั่งชะทัตทำ
นางก็ยอมมือทูล
๘๔๐. เทวดาให้
นางจิงเอาใส่เท้า
สองอยู่ยัง
ก็จิงมีชายมา
๘๔๑. เอาหมูโยธาล้อม
ว่าจักทำโทษห้าม
แต่นั้นสั่งชะทัตเจ้า

เห็นฮิตคลองธรรม
ชูอันบ่หลอได้
ในธรรมแปลงอ่าน
ชาวบ้านฮ่าเฮียน
ฟังเอาจำจื่อ
แปนเจ็ยส่องเห็น
องค์ฉลาดในคลอง
โผดเฮียมอย่าเตียนว่า
นักปราชญ์เฮียนคลอง แท้ตาย
บาบเวรฟังแจ้ง
วันคืนเข้าค่า ไปนั้น
ตาวันขึ้นส่องใส นั้นตาย
ชายหญิงน้อยใหญ่ ฟังถ้อน
หัวหลั่นต่อกัน
สัพพัญญูสอนสั่ง มานั้น
ทุกวันแท้ไหวหา
คูดีล้ำยิ่ง จริงตาย
ฟังแล้วให้จื่อเอา
เทียวโลกสงสาร ตั้งนั้น
เข้ามากกระทำฮ้าย
พระยามารอ้อมไขว่
หมายให้มิ่งมรณ
สัจจะมาแต่ชาติก่อน
มารฮ้ายก็เล่าหาย แท้แท้แล้ว
ตายจากนางลุน
คู่ชู้บุญตัวสร้าง
ยาดีดวงประเสริฐ
คราวน้อยก็เล่าคืน
เมืองใหญ่อินท์แปลง
ข่มเต็งวงล้อม
เมืองหลวงหลายหมื่น
ไทมิ่งมรณ?
คินงต่อศีลทาน

บุญจึงนำมาชูอัป

๘๔๒. บังเกิดเป็นลมอ้อม

ตกที่ดอนใหญ่กว้าง

อันหนึ่งสุวรรณคีรีท้าว

คิดฮอดคุณพระพุทธเจ้า

๘๔๓. แต่นั้นชมพวย้อเอาน้ำ

คิดว่าถอกใส่ทำ

ก็เพื่อบาโทยท้าว

นางนาทน้อย

๘๔๔. อันหนึ่งเทียมตั้งสุดธนะฐท้าว

สะเภาแตกม้าง

สองศรีเจ้า

บุญจึงมาชักพัน

๘๔๕. ผูกหมู่ชาวพ่อค้า

สัตว์อยู่ในคางคา

อันหนึ่งจันทะปะโชติเจ้า

เจาะเอาหัวใจตัว

๘๔๖. บาจิงยอมมือไหว้

อินทร์จึงจำยกชี้ให้

อันหนึ่งศรีธนท้าว

เอาแต่คุณหุ้มเกล้า

๘๔๗. ก็จึงถึงยอดแก้ว

ก็เพื่ออินทร์พรหมผาย

อันหนึ่งสุวรรณหอยสังท้าว

ใส่แพไหลล่องน้ำ

๘๔๘. สองคณิงคำ

ก็จึงมาส่งยู่

อันหนึ่งสังฆะราชท้าว

คณิงถึงคุณ

๘๔๙. อันหนึ่งมุลละกิตติท้าว

คณิงคุณอยู่ไปแล้ว

อันหนึ่งพรหมจารีแก้ว

สุทธจักรโกรธฮ้าย

บ่วงจอมเจ้า

เอาบาสามอ่อน

กลางน้ำแม่ชะเล

มีผญาวยดยั้ง

ก็เลยเข้าสู่นาง

โอคำหวัดใส่

วกะเลยร้าวถึกหิน

คณิงคุณพุทธบาท

หดน้ำปลีกองค์ นั้นตาย

เจียรระบัพพาปางก่อน

กลางน้ำแม่ชะเล

คณิงคุณพุทธบาท

วังน้ำแม่ชะเล

บตั้งต่อกองบุญ

ก็คาบกินเสียเสียง

น้อยอ่อนกุมาร

เปลี่ยนมารดาแก้ว

อินทร์พรหมให้ชูช้อย

หัวใจท้าวส่งคืน

นางงามโนราศ ปางนั้น

เดินเข้าป่าดง

นางนาทมโนรา

ช้อยชูหายฮ้อน

ทิ้งมารดาตนแม่

เลยคว่ำแตกทะเลาย

หาคุณแต่ชาติก่อน

ชูเจ้าจากชะเล

สะเภาแตกเพพัง

ล่องลอยกะเลยพัน

ไปตายต่างพ่อ คราวนั้น

เขาฆ่าก็บ่ตาย

นางงามสมสะอาด

ไหลน้ำล่องไป

๘๕๐. นางก็ยอมมือไหว้
ก็จึงพบเฝ้าผู้
นางบ่ตายแท้
ก็จึงเป็นหน่อเชื้อ

๘๕๑. ก็เพื่อสัจจะเจ้า
บุญนี้ควรอ่อนน้อม
กิจจะโภยภัยต้อง
คิดถึงคุณพุทธบาทเจ้า

๘๕๒. พระพุทธเจ้านี้
เฮาเกิดเป็นคน
กับทั้งอินทร์พรหมพร้อม
ไปมาทุกคำเช่า

๘๕๓. เป็นคนนี้
ตบปึงนี้
ให้ค่อยคิดต่อตั้ง
อักโกธังให้

๘๕๔. อย่าได้ขมเคียดฮ้าย
อะวิหิงสานั้น
ฝูงหมู่ชาวไพร่น้อย
ขันตีให้

๘๕๕. อย่าได้ฟ้าวโกรธกล้า
อวิโรธนังให้
ตามฮีตบ้าน
โกโรอย่าได้

๘๕๖. โทสาจักเป็นโภย
.....ล.....ให้
เฮาจักไว้ให้แจ้ง
สีลังนั้น

๘๕๗. ศีลนี้ธรรมชาติกล้า
ทานังนี้
หากจักลุลาภได้
ปริงจาคังนั้น

๘๕๘. ให้ทานคนทุกชีเฮ้

หาคุณพุทธบาท
บุญกว้างโผดผาย
เลยถึงเมืองพ่อ
แนวท้าวต่อตาม
ทั้งบุญชูส่ง จริงตาย
ยอไหว้บ่ห่อนเสีย แท้ตาย
สันใดคิงฮ้ำ ดีตาย
สืหายเสียงชูอัน นั้นแล้ว
เป็นคุณยอดหลวง แท้ตาย
มาก็แม่นคุณพระองค์คำ
เทวดาชูช้อย เฮาตาย
ฮักษาแท้บ่ว่าง นั้นตาย
ประสงค์แท้ต่อบุญ นั้นเนอ
อย่ากระทำการบาป จริงตาย
บุญสร้างอย่าลืมนั้นเนอ
มีใจขมชื่น
ซังหน้าใส่ไฟ แท้ตาย
อย่ามีใจอริทาน จริงตาย
ดีฮ้ายก็อย่าเตียน นั้นเนอ
มีใจอดยั้ง จริงเถี้ยน
คำฮ้ายหมั่นคินง นั้นตาย
มีใจตั้งอยู่
เมืองแท้แต่ปฐุม นั้นตาย
ฮ้ายตามแต่ใจโต
โทษสินามาต้อง
เฮียนคลองดอมเพิน ไปตาย
ตามเจ้าสั่งสอน นั้นเนอ
ถือศีลอย่าได้ขาด
คงแคล้วขนาดดี แท้ตาย
ให้ทานไปอย่าได้ขาด
ของลันหลังมา นั้นตาย
มีสมบัติหลายสิ่ง
ชาวบ้านก็แม่นบุญ นั้นตาย

อาชชะวังให้

กองบุญโตสร้างแล้ว

มัทชะวังให้

๘๕๙. ให้มีใจอ่อนน้อม

.....ติ.....

ทุกซังจักมาใกล้

โรคาฝูงพยาธี่ฮ้าย

๘๖๐. ซันตือดมากลัน

ทานังมียิ่งล้ำ

คลองสิบประการนี้

ไผหากยังจื่อได้

๘๖๑. ฟังเอาถ้อน

ขุนกวนพร้อม

เฮหากเป็นผู้เฒ่า

ฟังเอาถ้อน

๘๖๒. อย่าได้หัวขุมเปีย

ให้ค้อยฟังจื่อมัน

ก็จึงเป็นมุงคูล

ฟังเอาถ้อน

๘๖๓. อย่าได้แลเลือดหน้า

ฟังเอาถ้อน

ให้พากันจื่อไว้

ฝูงหม้ายฮ้าง

๘๖๔. ให้ค้อยพากันฟัง

หากจักมีผิวซ้อน

บ่ห่อนฮ้าง

ฟังเอาถ้อน

๘๖๕. จักเอาผิวเขาซ้อน

อย่าได้ตามใจแท้

ชายใต้เพศสิ้นลัน

อันนี้ในธรรมแท้

๘๖๖. ก็หากมีเพียงแท้

ฟังอันใดให้

มีใจอันซื่อ

ให้จำแท้อย่าลืมนั้นตาย

มีใจโอนอ่อน

เป็นแก้วหน่วยคุณ

.....มีมาต้อง

ในคิงทุกซียาก จริงตาย

มาต้องถึกโต แท้แท้แล้ว

สุซังก็มาสู่ ตัวตาย

ของลันบ่ขาดยาม ได้แท้แล้ว

ดูดีล้ำยั้ง เฮาเอี้ย

ผลล้ำยั้งดี แท้ตาย

ทั้งหลายจำจื่อ เอาถ้อน

เฒ่าแก่ให้ฟังเอา

คลองพระเจ้าให้จื่อเอา ไว้ตาย

ชายฮามบ่าวแก่

ไปแท้ต่อสาว นั้นตาย

ไว้แทบเทียมคิง แท้ตาย

ฮุงเฮียงเมื่อหน้า

พาณิชชาววงเที้ยว ฟังเนอ

ไปป้ายใส่สาว นั้นตาย

หญิงขุนเฒ่าแก่ ฟังถ้อน

เมื่อหน้าสั่งสอน แท้ตาย

ฮามคึกคิงพลอย ก็ดี

จื่อเอาจำมัน

เทียมตัวเท่าหมดซัว จริงตาย

วางเจ้าตั้งแต่หลัง

สาวฮามน้อยใหญ่ ฟังถ้อน

หลังหน้าเบ็งกระบวน

ภายลุนสิค่างโอ๋ จริงแท้แล้ว

คนนั้นบ่ห่อนดี

แปลมาสอนสั่ง เฮาแท้แล้ว

สอนไว้คู่ซู้อัน นี้แท้แล้ว

มีใจตั้งต่อ เอาถ้อน

หูให้คิดต่อตั้ง

คุณศัพท์ปัญญา

๘๖๗. หาดันใดมาท้อเพียง

ทุกคำเข้า

คั้นว่าบุญวางปละ

มักกินข้าวน้ำพัน

๘๖๘. ให้กินพอสมควร

มักเสพด้วย

พยาธิเกิดลิ้นลิ้น

เป็นคนให้

๘๖๙. ไผจักตัดด้วยพริ้ว

เป็นคนเทียมดังอ้อย

คั้นว่ามีไภยภัย

สงสารฮู้

๘๗๐. เทียมดังปลากขึ้นไม้

เป็นคนทำด้วยเหล่า

คือตั้งหนอนอยู่แก้ว

เป็นคนให้ช่างเว้า

๘๗๑. ก็จึงหายโรคา

อย่าได้พาโลเว้า

เทวดาก็ปลั่ง

ไผผู้ใจโรฮ้าย

๘๗๒. ผุงพวงศัพันธุ์และโคตรเชื้อ

ไผหากใจหยาบช้า

ผุงหม่วงศาเขา

ชายใต้ใจสวงนหลั่น

๘๗๓. เคราะห์ที่ต่อยต้อ

ชายนี้คั้นไปหน้า

เขาจักฝึจอบได้

ชายใต้เดินเที่ยวค้า

๘๗๔. มันจักได้หมื่นต้อ

ชายใต้สีกและบวช

คนนี้เป็นใจสะห้วง

ฟังพื้นให้จ้อเอา

เหลือหลายแสนยั้ง จริงตาย

ญาณแท้กะบมี

นี้ท้อแต่บุญชู นี้แหละ

มิ่งมรณตายแท้

ฮู้บสำบายตัว แท้ตาย

ลือยู่ดีมีฮ้อน

กามคุณเหลือยั้ง

ในเนือบส่องเห็น

เทียมจันท์หอมยั้ง ตีตาย

ขวัญนั้นก็หากหอม

อ้าวแอบก็ยั้งหวาน นั้นเนอ

ก็อย่าลืมคุณแก้ว

จิบหายหลายเล่า เลิงตาย

บินขึ้นพ่องลง นั้นแหละ

สุราเทียมอยู่ สันนั้น

อาจมนั้นบ่กลาย ได้แหละ

ปากอ่อนหวานหู เพ็นเนอ

อยู่ยั้งถึงเฒ่า

หลายความสับส่อ จริงตาย

พวงค์เชื้อกะย้อมซัง แท้ตาย

เป็นโจรลักของท่าน ก็ตินั้น

สิหมางหน้าบ่คอย นั้นตาย

สอนยากบ่เอาความ ดั่งนั้น

ก็บ่คอยซังหน้า

สาวฮามพันเพ็น

จนใกล้นั่งเฮียง ดั่งนั้น

โทสาจักมากอบ คึงแหละ

ไหมฮื้อโฮบของ บ่อย่าแหละ

สวณยั้งหญิงสาว ดั่งนั้น

คำล้านกะบยั้ง นั้นตาย

แล้วเล่าสามที ดั่งนั้น

บ่อยู่คิงคงมัน

เขาผูงนี้

๘๗๕. หญิงใดเอาเข้าซ้น

มันจักผิป้องให้

โตหากเคียดตอบแท้

ชนะสันทะเหมิด

เป็นคนบ่พอถ่อง จริงตาย

คำฮ้ายอย่าให้มี นั้นเกิน

มีความโตเคียด จริงตาย

เขาสิฮ้างฝีกหนี บ่อย่าแหล้ว

ท่อนี้แลเจ้าเอ๊ย.....
